

129

(رشتهٔ جواهر)

بسم الله الرحمن الرحیم

هر جوهر فروش بازار بلاغت وبیان خلال عرض رأس المال کوهر تابدار ومرواريد چساندە عقود لآلیٔ حمد وثنای حضرت رب رحمانله زیور افزای دکانچهٔ شروع مقصود ومرام اولمسه صفقهٔ دا دوستدن ربح وسودی ناتمام اولمق مسلم اهالیٔ کرامدر (نظم)

☆ فاتحهٔ فکرت وختم سخن ☆
☆ نام خدایست برو ختم کن ☆
☆ پرده کشای فلك پرده دار ☆
☆ پرده کیٔ پرده شناسان کار ☆
☆ مهره کش رشتهٔ باریك عقل ☆
☆ روشنیٔ دیدهٔ تاریك عقل ☆

وهر غواص بحار زخار عرفان احایين غوطهٔ ابانه وافادە دهان انبان کلامنی سر بستهٔ ابریشم تار صلاة وسلام نبی ختمیت اتسام ودرود آل واصحاب عظام ایلمزسه تعب انفاس فرسوده دن زیاده نائل نفع تام اولمدیغی مجزوم کارکهان بنامدر (نظم)

☆ مه که نکین وآن زبرجد شدست ☆
☆ خاتم او مهر محمد شدست ☆
☆ بحر زمین کان شد واو گوهرش ☆
☆ بر صدف ازپی تاج سرش ☆
☆ چشمهٔ خورشید که محتاج اوست ☆
☆ نیم هلال از شب معراج اوست ☆

امابعد بو عبد فقیر دلکسیر احقر درویشان روشن ضمیر (بیت
* پایمال رهکذار هر ادیب *
* خاکپای مولوی یوسف نسیب *
بو کونه عرض احوال ایلرکه زمانلردرکه آستان قدسی آشیان حضرت مولانا من کل الوجوه اولانا قدسنا الله بقدسانیته العلیاده کمربستهٔ اخوان جان برمیان اولمغله هر زمان اهم اشتغالم آثار اولیایه صرف انظار واقصای آمالم ریاض واردات اسلافکاردن اجتنای ازهار اسرار اولمش ایدی ودائما طفل رضیع جانم شیر شکرمیز کلمات اکابر ایله اغتذا ومدی الدهر بو ظلمتکدهٔ عالم

کون وفساده نجوم نکات مؤلفات اولیای کاملین ایله صراط مستقیمه اهتداده اولوب بومشغله مابه الافتخارم وشرف روزکارم ایدی بنابرین رغبت شکن بلغای عجم وعرب رونق فزای مجالس انس وادب سباح قلزم حکم غواص بحر اسرار (ن والقلم) باب مدینهٔ علوم وعرفان استاد دبستان کشف وایقان جهبذ الجهابذه استاذ الاساتذه محرم رسول الکونین ابن عم نبی الثقلین والد الحسنین الاحسنین خلعت طراز من کنت مولاه فعلی مولاه مظهر اعزاز ما انتجیته ولکن الله انتجاه خورشید سپهر امامت جمشید سریر کرامت (شعر)

* لافتی الاعلی درسینهٔ خود نقش کرد *

* ورنه از بهرچه می بینم فنا در آفتاب *

* درقیامت چون رساند شربت کوثر بخلق *

* جام کردد درکنار حوض کوثر آفتاب *

کرم الله وجهه ورضی الله عنه حضرتلرینک نثراللآلی نامیله مشهور اولان اثرلریکه درج فراید مواعظ ونصایح ومهر پرتو پاش جهان اعمال صوالحدر حروف هجا اوزره هر حرفده زیب صحایف واقع اولان لطایف کلماتی کویا که بیست وهشت طبلهٔ سوق منای معارفدر هر بارانیسم ودمبدم ضمیمهٔ ورد سلیسم اولمغین برمضمون (بیت)

فقره فقره از کلام شیر مردان کوش کن

زانکه بربوجهل جهل آن ذوالفقار حیدرست

برای تعمیم فائده زبان عربی ایله آشنا اولمیان یارانه فحواسن تفهیم ایچون مع قلة البضاعه وعدم الاستطاعه حسب المقدور شرح وبیانی تصمیم اولندقده بعد الاستخاره کستاخانه اول کاره تجاسر اولندی آنک کبی درر لجهٔ بلاغتک میانه سنه کلام بی انسجامم آمیخته اولمق همان فرائد شاهواری رشته تار پنبه یه تنظیمه مشابه اولدیغی ملاحظه سیله بورساله (رشتهٔ جواهر ١١٢٠) نامیله مسمی قلندی فیض روحانیت صاحب کلام بلند مقامدن ناشی تاریخ سال شروعه اسم مرقومک عددی موافق بولندی (بیت)

نیست جز بوی نبی سوی خدا رهبر ترا

ازعلی جو بوکه بوی بوعلی مستقذ راست

فی الحقیقه بوجمعیتدن مراد دل پریشان جناب سیادت نشان قرة عیون الفقراء السالکین ملجاء الصلحاء المتورعین الحسیب النسیب والنجیب الادیب نخبهٔ اولاد جلال الملة والدین جالس سجادهٔ سلطان العارفین الشیخ محمد صدر الدین چلبی افندی انبته الله نباتا حسنا وعمره بعمر الطویل معززا ومکرما وبلغه الی اقصی مدارج المعالی واناله مراتب جده العالی حضرتلرینک نیم لحاظهٔ

عنایتلری وامرار نظر کیمیا خاصیتلریدر (بیت)

✡ بلغ السیادة فی ابتداء شبابه ✡

✡ ان الشباب مظنة للسودد ✡

وسائر نظاره انداز التفات اولان اخوان معایب پوشاندن دخی بو فقیری بردعای خیر ایله شادان بیورملری نیاز اولنور (مصرع) درحضرت کریم تمناچه حاجتست ✡

وعلی الله التکلان ✡ فی حرف الالف ✡

(ایمان المرء یعرف بایمانه)

ایمان اقرار باللسان وتصدیق بالجناندن عبارتدر شق اول محسوساتدن وشق ثانی معقولاتدن اولمغله وجودنه آثاری ایله استدلال وکمالنه مقتضیاتیله حکم اولنور معنای لطیفی کشینك کمال ایمانی یمینلرندن بیلنور پس ایمدی مؤمن کامل عظمت خالقی ادراك ایتمکله یمین باللهدن زیاده حذر ایدوب هتك حرمت اسم اللهدن غایت احتراز ایدر وبونك خلافی سخیف العقل وضعیف الایمان اولان کسنه محضا کلمات مزخرفه سنی ترویج وزعم فاسدنجه رغبات ناسی تهییج ایچون اثنای مکالمه ده اقوال واهیه سنی تأیید وبلکه اکاذیبنی تسدید ایدوب ایمان مغلظه ایله مجلسی نادی نفاق پیشگانه مماثل ایدر اعاذنا الله بوکونه عادت قبیحه ضعف ایمانه علامت وعدم تصدیق بالجنانه امارتدر

اخوان

(اخوان هذا الزمان جواسیس العیوب)

جواسیس جاسوسك جمعیدر (جس الاخبار وتجسس تفحص عنها ومنه الجاسوس) معنای لطیفی بو زمانه ده صورت اخوانده کورینلر (طوبی لمن شغله عیبه عن عیوب الناس) حدیث شریفندن غافل اولمغله بالجمله عیبجولردر هم جلیسلرینك عیوبنی تفحص ایدرلر اکثر ناس بربرلریله برادرانه الفت ومحبانه نسبت ایدرلر اما حقیقت محبتدن بیخبر اولوب اصل مواخاتدن بهره ور اولمدقلری اجلدن هرعیب که برادرنده کوررر آنی خاطر نشان ایدوب مجلس دیکره ارمغان ایدر (شعر)

ابناء دهرك فالقهم مثل العدی بسلاحکا

لا تغترر بتبسم فالسیف یقتل ضاحکا

ایمدی عاقل دانایه لازم ولازب ومتحتم وواجبدرکه (بیت

هرکه زبانش دکر ودل دکر * تیغ بباید زدنش برجکر

ماصدقی اولان حرفکیران وعیب بینان مقوله سی ذواتك صحبتلرینه مبتلا اولدقده آکاه ومتبصر اولوب مهما امکن احوالنی ساتر اوله (بیت)

☼ اکل امرئ تحسبین امرا ☼ ونار توقد باللیل نارا ☼

دینلر تجارب کثیره دن صکره دیمشلر

(اخوك من واساك فی النشب لا من ساواك فی النسب)

مصادرده المواساة کسی را برچیزی همچو خویش داشتن

ومختارده نشب مال وعقارا ولمق اوزره مسطوردر معنای
لطیفی ای مؤمن وموحد سنك برادرك فی الحقیقه اول
کیمسه درکه سنی امور معاشده کندی ایله برابر طوتوب
معاونت ومظاهرت ایلیه وتحصیل کفاف ونفقهٔ عیال
خصوصنده یار ویاور اوله زانکه قرابت نسبیه ده سنکله
دعوای مساوات ایدوب رطوبت احوالکه حاسد وغنا
وثروتك کوردکجه معادات اظهار یلیه (بیت)

فتادهٔ چه غم ایتدی یوسف ولی آه
فلك بغله براد رمید رندر بیلمم

کلامنی انشا ایدن برادرندن ستم کشیده اولنلردندر (شعر)

☆ برادرکه اومر ترا دوست نیست ☆
☆ چنان دانکه نا آشنا ترکیست ☆
☆ چو بیکانه باشد ترا دوستدار ☆
☆ تو اوراچو جان وخرد دوستدار ☆

والحاصل بو کارخانهٔ ابداع واختراعه ید قدرت خالقیه
اساس انداز ایجاد اولهلیدن بین الاخوان محاسده ومیانهٔ
قرایب وعشایرده منافسه ومعانده اکسك اولمامشدر (ع
محب صادقی یکدرکشینك اقرباسندن ☆ فحواسنجه محضا
اخوت دینیه حسبیله محب صادق ویارغار صدیق موافق
اولان وجود شریفلرك قدرینی بیلوب رعایت خاطرنده
مجد وساعی وحسب المقدور حقوق ظاهره وباطنه سنه

مراعی

مراعی اولمق لازم وواجبدر اکرچه کیم (بیت)

☆ صاد الصدیق وکاف الکیمیاء معا ☆
☆ لاتوجدان فدع عن نفسك الطمعا ☆

مضمونجه بو کونه صدیق حمیك وجودی مانند کیمیا
وعنقا عدیمدر

(اخوك من واساك فی الشدة)

کلام سابقدن بونك معناسی ظاهر وباهر اولور حقیقتده
یار وفادار اکا دیرلرکه زمان شدت وعسرتده غمکسار
اولوب یاران صفادن اولمیه (حکایت ایدرلرکه فرمان
فرمای قلم وعقول وفنون حضرت ذوالنون قدس سره
جنابلری بر وقتده سرمستیٔ صهبای حقیقت غلبه سندن
ناشی چند روز کنجیدهٔ حواصل ناس اولماز اوضاع
مستانه اظهار ایتمکله کیفیت حالات عشاق الهیدن
بیخبر اولان بی بصیرتلر اول استاد دبستان عشقك رفتار
لاابالیانه سنی حاشا جنونه حمل ایدوب مانند شیر ژیان
زنجیره چکوب بیمارخانه یه قودیلر احبابندن برقاچ کمسنه
کلستان خاطر شادیلرین نسیم تسلیت ایله کشاده ایتمك
قصدیله زیارتلرینه واردقده سؤال بیوردیلرکه سز کیملرسز
ونه مصلحت ایچون کلدیکز انلر دخی جواب ویروب بزلر
کراملی سلطانم حضرتلرینك محبان صداقت پرورلری
وغمکساران معاونت کسترلرندنوز دیدکلرنده همانده

بونلره سنك اندازلق ايدوب اطرافنده بولنان اشجار
واشجاری باشلرينه ياغدردی انلردخی بو وضع مجنونانه يی
كوروب عزيز مشاراليه حضرتلرينك ياننددن مانند
شيطان كريزان اولدقلرنده بيورديلركه ای كروه دروغ
پيشكان وی شرذمهٔ ريا انديشكان مقدما سنك محبان
صداقت نهادك وصديقان مودت معتادكز ديديكز
چونكه بو كلامكز صادقدر نيچون فعلكز قولكزه غير
مطابقدر دوست دوستك سمتندن روكردان اولماز
و يار صادق قريننددن جفا كورمكله فی الحال تغير بولماز
ديو لوم وتعيير ايلدی (بيت)

واذا صفا لك من زمانك واحد
فهو المراد فان ذاك الواحد

(ادب المرء خير من ذهبه)

ادب نفسنی قول ناپسنديده دن وافعال ناسنجيده دن
صيانت ايدوب كشی كنددينك وناسك حرمتنی حفظ ايلمكه
ديرلر معنای لطيف كشبنك ادبی التوندن خيرلودر
فی الحقيقه ادب اولدركه جميع احوالده دبستان (علمنی
ربی فاحسن تأديبی) آدابيله مؤدب اولان سلطان اريكه
نشين نبوت چاره رسان ضعفای امت عليه اكمل التحيات
وازكی الصلوات حضرتلرينه متابعت ايليه (شعر)

ادب آموز ازان اديب كه او

ادب از حضرت خدا آموخت
بركسی خوان سبق كه در همه حال
سبق از لوح كبريا آموخت

آدمه ادب فضه وذهبدن خيرلو اولديغی يننه يه محتاج
دكلدر زيرا حليهٔ آداب ايله زينت ياب اولان ذات فضيلتمآب
محبوب القلوب وهر قنده اولورسه مطلوب ومرغوب
اولمسی محسوس ومشاهددر حضرت مولانا قدسنا الله
بقدسانيته العليا بيوررلر كه (مثنوی)

از خدا جوييم توفيق ادب
بی ادب محروم كشت از لطف رب

از ادب پرنور كشته نه فلك
وز ادب معصوم پاك آمد ملك

اعزهٔ اكابر بيورمشلركه مؤمن موحده سيما مشايخ وملوك
وعلما وصلحايه پيرايهٔ بهترين وسرمايهٔ خوشترين ادبدر
رياض اخبار سالفه دن بو كلغنچهٔ حكايت غريبه چيده
دست يراعه دركه وقتا من الاوقات سلطان مصر و پادشاه
روم ميانه لرنده تحابب وتواد وقوعندن ناشی هر بری شاخ
سرسبز نخل نجيب يعنی شهزادهٔ لبيبنه آخرك درناسفتهٔ
عصمت دخترينك اختر خورشيد طلعتنی تنظيم سلك نكاح
ايدوب هر بار جانبيندن رسل ورسائل دائم ومتواصل ايدی
بناء علی هذا بو ايكی مملكتده اولان مزارع ومشاجرك

ورعایات وعساکرك عمارت ورفه حاللری قیاسدن افزون
وتحدید وتخمیندن بیرون اولوب اول ایکی شهریارك هر بری
انحلال مشاکل امور کلیه وجزئیه ده یکدیکر ایله استشاره
وشموع تدابیرین بر برینك پرتو مهر رأی انورندن اناره
پیشهٔ همیشه لری ایدی برکون ملك قلمرو قاهرهٔ قیصر
روم جنابنه ارسال پیغام ونامه ایلدی بو مضمونده که
هر کسك فرزند دلپسندی زبدهٔ حیاتی وعمدهٔ زندکانیسیدر
کندی متواریٔ پردهٔ فنا اولدقده نامی پسرینك حیاتی
ایله باقی قالور (بیت)

زندست کسی که دردیارش ❋ ماند خلفی بیادکارش ❋

پس ایمدی فرزندك انتظام حال وفراغ بالنی ایجاب
ایده جك مال ومنال وسهولت معاشنه مؤدی اوله جق
ارزاق واموال تدارکی لازمدر حالا بن پسرجان برابرم
ایچون شو مقدار ضیاع وستور وعبید واما احضار
ومهیا ایلدم ایا جناب شریفلری شهزادهٔ عالی منزلتلری
ایچون تلید وطارف عروض ونقوددن نه مقوله اشیا
اعداد وافراز بیورمشلردر قیصرك بو کلام خولیا
انجام محاط علم عالم آراسی اولدقده نسیم تعجب پیرامنکرد
کلستان خاطری اولوب غنچهٔ لبی کشایش نمای نیم
تبسم اوله رق بیوردیکه اصناف مال بریاربی وفادار
وبر محبوب ناپایدار هزار آشنادر عاقل کامل اکا استظهار

ایتمز وامتعهٔ فانیهٔ دنیویه یه اعتماد ایله صوب عقبایه کتمز
بن فرزند ارجمندیمك زیور آدابله مزین واشکوفهٔ مکارم
اخلاقله ریاض احوالی رشك کلشن اولدوغندن مراد
ایدوب کنجور خزائن سجایای سنجیده ومالك دفاین افعال
پسندیده اولمسنه صرف همت ایدوب بذل نقدینهٔ مجهود
ومکنت ایلدم مال معروض زوالده وآداب تغیردن
سالمدر هر حالده چونکه بو فریدهٔ تابدار خبر سعادت
اثر سلطان مصرك زیب سامعه سی اولدی (الادب
خیر من الذهب) دیوب تسلیم ایلدی (شعر)

ادب بهتر از کنج قارون بود ❋
فزونتر ز ملك فریدون بود ❋
❋ بزرکان نکردند پروای مال
❋ که اموالرا هست رو در زوال
عنان سوی علم وعمل تافتند ❋
که نام نکو از ادب یافتند ❋

(اظهار الغنی من الشکر)

معنای لطیفی کشی غنا اظهار ایلمك نوع شکردندر عبد مؤمن
من کل الوجوه حضرت خالقه جل وعلا متوکل اولدوغنه
علامت کبری وظاهر وباطنده رزاقیت باریه یه اعتماد
ایدوب کرم حقه متوسل اولمسنه امارت عظمی اولدرکه
مالك اولدوغی مکنت مالیه دن مستحقینی بهره مند

ايليوب بلكه هر حالده جهت فقر واحتياجنى استتار
وآثار غنا وثروتى اظهار ايله كريمانه جنبش ايليه تا كه
دفترخانهٔ ملكوتده نام ناميسى زمرهٔ عباد شاكريندن
مقيد اولوب طرف اشرف ملك الملوك جهان آفريندن
طغراى رحمتله موقع برات آزادى احسان اولنمغله
مستسعد اوله حضرت امام شعرانى مشارق الانوار
المحمديه نام كتابنده ارائت ايلديكى شعشعهٔ يد بيضاى
قلم انجم رقلرندندر كه مشايخ عباد خواصدن ابراهيم
خواص قدس سره حضرتلرى بر سرتراشه خلال
حلقده طرف خالقدن هرنه فتح اولورسه اجرت تراش
اولمق اوزره نيت ايدوب تراش اولدى هنوزدخى انجامه
رسيده اولمدين عزيز مشاراليه حضرتلرينه خزانهٔ غيبدن
هزار دينار فتح اولوب انلردخى بر بره اهدا ومقابلهٔ دست
مزدينه احصا بيورديلر شخص سرتراش عزيزك پاينه
روى سا اولوب ديديكه اى شيخ كامل وى عارف آگاه
دل بو فقير جناب شريفكزى رضاء لله تراش ايتدم حالا
اكسير رضا طاليم حاشا كه رضاء لله مقابله سنده درهم
ودينار قبول ايليم وبنم التونه احتياج يوقدر قياس
بيورلمسونكه ريا ايدوب قبولدن نكول ايليم زيرا بن
كفاف روزمرهمى صنعتمله اكتساب وادخار واقتنادن
غايت اجتناب ايلرم ديوب عذرخواه اولدى (بيت)

بر در ميكده رندان قلندر باشند
كه ستانند ودهند افسر شاهنشاهى
زهى همت مردانه كه سرتراشى كبى صنعت قليله ايله تحصيل
معاشه قانع اولوب بى زحمت وتعب بلا امنيه وطلب كندويه
اعطا اولنان هزار ديناره طالع اولميه (بيت)
حقير مبين گدايا عشق راكين قوم
شهان بى كمر وخسروان بى كلهند
حضرت جناب كبريا جلت ذاته عن التحديد والانتهاء قرآن
كريمنده بو اوصاف جليله ايله متصف اولان وجودشريفلر
حقنده بيوررر (للفقراء الذين احصروا فى سبيل الله
لا يستطيعون ضربا فى الارض يحسبهم الجاهل اغنياء
من التعفف تعرفهم بسيماهم لا يسئلون الناس الحافا
وما تنفقوا من خير فان الله به عليم) ينه كتاب مرقومده
شيخ مرحوم شعرانى عليه الرحمة حضرتلرى بيورمشلر كه
حضرت داود صلوات الله على نبينا وعليه زمان سعادت
نشانلرنده ملوكدن بريسى كشتزار عالم مثالده يعنى
رؤياى اعاجيب اشتمالده هردانه سى بيض نعام مقدارى
پرتوده گندم مشاهده ايدوب اطراف نواحىٔ ربع مسكونه
قاصد چالاكلر وانحاى مساكن آفاقه جاسوس دراكلر
ارسال والبتده وجود خارجيسى بولنسون ديو برليغ
بليغ جهان مطاعلر ايصال ايلدى زيرا خاصهٔ ذاتى

ولازمهٔ متخیلهٔ باثباتی بویله ایدیکه عالم شهادتده حقیقتی
اولمیان شئ رؤیاده چشم دل آکاهنه چهره‌نما اولمازدی
سرحد ارذل عمر محافظلرندن بر پیر بیست وصد رسیده
درکاه معلاسنه عرضحال ایدوب دیدیکه ای شهریار
سکندر اقتداروی تاجدار معدلت نثار خرمنکدهٔ
خوابده مشهودیکز اولان کندم انجو به نمون فلان شهر
خرابك فلان محلنده مدفوندر فی الحقیقه خبرویردیکی
موضعه آدملر کوندروب تعیین ایتدیکی موقعی بر ایکی
قامت انسانی مقداری حفر ایتدکلرنده خسروانی
برخم هردانه سی بیضهٔ مرغ آتشخوار قدر کندم ایله
مالامال بولنوب حضور سلطانی یه کتوروب عرض
ایلدکلرنده حضرت داود علیه السلام جنابلرندن
بونك سر وحکمتنی استخبار ایلدی وانلره دخی وساطت
ناموس اکبر ایله حضرت ذی الجلال جل عن الشبیه
والمثال طرف اشرفندن بوکونه وحی آسمانی نازل
اولدیکه بوندن اقدم زمان سابقده بر فقیر الحال کمسنه
برشخصدن بر قطعه زمین استیجار ایدوب آنی حراثت
ایدرکن بر قدرهٔ کبیره لبریز خالص العیار ابریز بولوب
صاحب ارضه کتوروب بوسنك حق صریحك ومال
صحیحکدر دیوب تسلیم ایلدی اول دخی قبولدن اعراض
ایتدکده مکر حارث مرقوم هنوز دخی کلفت اولاد

وعیالدن ساده برمرد آزاده ایمش اول مبلغله ینه کندی
قرایب وعشایرندن بریسنك دختر فرخنده اخترینی
نکاح وبالجمله لوازمنی کوروب مرامنی الحاح ایتدکدن
صکره بقیه قلان مال ایله صنعت زراعت وحراثته
اشتغال ایلدی بوکندم انك زراعتیله حاصل اولمشدر
دیو حل اشکال ایلدی

(احسن الی المسئ تسده)

معنای لطیفی ای مؤمن آکاه دل اسائته مقابل احسان ایله
ومسئ اولان کیمسه یی لطف وکرم فعلیله خوشحال وشادمان
ایله که حقیقتده سن سید وخداوندی ومالك ارجمندی
اولورسن (بیت)

یقنلر خاطر ناشادمی یارب شاد اولسون
بنمچون نامراد اولسون دینلر برمراد اولسون

مضمونن دستور العمل ایدوب هر محل ونا محله معاملهٔ
هموار ایتمك کار اولیای کبار وشیمهٔ مردان تقوا شعاردر
(تخلقوا باخلاق الله) امرینه امتثال ایدن سرمایه داران
مجاهده وغواصان قلزم مشاهده هر ظهوری حقدن
وهر کاری فیاض مطلقدن بیلوب (بیت)

هب ظهورات پس پرده ده استادکدر
اختیاریمی صنورسن حرکات صورك

مألنی دائما معاینه وشهود ایدرلر (بیت)

در حیرتم که با نسق حکمت ازل *
* مشتی فضول را طمع اختیار چیست

اصناف لطف وکرم واقسام جور ستمی بالجمله حقك تجلی جمال وجلالنك آثاری ملاحظه ایدوب فقط مخلوقك بو ظهوراته محل وآلت اولدیغی جهتله حقوقنه رعایت ومحافظه ایدرلر جناب شیخ اکبر کبریت احمر قدس سره العزیز حضرتلری بیورمشلرکه (وعن بعض العارفین من توجه الیه مکروه من الخلق ونظر الیه بعین القلب اندفع غضبه فانه ان کان غضبه علی الخلق فهو شرك ینافی التوحید وان کان غضبه علی الخالق عز وجل فهو جرأة علی الله تعالی ینافی العبودیة والعیاذ بالله من الحالین) معناسی بعض عارفیندن نقل اولنورکه برکیمسه یه خلقدن برمکروه توجه ایلدکده چشم قلبله نظر ایلسه غضبی مندفع اولور زیرا اکر غضبی اول مکروهك مظهری اولان مخلوقه ایسه مرتبهٔ عرفانده شرك اولوب توحیدی منافی اولور واکر غضبی خالقه اولورسه عز وجل بو معامله الله تعالی اوزرینه حرامدر عبودیتی منافی اولور بو ایکی حالدن دخی اللهه صغنمق کرکدر (والکاظمین الغیظ والعافین عن الناس والله یحب المحسنین) نظم کریمنده دخی بو معنایه اشارت واردر ایمدی عقلا دخی مجازاة بالاحسان کهنکاره زیاده مؤثر

اولدیغی

اولدیغی مقرردر زیرا برکیمسه اساءت ایتدیکی کیمسه‌دن البته فعلا یا قولا مجازاته مترقب اولور نفسك برمکروهه ترقب وانتظاری وقتنده فی الجمله انقباضی وجدانله هرکسك معلومیدر پس ایمدی اصابت مکروه توقع ایتدیکی ذاتدن اول مقابله ده لطف واحسان کوردکده وانقباض معهود مندفع اولوب عداوت محبته تبدیل واندیشهٔ مساءت فکر اخوته تحویل اولور لامحال محب محبوبنی اعظام ایتمك لاکلامدر

(اداء الدین من الدین)

معنای لطیفی دینك اداسی کمال دیانتدن وحقوقی ایفا وفور معرفتدندر هرکیمکه روز حسابه ایمان کتوره یقینا بیلورکه عرصه‌گاه محشرده وزمان ظهور خیر وشرده هرکسك حقی قضا اولنه جقدر وهرمدیونك دینی اعمال حسنه سندن داینه ادا اولنه جقدر بناء علیه کمال تدین ایله متصف اولان کیمسه بو عالمده تدارکده (الدین شین الدین) مفهومندن خوف ایدوب ذمتنی دیوندن تخلیصه سعی وکوشش وروز رستاخیزده دیوان قاضی الحاجاته حقوقدن سالم وبری اولدیغی حالده وارمغه اقدام وورزش ایدر اوائل ظهور اسلامده حضرت رسول اکرم صلی الله علیه وسلم مدیونا وفات ایدنلرك نمازینی قلمقدن ممنوع ایدیلر

(اخفاء الشدائد من المروءة)

معنای لطیفی شدتلری صاقلمق مروءتدندر مروءت دیو
بذل مالابد وزیاده احسانی دائم وایصال نفع غیری
ذمت همتنه مهم ولازم ایتمکه دیرلر فی الحقیقه مؤمن
وموحد وعارف متعبد مبتلا اولدیغی شداید وعسرتی
وامراض واوجاع ومحنتی اظهار واعلان ایتدکده یار
وصدیقی اولنلر مغموم ومحزون ودشمنلری دلشاد وممنون
اولورلر اخفا صورتنده دوستلرین غموم وهمومدن صیانت
واعداسنی شنیعت شماتتدن حمایت ایتمش اولور بومعامله
عین مروءت اولمسی هویدا وظاهردر صورت کتم
واخفاده کندیسی دخی شماتتدن فارغ الخاطر اولور
فخر کائنات علیه افضل الصلوات حضرتلری (نعوذ
بالله من شماتة الاعداء) بیوروب شماتت اعدادن
تحرزك لزومنی تفهیم وبومضمونده نیجه اخبار ضمننده
محاسن اخفای شدایدی امت مرحومه یه تعلیم بیوردیلر
خصوصا فرقهٔ اهل سلوك وکروه پرشکوه صعلوك
بای وجه کان مبتلا اولدقلری بلیاتی هدیة الله ملاحظه
ایدوب افراد آفریده یه ابانه وافاده دن زیاده محافظه
ایتملری الزم واوجبدر زیرا عادت حسنهٔ باری تعالی بویله
جاریه اولمشدرکه برعاشق صادق راه معرفت حضرت
خالقده هرنه مرتبه بلیات جسمانیه یه ملاقی اولورسه

صفوت

صفوت دل آکاهی اولقدر مزداد اولوب مراتب
معنویه دن برپایهٔ رفیعه یه مترقی اولور (بیت)

لله در النائبات لانها

صدء اللئام وصیقل الاحرار

طالبان اکسیر معرفت الهی مس وجودین آتش کورهٔ
بلاده کاهی کدازان ایدوب جسدینی روح ایتمزسه
ابریز فیض وفتوحه واصل اولماز (البلاء للولاء کاللهب
للذهب) اریکه نشینان کشور ارشاد اولان مشایخ
کزین وچهره کشایان صور غیبیه بولنان کاملین مکملین
مسترشدان فرمان برانه وحق جویان صداقت نشانه
ریاضت ومجاهده ایله تنبیه اکید ومخالفت نفس آیه ایله
توصیه ده تشدید بیورملری بومعنایه شاهد حال وبرهان
سداد اشتمالدر (بیت)

بلاکش تا جمال دوست بینی

که مرد بی بلا مرد لقانیست

حکایت بو دردمند بیچاره اثنای سیاحتمده محمیهٔ مصر
قاهره ده زمرهٔ مجاذیبدن برکیمسه کوردمکه صورتا شکلی
دیوانه اما فی نفس الامر عاقل وفرزانه ایدی قرق بش
سنه اولمشکه اول دیار جلیل الاعتبارده کوچه کرد
وخاموش اولوب بومدتده فرد واحد اول ذات شریفدن
برکلمه اصغا وکوش ایتمك واقع اولمامش صنعت ملامتده

ونيجه تيز دست و چابك وچالاك اولديغى اصلى عربميدر
يوخسه اعجمى النسبميدر بر ذاتك معلومى اولمديغندن
ادراك اولنور البسه دن برجبهٔ پشمينهٔ سيهمو كيوب
پاوسر برهنه دائما برتهى چوب تنبا كوا كسك دكل ماند
مرغ وحشى طبيعت نه كيمسه ايله انسيت نه برمكانده
آرام واستراحت ايلردى لكن بو فقيرك لله الحمد اول
قيئام كرامه حسن اعتقادم اولمغله صورت كمال ودادم
عكس اندازتا بناكى اولوب (بيت)

☆ چشمك دله ايدرشو قدر آشنا نكاه ☆

☆ كويا كه بر بريله ازل صحبت ايلمش ☆

وزنجه هرنه وقت كه مصادف اولوردم بنى آماج خدنك
نظاره ايدوب سمت ديكره صرف ديدهٔ كرامت نثاره
جواز كوسترمزدى بوكيمسنه دخى البته اول ذات شريفه
دوچار اولدقجه دكاكين ناسدن برنده قرار ايدوب بحسب
القدره پيرامن كرد خاطر آكاهى اولوب نزل مختصر
نان و پينر وقهوه ودخان ايله كاهى عرض عبوديت ايتمك
معتادم وصفاى سينه وفوأدم ايدى بناء على هذا ينه
بركون بر محلده اشارت وايمائله تكليف جلسهٔ خفيفه
ايدوب عادت مألوفه مزاوزره تناول جبن ورغيفه
رخصت نما اولديلر لازمهٔ اكل وشرب انجامه رسيده
اولدقده وضعى ايله اظهار وجع والم ايليوب برآه سرد

كشيده قيلدى ويوزيمه باقوب زبان حال ايله صورت
اشتكا كوستردى فقيردخى سلطانم جوهر وجود كرده
نه كونه عرض حادث اولدى مبادا كه برعارضه ومرض
سببيله خاطر آزرده اولميه سز ديديكمده طوطى مثال
زبان روميانه ايله كفتاره آغاز وبو وجهله كشف راز
ايدوب حالا زانولرم معذوره بودرده ابتلا من زمان بعيد
ودوردر ديو احوالنى آشكار واسرارينى اظهار ايلدى
بعض احبابه بوخصوصى نقل و بيان فى الجمله اهالينك
معلوملرى اولديكه بوذات شريف عربى الاصل دكل
اروامدن ايمش وصمت وسكوتى ابكميتدن اولميوب محضا
مخالفت نفس بد فرجامدن ايمش (بيت)

☼) درين ره نيست خود بينى نجسته (☼

☼) تنى لاغر دلى بايد شكسته (☼

(افضل الزهد اخفاؤه)

زهد لغتده ترك ايتمكه ديرلر قومك اصطلاحنده باجمله
اشيادن رغبتى اسقاطه ديرلر دنيا وما فيهادن روكردان
وماسوى اللهدن معرض وكريزان اولان كيمسه يه زاهد
اطلاق اولنور معناى لطيفى زهدك افضلى آنى كزلمكدر
قال النبى عليه الصلاة والسلام (لوكانت الدنيا تزن
عندالله جناح بعوضة ماسقى منها كافرا شربة ماء)
بو طائفهٔ جليله خداوند جهان آفرين جل جلاله

قتده بر پشه مقداری اعتباری اولمین متاع فنا شعاری
بالکلیه ترك ایلیوب رضاء اللهه طالب وجمعیت خاطره
راغب اولورلر لکن پهلوان میدان عرفان اول عارف
دقیقه داندرکه (بیت)

* درونی آشنا اول طشره دن بیکانه صانسونلر *

* عجب زیبا روشدر عاقل اول دیوانه صانسونلر *

خواسنجه بو حالی خلقدن اخفایه کمال مرتبه مجد وساعی
وآفت شهرتدن خلاص ایچون کتم واستاره غایت
مراعی اوله حضرت مولوی قدس سره العزیز (مثنوی

۞) چیست دنیا ازخدا غافل بدن ۞

۞ نی قماش ونقره وفرزند وزن ۞

بیورلر ظاهرده بونلرك وجودی وار ایسه ده کوکلده
علاقه سی اولمدقجه معدوم کبیدر بلکه بو صورتده زیادن
خوفناك اولمیوب بی غم وبیم سلوکی اولان طریقده
چابك وچالاك اولور وقال علیه السلام (ان الله یحب
العبد الغنی التقی الخفی) خفادن مراد زیادن اجتنابدر
ایمدی مطلب اعلی کوکل محبت اللهه مربوط اولمق
ایمش یوخسه صورت ترکله خلقه مغبوط اولمق دکل
ایمش اصحاب ملامیه بو اخفایه رعایتده بذل مجهود ایدرلر
(استراحة النفس فی الیأس) یأس نا امید اولمقدر
معنای لطیفی نفسك استراحتی نا امید وبی نیاز اولمقده در

امور

امور دنیویه ده زیرا امور اخرویه خصوصنده لطف
الهیدن وکرم نامتناهیدن نا امید اولمق کفردر دیمشلر
قرآن کریمده (لا تقنطوا من رحمة الله) بیوروب
عباد مؤمنین وکروه موحدین بو مقوله یأس اخرویدن
نهی اولنمشدر (مصرع) نامراد اولکه بر مراد اوله سن ۞
وزنجه عارف آکاهلر وکامل صاحب انتباهلر مرادات
دنیویه خصوصنده یأس اختیار ایدوب مستریح اولمشلر
وامورلرین بالکلیه ارادهٔ علیه یه تفویض ایدوب
بی قید نیك وقبیح اولمشلر (الیأس احدی الراحتین)
صورت خواهشده تعب کثیر اولوب بر امر عسیر اولدیغنه
برهان عقلی اقامت ایدوب دیمشلرکه حصولنه خواهشکر
اولدیغك وجود پذیر اولمسنه ارادت رب ذی الجلال
قدیر تعلق ایتدیکی تقدیرجه ظهوریاب اولوب آنکله
کامیاب اولورسن اما عقیدنده برخصوصی دخی کندویه
مطلب ایدوب آنك دخی حصولی ایچون اقدام واهتمامه
شروع ایدرسن اول دخی صورت اولی کبی تقدیرحقه
موافق اولوب حاصل اولورسه بر مراد جدیدی دخی
متفکر وآمل اولمغه باشلرسن فهلم جرا متسلسل اولور
اکر حصولی تقدیر ربانی یه مطابق اولمیوب تخلف
ایلرسه فوات ایچون سکا تحسر وتأسف امر مقرردر
بو مقدمه معلومك اولدیسه مراد دنیویه دن یأس

وقنوط موجب راحت اولدیغی مفهوم اولور وحدیث
قدسیده وارد اولمشکه قال الله تعالی (عبدی یرید
وانا ارید ولایکون الا ما ارید) (شعر)

اکر محول حال جهانیان نه قضاست
چرا مجاریٔ احوال برخلاف رضاست
هزار نقش برارد زمانه نبود
یکی چنانچه در آیینهٔ تصور ماست

جناب شیخ صدر الدین قنوی قدس سره العزیز تفسیر
فاتحه ده بیورر که سفر وحضرده همصحبت اولدیغم
اعزهٔ کرامدن اکمل بر مرد عالیمقام وسامی محل ایله
دوچار اولوب رتبهٔ عالیه سن شهود ایلدم مراتب کمالدن
اوج علایه صعود ایدوب ظهورات کونیه دن برشیٔ
واقع اولماز که اول وجود شریفك خلاف مرادی
ومنافر فوأدی اوله بو وجود مکرمدن اجل واتم بر مرد
مفخم کورمدم ایمدی کندی ارادهٔ سن ارادهٔ حقده
افنا ایلین وجود محترملرك حال وشانلرین اصغا ایلیوب
اثرلرینه اقتفا ایتمك کرکدر نته کیم حضرت سهروردی
عوارف المعارفده بیوررلر (بیت)

ان لم تکونوا مثلهم فتشبهوا
ان التشبه للکرام فلاح

(ادب عیالك ینفعهم)

عیال عینك کسریله عیلك جمعیدر جیاء جیئك جمعی
اولدیغی کبی (وعیال الرجل من یعوله ای یفتقره)
معنای لطیفی عیالکی تأدیب ایله که انلره تأدیب فائده
ایدر بو کلامده واقع اولان عیالدن مقصود ازواج
وخدام ومولوددر علم تدبیر منزل وتربیهٔ اولاد وعیال
حکمت عملیه اقسامندن بر قسم فوائدمالدر البته هر
آدمکه عیالنی بر مقتضای شرع وحکمت تأدیب وتربیت
ایلیه انلره دنیوی واخروی فوائد کثیره عائد وراجع
اولمق مقرردر سیما اولادك اخلاق حسنه ایله اتصافندن
سودمند اولنلر هم کندولره وهم پدرلرینه دعای خیر
ایدرلر اکر تعلیم علوم نافعه ایلیوب زیور اعمال صالحه
ایله ذاتنی محلی وسمت ریاضت ومجاهده یه سابق اولوب
آیینه دل بی غلن روشن ومجلی ایلرسه نعم المطلوب
اول فرزند سعادتمنددن اقتباس انوار علمیه وعملیه ایلین
ارجندلر دخی دعوات صالحه ایله ایکیسی معا یاد وتذکار
ایتملری بی شك ومرادر زهی پدر نیکبخت که بویله بر پیر
عالی کهره صرف همت ایلیه قال النبی علیه السلام
(اذا مات ابن آدم انقطع عمله الا من ثلث صدقة
جاریة او علم ینتفع به او ولد صالح یدعوله) تأدیب
وتربیهٔ اولاده وقتنده اهتمام وزماننده قیام ایتمك لازمدر که
تربیه سودمند اوله شرح عضدیه ده مسطوردر که

انسانك مراتب اسنانی درت مرتبه‌در سنك فصول اربعه سی منزله سنده مرتبهٔ اولی سن طفولیتدر كه فصل بهار مشابه سنده بو مشبه ومشبه بهك هر برنده حكم وسلطنت اخلاطدن خلط دمكدر مرتبهٔ ثانیه سن شبابدر فصل صیف منزله سنده بو ایكیسنده حكم صفرانكدر مرتبهٔ ثالثه سن كهولتدر اوقات خریفه مشابه بونلرده حكم سودانكدر مرتبهٔ رابعه سن شیخوختدر وقت شتایه مماثل بونلرده حكم بلغمكدر پس ایمدی طرفی تشبیهك هر برنده وقت علاج اخلاطدن حكم بر خلط لطیف منقادك اولدیغی وقتده‌در خلط لطیفدن مراد دم وصفرادر وقتلری بهار وصیفدر انلره مشابه اولان سن طفولیت وسن شبابدر اما شول دملرده كه حكم وغلبهٔ خلط كثیف وعاصیلك اوله ایام خریف ودم شتا كبی انلرده علاج ومداواتك فائده سی اولمیوب اولدیغی صورتده دخی نادر اولدیغی كبی كذلك مشبهلری اولان وقتلرده دخی تعلیم وتربیه مفید اولماز بونك ایچوندر كه عقلا تربیهٔ اولاده سن طفولیت وشبابده اقدام واهتمام ایدرلر (انتهی كلامه) تفصیل حقوق وشأمت عقوقه متعلق بو محلده چوق كلام اقتضا ایدر لكن بو مختصرده اكا رخصت املا اطنابه بادی اولمغله بو مقداردن ازدیادی ترك اولندی ✡ فی حرف الباء

(بر الوالدین سلف)

اب وامه والدین اطلاقی تغلیب قبیلندندر عمرین وقمرین كبی معناسی لطیفی والدینه لطف وكرم ایلمك اعمال صالحه نك جمله سندن مقدمدر روی الشیخان مرفوعا عن عبدالله ابن مسعود رضی الله عنه قال یارسول الله (ای العمل احب الی الله تعالی قال الصلوة علی وقتها قال ثم ای قال بر الوالدین قال ثم ای قال الجهاد فی سبیل الله) صدق رسول الله بر الوالدین واكرام ابوین حقنده اخبار صحیحه وآثار صریحه چوقدر خصوصا نظم كریمده وفرقان حكیمده انلره عقوقدن (فلا تقل لهما اف ولا تنهرهما) آیت شریفه سیله بو امت مرحومه نهی اولنمشلردر خصوصا مادر مهربان و والدهٔ شفقت نشانه كمال بر واحسانه (الجنة تحت اقدام الامهات) حدیث صحیحی جمله یه شامل برهان قطعی كاملدر والدینی حیاتده اولمیانلر دخی گاه گاه صدقات ودعواتله ضیافت ایتمك بلكه اعقاب مكتوبه‌ده روحلرین خیر ایله یاد ایتمك لازمهٔ ذمت اولاددر

(بركة العمر فی حسن العمل)

البركة النماء والزیادة) معناسی لطیفی عمرك بركتی حسن عملده‌در قال رسول الله صلی الله علیه وسلم (یقول ربكم یا ابن آدم تفرغ لعبادتی املاء قلبك غنا واملاء

يدك رزقا و یاابن آدم لا تباعد منی املاء قلبك فقرا واملاء یدك شغلا) رواه الحاکم مرفوعا سعادت دنیا وآخرت عبادتی حضرت خالقه مربوط وفوز ونجات نشأتین بندکئ موجد کوننه منوط اولدیغی دلائل عقلیه ونقلیه ایله ثابت وکشتزار اعمال حسنه ده سبزهٔ رحمت رحمانیه نابتدر (بیت)

❊ (سرمایهٔ سعادت دنیا عبادتست) ❊

❊ (سرمایهٔ کرامت عقبا عبادتست) ❊

علت غائیهٔ خلقت ثقلین عبودیت حضرت خدای متعال جلت ذاته عن النقایص والشین اولمسی (وما خلقت الجن والانس الا لیعبدون) کریمه سیله متحقق وامتثال امر الهیدن اعراض ایدن سرکشان هردو جهانده رستکار اولمدیغنه عقل ونقل متفقدر ولکن (بیت)

✡ (عبادت باخلاص نیت نکوست) ✡

✡ (وکرنه چه آید زبی مغز پوست) ✡

وزنجه عبودیت بی اخلاص قشر بی لب مثالی مردود وفروزینهٔ آتشکاه مقوله سندن معدود در جناب حضرت مولانا قدسنا الله باسراره العلیا بیوردرلرکه (مثنوی

✡ (از برای چارهٔ این خوفها) ✡

✡ (آمد اندر هر نمازی اهدنا) ✡

✡ (کین نمازم را میامیز ای خدا) ✡

✡ (با نماز ضالین واهل ریا) ✡

ایمدی هر مؤمن وموحده هنکام عبادت ربده غایت لازم واوجبدرکه نقود اعمالنی پوتهٔ خلوصده کداخته ایلیوب بیغش ریا وسمعه صیرفیان ملاء اعلایه خالص العیار تسلیم ایلیه (بیت)

✡ نیت خالصه برسکهٔ حقانیدر ✡

✡ دکه برسینه یه اورمز مضراب ازل ✡

اکر نفسی خلوصدن بهره مند ونیت خالصه ایله سودمند دکلسه بر استاد کامل وبر عارف آکاه دللك دامان تربیه سنه آویزان وامرینی قبول وخدمتنه دخول ایدوب خاك راهنده غلطان اوله تا که تحصیل خلوص نیت وتکمیل صفای طویت ایلیه زیرا مجرد بدرقهٔ عقل ایله راه هدایه سالك وصفای منزل مقصوده مالك اولمق محالدر بو مدعایه بعثت انبیا علیهم السلام شاهد وبعض خصوصده حضرت فخر المرسلین صلی الله علیه وسلم جنابلرینه تعلیم جبریل امین بو معنایی مؤیددر

(بکرة السبت والخمیس برکة)

میانهٔ ایامده بو ایکی روز فیروز یوم جمعه یه مجاورت سببیله سائردن ممتاز اولمغله شانلرنده (بارك الله السبت والخمیس) حدیث شریفی وارد اولمشدر بکره ضم با وسکون کافله (اول الیوم) معناسنه در معنای لطیفی

سبت وخمیسك اوللرنده زیاده ونما واردر لفظ بكره نك
سبته اضافتی بمعنی فی در حدیث شریفله ثابتدر كه
حضرت رزاق ذو الجلال جل جلاله ناسك ارزاقنی
طلوع فجر ایله طلوع شمسك ماییننده تقسیم ایدر
حدیث شریفك جملهٔ ایامه شمولی طلوع فجر وخورشیدك
مجموع روزانده دخولی مقرردر سبت وخمیسك مجاورت
جمعه حسبیله ایام سائره اوزرینه مزیتنی بیاندر مطلقا
اسحارده متیقظ واول اوقات مباركه‌یی غفلتله كچورمیوب
محافظه اولمقلغك فوایدی ان شاء الله تعالی قریبا
افاده اولنور

(بشر نفسك بالظفر بعد الصبر)

صبر طرف هوایه میل ایتمیوب اسباب هوایی مدافعت
ایتمكه قادر اولمقدر صبر ایكی نوعدر بریسی صبر
عن المعاصی والاثامدر یعنی نفس اماره وشیاطین مكارهٔ
معاصی وآثام طرفنه دعوت ایتدكده قوت مصابرت
وتقوی ایله دفع ایلیوب راه راستدن چقمیه نوع ثانی
مصائب وبلایه صبردر یعنی نفسه مكروهی اولان
نسنه كه بلا ومحنت وفراق ومصیبتدر متوجه اولدقده
جزع قبیح ایتمیوب تحمل ایده میانهٔ عوام ناسده صبر
بو معنایه استعمال اولنور وایكی نوعی دخی مقبول وممدوح
بل واجب ومفروضدر معنای لطیفی نفسكه تبشیر ایله

ظفر ایله صبردن صكره یعنی بر مرادك طریق حصولنده
صبره دسترس اولورسن اول مرادك حصولنه ظفریاب
اولمغه مبشرسن عالم دنیاده عون الهی صابر ایله بیله
اولدیغنه (ان الله مع الصابرین) برهان قویدر وعالم
آخرتده اجور جزیله یه نیللانی (انما یوفی الصابرون
اجرهم بغیر حساب) بشارتیله دافع شك صوری ومعنویدر
اخبارده كلمشدر كه جناب حضرت حی ودود حضرت
داود علیه السلام جنابنه ارسال بیورمش بو مضمون
شریف نمونده كه یا داود سعی وكوشش ایله تا كیم بنم
اخلاقی پیرایهٔ روزكار وحلیهٔ ذات سعادت شعار
ایده‌سن بنم جملهٔ صفات حسنه‌مدن بریسی اولدر كه
بن صبوردم (بیت)

صبر بهتر مرد را از هرچه هست
تا بیابد بر مراد خویش دست

هر كیمكه سپر صبری كشیدهٔ روی عزیمت ایدوب تیر پران
حوادثدن روگردان اولمیه قتی زمان بسپرده خدانك
امیدینی هدف ظفرده دوختهٔ میانهٔ نشانه ایدر زیرا
(الصبر مفتاح الفرج) دست گنجوران طلبه طرف
خداوند شهادت وغیبدن تسلیم اولنمشدر كه باب گنجینهٔ
مرادات بونكله گشاده اولور (شعر)

كلید در گنج مقصود صبر است

در بسته انکس که بکشود صبراست
چو خار ای کوه وچو دیبای کردون
لباسی که هرکز نفرسود صبراست

حکایت زمان سابقده بر جوان ملك خوی بر دختر
عالی کهری کرفتهٔ کمند تزوج ایدوب زن وشوهر اولملرینه
متعاقب اول مرد صداقتکاره داعیهٔ تحصیل علوم
باعث ترك مرز وبوم اولوب عزم غربته راغب اولدی
دیار بعیده هژده سال جد بلیغ وسعی بیدریغ ایله
ملکهٔ قیل وقاله مالك و بعد التکمیل ینه درون وطن
اصلی یه سالك اولدی خلال منازل راهده برکون برکامل
آکاهك سعادتخانه سنه نزول ایلیوب اول ذات ملك
صفات لوازم مهمانی یه مراعاتدن صکره تجسس فروع
واصوله آغاز ایدوب وکیفیت اياب وذهابندن استکشاف
راز ایتدکده اکتساب علوم کلیه وجزئیه آرزوسیله
اغتراب ایدوب بحمدالله تعالی فنون متداوله یی جمع
وتحصیل ایلدم الحالة هذه صوب وطن اصلی یه وصول
امیدیله عازم سبیل اولدم دیدی اول میزبان صاحب
عرفان بو جوابی کوش ایدوب محضا ایقاظ وارشاد ایتمك
قصدیله آیا جهانده اساتذه کزدن بریسی تعلیم علوم
غریبه اثناسنده سزه اسم اعظمی تفهیم ایلدیمی دیوب
جوابنده خیر بو مقوله خبری استادلردن ایشتمدم دیدی

اول مرد هشیار دیدیکه اکر اوچ سنه بنم دخی خدمتمده
مجد وساعی اولوب قیام مصالحمده اولورسك سکا اسم
اعظم رب کریمی مدت معهوده انقضاسنده تعلیم
ایدهیم اول دخی بسر چشم دیوب اول ساعت دست
کرامت پیوستنی تقبیل ایلدی علی السحر ایکی رأس
کاو کوه پیکرك زمامنی یدینه تسلیم وتفویض ایدوب
خدمت حراثته تعیین وتحریض ایلدی اول کون
خرمنکدهٔ افلاکده دانهٔ انجم غربال هاله ایله پیموده
وپیمانهٔ سیمین ماه دست دهقانی زال کردونده نموده
اولنجیه دك ادای خدمت لازمه ده صرف مقدور ایدوب
ایرتسی کون ینه عادت قدیمهٔ مقرره سی اوزره کار
اکارینه مأمور اولوب حاصلی اوچ کون برمنوال سابق
عزیز مشار الیهك فرمانینه مطیع وموافق اولوب روز
چارمده ینه مقدمات کاره شروع وتك وتنها چفت
سورمك ایچون ارض معینه یه رجوعه قیام ایتدکده (ع

در خانه اکر کسست یك حرف بسست

وزنجه اول مرد کامل اول مهمان صاف دله کوشهٔ
چشم لطفله ایمایی یکنی ایدوب دیدیکه سنی سه روز
استخدامدن مرادیمز امتحان وامره امتثالکی اختیار ایدی
تمام مرد صادق طویت و برذات صداقت شعار ووفادار
اولدیغك معلوم فقیر اولدی ایمدی سکا اویله مضبوط

خزانهٔ حافظه اولسونکه اسم اعظم خداوند قدیر
مقتدالریمز اولان مشایخ کرام واعزهٔ ذوی الاحترام
حضراتندن بالمشافهه اخذ وتلقی ایتدیکمز اوزره
اسم پاك صبوردر وبوسر واجب الاکتامك صدقنه
اشارت خاتمهٔ اسماء حسنی اولدیغی بین الظهوردر
دیو ختم مقال ایدوب اول مرد رهروی اجلال ایله
تشییع ودعای (عون الله معك) ایله تودیع ایلدی رهنمایی
بدرقهٔ توفیقله قطع منازل وطی مراحل ایدرك بر روز
میمنت توأمده مسقط رأسی اولان بلده یه وضع قدم
ایدوب عیارانه تغییر صورت وتبدیل اثواب ایله کندی
خانه سنه کلوب مسافرانه دق باب ایتدی درون خانه دن
کیمدر نعره سی کلدکده زبان نیازی کشاد ایدوب بر مرد
غریبم مهمان اولمغه کلدم لله تعالی بنی راندهٔ دورباش
رد ایدوب الم زده وکئیب ایلمکز دیدی نه کوردیکه
برجوان مهپاره (شعر)

خط شبرنك بر ویش ندمیدست هنوز
بوی سنبل بمشامش نوزیدست هنوز
نشنیدست اذانی زبلال خط سبز
بانك اسلام بکوشش نرسیدست هنوز

طشره چیقوب اهلا وسهلا مرحبا دیه رك تمام اکرام
وتوقیر وفوق ماینبغی تعظیم وتخطیر ایله یورك خانه

بزم دکل سزکدر دیوب بالجمله لوازم مهمانداری یه رعایت
وطعام وشرابده زیاد علی ماهو العاده تکلف ایله ضیافت
ایلدی چونکه سیاح فلك نورد خورشید عالمتاب
مسافرخانهٔ مغربده زیر خرقهٔ ظلمتده درخواب اولدی
جوان میزبان شب خیر باد ایدوب خلوتسرای حرم
جانبنه خرامان اولدی حریف معهود بووضعی کوروب
رفیق وسوسه یه همجلیس وندمای افکار فاسده یه
انیس اولوب عقل قاصر نجه بویله تحقیق ایلدیکه
بونقش بازکوندن فهم اولنان معنا بودرکه مدت مدیده
بنم غیبوبتم صاحبة البیت اولان مکاره یه مستثقل اولمغله
شاهد زور ایله بنم موتمی اثبات ایدوب بو جوان نازنینه
علاقهٔ نکاحله قرینه اولمشدر صورت اخری محتمل دکل
وبونلرك ایکیسنی دخی طعمهٔ شمشیر ایتمامك لایق ومحل
دکلدر دیو متقلد تیغ آتشتاب نیم شب صوب حرمه
راه پنهاندن شتاب ایلدی سر بالینلرینه واروب کوردیکه
ایکی جامه خواب بر برینه ملاصق برنده عورت وبرنده
اول پسر نازپرور ماننددشارق نورپاش اولوب شکرخوابده
مقدمات اعتقادی بونلرك بر برینه مقارنتندن دخی زیاده
مؤکد واشتعال نائرهٔ غضبی مشتد اولمغله تیغنی غلافندن
مانند افعی عریان ایدوب آیا قنقیسنی اول دار الانتباه
عدمه پویان ایتسم دیوردد اثناسنده نام پاك صبور

اول ساعت خاطرینه خطور واستغفرالله کویان خارجیه ده اولان میتنه مرور ایلدی شب دوم وشب سیوم بو اسلوب اوزره ارادهٔ هلاك ایلیوب اسم صبوری تذکیر ایلدکجه سوء قصدندن تنفر ایتدی خلاصهٔ سخن نصاب ایام مسافرت دردنجی کون غایت بولوب صاحب خانه چلبی بونك اغترابنك سببی نه اولدیغندن وابتدای نهضت وانتهای منازل وحرکتندن فتح کلام وسؤال مرام ایلدکده تحصیل علوم ایتدیکنی وتکمیل واتمامندن صکره وطن اصلی جانبنه رو براه اولدیغنی افاده ایلرکن اول جوان کلچهره برآه سرد چکوب نرکس جهان بینلرین فیاضهٔ کلستانه رخسار ایدوب بنم دخی پدر والا کهرم طلبهٔ علوم زمره سندن بر وجود شریف ایمش والدهٔ مکرمه یی تزوج ایتدیکی سال فرخنده ده فالده سودای تحصیل ایله توجه غربت ایلمش هنوز هژده سالدرکه نه حیات ومماتندن خبر ونه بردیارده ملاقی اولمش برکیمسه دن اثر وار حتی پدر مهربان کتدیکی سالده بنده کز قدم نهادهٔ ساحهٔ وجود اولمشم الان اسنانندن اون یدنجی پایه یه رسیده اولدیغم زبان مادر مشفقه ده معدود در دینجه اول مرد حسرت پرور مثال شیر نر برکره یرندن صچرایوب های نور دیدهٔ کریه معتادم باکورهٔ شجرهٔ فؤادم محصول عمر شتابانم روح روانم اوغلم جانم دیوب

دراغوش ایلدی بو هنکامهٔ کرما کرمله نهانخانهٔ حرم طرفنه کتدیلر الله اوج مشتاق کریهٔ شادیده اتفاق ایدوب بر مجلس آتشین اولمشدرکه ع نه کورلمش نه ایشیدلمشدر بو حکایتك خواسندن صبرك فوائدی نه پایه ده اولدیغی معلوم سامعین دور بین اولمق مقرردر ای نور دیده صبر حقنده آیات قرآنیه ده واحادیث نبویه ده قتی چوق منافع ومحاسن بیان اولنمشدر بو مختصرده بو مرتبه ایله اکتفا اولندی

(بطن المرء عدوه)

معنای لطیفی کشینك شکمی دشمنیدر (اعدا عدوك نفسك التی بین جنبیك) حدیث شریفك مآل شرف لزومیدر مشارب حیوانیه یی پیشنهاد ایدوب خوش علف اولنلر تمییز حلال وحرام ایتمیوب رزمکاه جهاد اکبرده تلف اولمق مقرردر الجوع طعام الله یحیی ابدان الصدیقین خواسنجه خوان نفیس انسانیتدن بهره مند اولمق همت عالیه اصحابنه مختص واصحاب شکم بهایمله اشتراکدن خلاص اولمیوب مرتبهٔ اباحتده طبله خوارلغه مرخصدر حضرت مولوی قدس سره العزیزك بو ابیات سعادت اساسندن صاحب بصیرت اولان وجودلر مآل شناس اولورلر (مثنوی)

تن چو با برکست ازان

شاخ جان در برك ریزست وخزان

برك تن بی برگیٔ خانست زود
این بباید كاستن آنرا فزود

اقرضوا الله قرض ده زین برك تن
تا بروید درعوض دردل چمن

قرض ده كم كن ازین لقمه تنت
تا نماید وجه لاعین رأت

تن زسرگین خویش چون خالی كند
پرزمشك ودر اجلالی كند

عداوت شكم بوندن اوزكه اولماز كه پرخوارلق سالكی
قسوت قلبه مبتلا ایدوب شاهدان عالم غیب ایله آشنالقدن
منع ایدر وچشم وكوش دلی كر وكور ایتدرمك ایچون
حق كوروب ایشتمكدن دور ایدر

(باكر تسعد)

معنای لطیفی اول نهارده متیقظ وآكاه اولكه سعید
اوله سن وخورشید سپهر نبوت چاره ساز درماندكان
امت صلی الله علیه وسلم حضرتلری بیورمشلركه (اللهم
بارك لامتی فی بكورها) رواه ابو داود والترمذی اول شهریار
اقلیم جهاد اكبر بر محله سریه وعسكر كوندرسه لر اول
نهارده ارسال بیوررلر ایدی جناب امام علی كرم الله
وجهه وابن مسعود رضی الله عنه بو حدیث شریفی

دخی روایت بیوردرلر قال النبی صلی الله علیه وسلم
(باكروا طلب الرزق فان الغدو بركة ونجاح) عالم
ربانی حضرت شیخ شعرانی رحمه الله علیه شیخ علی
خواص حضرتلرندن نقل بیوررلركه حضرت حق جل
جلاله ارزاق محسوسه یی صلاة صبح عقیبنده وارزاق
معنویه یی صلاة عصردن صكره بخش وتقسیم ایدر
انكچوندركه بو ایكی وقت مباركده بزخوابدن نهی اولندق
زیرا بو وقتلرده خواب عدم فاقه یه وكرم قسام ارزاقه
قلت اعتنایی مشعردر وینه ناقل كلام شیخ عالیمقام
حضرتلری بیوررلركه اعقاب صلاة صبحده خواب
بو مضرات معنویه دن غیری علت اخری دخی ایجاب
ایدركه وجع جنبدر برمدت وقت معهودده خوابی معتاد
ایتمش ایدم اول اثناده مرض مرقومه مبتلا اولوب
سببنی دخی بیلمكده عاجز اولدم شیخم امین الدین
حضرتلرینه احوالمی افاده ایتدیكمده اولمیه كه بعد
صلاة الصبح خوابه اعتیاد ایده سن دیوب انس بن مالك
حضرتلرندن بو حدیث شریفی روایت بیوردی قال
علیه السلام (من واظب علی النوم بعد صلاة الصبح
ابتلاه الله بالبعج) شیخ حضرتلرینه بعج ندر دیو سؤال
ایتدم وجع جنبدر دیو بیوردیلر صلاة صبحدن صكره
طلوع آفتابه دك خوابی ترك ایلدم بحمدالله تعالی مرض

معهوددن خلاص اولدم لمنّته

دولت فیض خدایی دل آکاه بولور
غافل اولمه که بو انلر آنی ناکاه بولور

کلشن جانه اولان بلبل دستانسرا
نفحهٔ بوی کل وصلی سحرکاه بولور

(بشاشة الوجه عطیة ثانیة)

معنای لطیفی زمان عطا ومکرمتده بشاشت وروی دل
آرا ثانی عطیهٔ ثانیه در (بیت)

شرم کرم اکر نکدازد کریم را
کرد خجالت از رخ سائل که میبرد

کرمکاران صاحب عرفان فقرایه بذل نوال ونثار اموال
ایتدکلری وقتده اظهار بشر وعواطف ایدوب بر کونه
معامله بالمجامله ایدرلرکه کویا که کندیلر فقیر ومحتاج
وفقرای باب الله اغنیای ذوی الابتهاجدر صدقهٔ
نهانینک مقبولیتی که اخبار صحیحه ایله مثبتدر معاملهٔ
مذکوره نک عند الشارع اوضاع مستحسنه دن اولدیغنه
حجتدر اصحاب البابه خفی دکلدرکه هرکسک جود وسخایه
ورزشی کنجینهٔ مواهب الهیه نک بیدریغ متوالی اولدیغی
ادراک وشهودی مقداریدر شول وجود مسعودلرکه
(الاغنیاء وکلاء الرحمن) مضمونی تصدیق ایدوب
وکالت پادشاه کونین ایله مباهی ومفاخرلردر عیال الله

اولان فقرایه خدمتده چالاک وچالاک وشنیعت بخل
وامساکدن متنفرلردر جناب علی ابو الحسنین رضی الله
عنهم حضرتلری پیشکاه باب سعادتمآبلرینه توجه ایلین
سائللری تمام عزت واکرام ایله استقبال ایدوب اهلا وسهلا
ومرحبا ای بنم بار وبنکاه اجور جزیله می ساحهٔ درکاه
کبریا پناهه بی مزد واجرت نقل ایلین یارغار صاف البالم
دیو هزار توقیر واجلال ایله دستار احتیاجنی پر زیور
غنچهٔ احسان ایدردی

(بع الدنیا بالاخرة تربح)

معنای لطیفی دنیایی آخرته صاتکه ربح کثیر ایدرسن
عروض ونقود نشائهٔ دنیویه نک سرعت فناسن فهم
ایلین کروه انبوه اصحاب زکا وفطنت امتعهٔ متنوعهٔ
فانیه یه توجیه نظارهٔ اعتبار ایتمزلر باقیات صالحات که
صوالح اعمال ومحاسن افعالدر عند الله باقی وجاوید
اولوب عالی نشائهٔ اخرویه ده قریر العین وسعید اوله جغنه
تصدیق وایمان بلکه تحقیق وعیان ایتمکله طریق
شک وامترایه کیتمزلر بو معاملهٔ جمیله ایله سوداکر بازار
اطاعت وانقیاد اولانلره دنیایی آخرته بیع ایتمش سود
بیحساب ایله تجارت رابحه یه مستحق صلحا وعباد اطلاق
اولنور وروی انه قال علیه السلام (بان جبریل اتانی
وقال ان الله تعالی قال وعزتی وجلالی انه لبس من الکبائر

کبیرة هی اعظم عندی من حب الدنیا) (مثنوی)

هر که آجز بین ترا ومسعود تر
هر که آخر بین ترا ومطرود تر

ای آنرا کزین ملك بجست
که اجل این ملك را ویرانکرست

حقارت دنیای دنیه یی چشم بصیرت ایله ادراك ایدن نقادان تیز فهمان زمره سندن برمرد پاك بیوررر (جان در حمایت یکدمست ودنیا وجودی میانهٔ دوعدم دین بدنیا فروشان چه خرند یوسف فروشند تاچه خرند) (بیت)

بقول دشمن پیمان دوست بشکستی
به بین که از که بریدی وبا که پیوستی

فقهای عظام علیهم رحمة الملك العلام بیورمشلرکه برکیمسه مالم اعقل بنی آدمه وقف اولسون دیسه شرذمهٔ زهاده صرف اولنورکه زاهد تارك دنیا وراغب درجات عقبایه دیرلر بعض مشایخ کرام بیورمشلرکه معانیٔ آیات قرآنیه تتبع اولنسه که اوتوز جزئدر تخمینا انجق برجزئی معاش دنیویه یه متعلق تقریبا یکرمی طقوز جزئنده کاه صراحة کاه اشارة بیان وترغیب امور اخرویه متحققدر حضرت امام شافعی رحمه الله بیورمشلرکه علایق دنیویه قلبمدن برکونه مطرود وزخارف

امتعهٔ فانیه پیش نکاه اعتبارمدن برپایه ده مردود درکه اکر بالجمله نعم دنیا ومافیهایی بر رغیفه مزاد ایتسه لر اشترادن روکردان اولوب قید ابتلای محبتیله پابسته ومستهان اولمام خلاصهٔ سخن دنیا واهالیسنك هوانته (وما هذه الحیوة الدنیا الا لهو ولعب وان الدار الاخرة لهی الحیوان لوكانوا یعلمون) برهان قاطع كفایت ایدر ومستسقیان مرض حرص وآزك خذلاننه (لوكانت الدنیا تزن عندالله قدر جناح بعوضة ماسقی منه كافرا شربة ماء) حدیثی دلیل وحجت اقامت ایدر

(بلاء الانسان من اللسان)

لساندن مراد كلامدر مجازمرسلدر ذكر محل ارادهٔ حال قیلنمشدر قال علیه السلام (البلاء مؤكل بالمنطق) معنای لطیفی كشینك بلاسی لساندندر فی الحقیقه اكثریا بنی نوع انسان افتادهٔ وحل بلا اولمق عصای عاقبت بینی یه اتكا ایتموب بی اندیشه كویا اولمسندن ناشیدر (بیت)

اول اندیشهٔ وآنكهی كفتار
پاز بست آمدست وپس دیوار

عاقل دانا سخنده ایداع اولنان تأثیراتی مشاهده ایدوب نامحل كفتاره لب كشا اولمقدن احتراز ایدر (بیت)

كبك اكر خندهٔ بیجا نكند
من ضامن كه كرفتار بشهباز نكردد

هركز خصوصا اول سخن كه دل غيره ناخن زن اوله
زيرا مجروح شمشير خون آشام ايچون اميد بهبودى
منقطع اولماز لكن زخمدار تيز كارئ سخن مرهم سليمانى
اعذار ايله تسليتدن منتفع اولميوب البته اثر باقى قالور (مثنوى

نكتهٔ كان جست ناكه از زبان
همچو تيرى دان كه جست او از كمان

وانكردد از ره آن تير اى پسر
بند بايد كرد سيلى را زسر

چون كذشت از سر جهانى را كرفت
كرجهان ويران كند نبود شكفت

اى زبان هم كنج بى پايان تويى
اى زبان هم رنج بى درمان تويى

حكايت سر بازان معركهٔ جهاد اكبردن مشايخ سالفهٔ
نامور زمره سندن حضرت حسين منصور عليه رحمة
الرب الغفور حائز قصب السبق كمال اولان صف نشينان
دركاه لايزال عدادندن بر وجود مكرم ايكن اوائل سلوكده
خرقه پوشان صعلوكدن همقدملرى برجماعتله بركون
خلال صحبتده عارج اعلا معارج نبوت واصل اقصى
منازل قربت مفخر كائنات عليه ازكى الصلوات
حضرتلرينك معاملهٔ معراجيه سندن مكالمه اثناسنده
(الكلام يجر الكلام) فحوا سنجه سلسلهٔ صحبت اول مبلغه بالغ

اولديكه سلطان كشور ازل وابد اول شب حضرت
احديتدن هر رجا كه معرض انهايه رسيده اولوردى همان
اول آن قرين شرف قبول ايدوب سجل اجابته كشيده
قيلوردى ديندى حضرت منصوره كمال انبساط ال
ويروب ديديكه اكر اول نازنين بزمكاه قرب القرب طبقات
جحيمك بالكليه عديم وفرق كفار خاكسارك داخل
دار نعيم اولملرينى مراد ايدوب جميع افراد ثقلين رحمت
رب كريم ايله قرير العين اولسه لر خزينهٔ جود ربانيدن
نه نقصان اولوردى اكر بو فقير زمان سعادتلرنده كلمش
اوليدم جناب مكارم نصابلرندن بو خصوصى پرسان
اولوردم ديدى (بيت)

ازان پيچيده ام همچو صدف درطرف خاموشى
كه نتواند نهاد انكشت كس بر حرف خاموشى

اول كيجه مردم چشمى حجله نشين خواب وسياح متخيله سى
تماشاى ديار عالم مثالى ايچون تهى ساز زين وركاب اولدقده
سلطان قلم واقاليم بلاغ مربع نشين پيشكاه قصر
مازاغ صلى الله عليه وسلم حضرتلرى اريكه آراى
ظهور اولوب خطاب عتاب آميز وجواب توبيخ انكيزى
متضمن بيورديلركه اى حسين منصور نيچون سركوى
ادبدن دور ومهجور اولوب هرزه كردئ باديهٔ خليع
العذارى وبرون تازئ دائرهٔ حكمت ناشناسى وخامكارى يه

اجترا ایتدك معاشر انبیا ومرسلین خلاف مشبت
دادار جهان جهان آفرین اولان مستحیلی طلب ونیاز
ایتمزلر وكنجینهٔ اسرار قدر مؤیدلرینه تسلیم اولنور
اما كشف راز طریقنه كتمزلر (مثنوی)

هركه را اسرار كار آموختند
مهر كردند و دهانش دوختند

ایمدی فرمان پادشاه كائنات سنك قضا وقدره اعتراضك
ایچون بویله جاری اولدیكه نهایت سنین عمركده وجودك
زیور سردار وجان سپاران نبردگاه عشق ومحبت كروهنه
سردار اوله سن (بیت)

جانان دیله ین جهانه باقمز
یوق یوق نه جهانكه جانه باقمز

انجامكار سرمستیٔ سلافهٔ صهبای عشق الهیدن ناشی
عقبات طریق معنادن برعقبهٔ معضله برزخیتی ایله حال
تباهی معلوم صغار وكبار وكلروی سپد اشتهاردر (رباعی

در كوی تو رسم سرفرازی اینست
عشاق ترا كمینه بازی اینست
باكی نبود اكرسرم رفت زتن
باشد كه ترا بنده نوازی اینست

خلاصهٔ سخن عاقل كامل اكثار كلامه مائل اولمیوب
اغلب احوالی سكوتله كذار ایتمك كركدر زیرا (من كثر

كلامه كثر ملامه) مضموننك ثبوتی ظاهر وآشكاردر
ومحل كفتارده خاموش اولمق دخی جادهٔ حقدن كریوه كیر
خلاف اولمقدر (الساكت عن الحق شیطان اخرس)
فحواسنك تحقیقی مانند مهر نصف نهاردر (بیت)

دو چیز طیرهٔ عقلست دم فروبستن
بوقت كفتن و كفتن بوقت خاموشی

(بكاء المرء من خشیة الله قرة عین)

خشیت خوفه دیرلر قرة عین سروردن كنایه در شرح
حریریده بوكونه تصحیح ایلمشلركه ان دمعة الحزن حارة
ودمعة السرور باردة ولهذا (قیل للمدعوله اقر الله
عینك مأخوذة من القر وهو البرد وقیل للمدعو علیه
اسخن الله عینك مأخوذة من السخنه وهی الحرارة)
معنای لطیفی كشبنك خوف اللهدن بكاسی قرة عیندر
یعنی سروردر باعتبار مایؤل الیه جامع الصغیرده سیوطی
مرحوم انس بن مالك رضی الله عنه روایتی ایله بوحدیث
شریفی روایت بیوررلر (من ذكر الله ففاضت عیناه
من خشیة الله حتی یصبب الارض من دموعه لم یعذبه الله
یوم القیمه) وحدیث آخرده بیوررلركه (لایدخل النار
من بكی من خشیة الله مالم یلج اللبن فی الضرع) نقل
اولنوركه روز جزاده چنكه فرقهٔ عصاة مسلمینك
اوزرلرینه اصل جحیمدن مانند جبال عالیات برقطعه

آتش سرزده اولوب هجوم ایتدکده شفیع عاصیان
امت آب افشان بیهوشان معصیت صلی الله علیه وسلم
حضرتلری دفع و رفعنه سعی وکوشش ایدوب نشانده‌ٔ
سیلاب مدافعه اولمق ممکن اولمقده لب جنبان استمداد
اولوب یا جبرائیل یتش که آتش نائرهٔ طاقت سوز سقر
امت دردمندمی سوزان وخاکستر ایتمك ایچون زبانه کش
اولدی دیو ندا ایتدکده فی الحال حضرت روح الامین
ید مؤید سلطان دینه بر قدح سیمین لبریز آب ناب ویروب
یارسول الله بو آبی علو پرتاب دوزخه افشانده ایله دیو
اشارت ایلیه وقتا که مثال کوه پرشکوه اولان نار پرشرار
اوزرینه اول آبی صاچدقده فی الحال اطفا ایلیه جناب
ناموس اکبردن سؤال ایدوب یا جبرائیل بو آب نه کونه آبدر که
ادنا شراره سنی هفت دریا ایله دفع ممکن اولمین آتش
غضب فروز کانون جحیمی تسکین ایلدی دیدکده
یارسول الله بو آب دکلدر الا سنك امتکدن بعضیلر بیغولهٔ
خلوتده خوف الهی ایله کریه ایتدکلری وقتده دیدهٔ
غمدیده لرندن ریزان اولان قطرات اشك چشمدر که
فرمان حضرت رب رحمان ایله جمع وچیده ایدوب حفظ
ایتمش ایدم اشته هنکام اظهاری رسیده اولدی دیو
جواب ویره حضرت عمر بن الخطاب رضی الله عنه
جنابلرینك فرط سیلان دموعدن رخسار پرانورلرنده

ایکی خط پیدا اولوب کاه کاه آه جانکاه ایدوب نولیدی
مادر مهربانم بنی طوغرمییدی دیو خشیة اللهدن فریاد
وواویلا ایدردی یوما من الایام اسواق مدینهٔ منوره ده
بر اسب صبا رفتاره سوار اولوب کیدرکن بر محلده بر کیمسه
تلاوت قرآن کریم ایدردی (ان عذاب ربك لواقع)
آیتی کوش مبارکنه ایرشدکده بیهوش اولوب سربام
خانهٔ زیندن افتادهٔ سطح زمین اولدی بیخود ولا یعقل
خدمهٔ پاکدل سعادتخانه لرینه کتوردیلر غنچهٔ مزاجلری
تمام برآی نسیم عافیت ایله کشاده وپر ابتهاج اولمیوب
طشره چیقمدیلر وحضرت سفیان ثورینك قدس سره
العزیز موتنده قاروره سنی بر طبیب حاذقه ارائت ایلدیلر
علایم قطعیهٔ طبیه ایله استدلال ایدوب دیدیکه بونك
صاحبنك جکری خوفدن منقطع اولمش بعد الیوم
امید بهبودی محالدر ایمدی هر کسك حضرت حقك
غضبندن خوف وبیمی مراتب الهیه ده عرفانی مقداریدر
انلر که رقدهٔ غفلتله خفته اوله لر (اولئك كالانعام
بل هم اضل) ماصدقلریدر خوفدن بری وعاریلردر
(انما یخشی الله من عباده العلماء) عالم بالله اولان وجود
شریفلر زیاده خوفناکلردر (ان المخلصین علی خطر
عظیم) زیرا ظاهرده دخی ندمای پادشاه ذلهٔ قلیله
ایچون معاتب اولورلر (من خاف نجا) فحواسنجه روز

رستاخیزده انجق اول طائفهٔ جلیله یی باکلردر (الا ان اولیاءالله لاخوف علیهم ولاهم یحزنون)

(برکة المال فی اداء الزکوة)

معنای لطیفی نما و برکت مال ادای زکوتده در مفهوم مخالفی حضرت مولوینك بو بیت شریفلرندن منفهم اولور (بیت)

ابر برنایدپی منع زکات وزنا افتدو باندرجهات

بو بیتك مضمونی حدیث شریفده دخی وارد اولمشدر (خذ من اموالهم صدقة تطهرهم) آیت کریمه سنده اولان امر امر وجوبدر بوتقدیرجه زکاتی اخراج اولنان مال اصناف اموالك غایت اطیب واحسنیدر ماله مال تسمیه اولندیغی قلوبك اکا میلی زیاده اولدیغیچوندر دیمشلر ادای زکاة ارکان قصر اسلامك بر رکن رکینی ورزاقیت حضرت باری یه ایمانك دلیل مبینیدر مال شق روح روان و محبوب طبیعیٔ بنی نوع انساندر محضا امتثال فرمان ذی الجلال ایچون کشی محبوبندن مفارقت ایتمك تمام شرط تدین ومردی ومحبت خالق وهابده ابراز کرمیت وحطام دنیویه علاقه سندە اظهار سردیدر قال الله تعالی (والذین یکنزون الذهب والفضة ولاینفقونها فی سبیل الله فبشرهم بعذاب الیم) وعیدندە مفسروندن بعضیلر (کل مال

لا تؤدی زکوته فهو کنز وان کان علی وجه الارض) دیو بیورمشلر مرتبهٔ فرضیتده صلاة وصوم وحج وشهادت ایله زکاة مساویدر اقسام اربعهٔ شروط اسلامك عمدا تارکی نیجه مستحق عذاب شدید ایسه تارك زکاة دخی برمقتضای وعید مؤاخذ اولمق ظاهر وبدیددر (نعم المال الصالح للرجل الصالح) حدیث شریفنده مال صالحدن مراد زکاتی ویریلان مال ورجل صالحدن غرض مؤدیٔ زکاة اولان مردخوشخصالدر عشرهٔ مبشرەدن عبدالرحمن بن عوف حضرتلری رضی الله عنه میانهٔ اصحاب سعادتمآبده ثروت وغنا ایله مشارالیه بالبنان اولنلردندر برکون مدینهٔ منورەیه صلوات الله علی افضل ساکنیها بر قافلهٔ عظیمه کلدیکه جمله احمالی مأکل و ذخایر مقوله سی و بالجمله مشارالیه حضرتلرینك مال حلالی وخدمهٔ کاربان مزبوره جمیعا عبید واجیری اولوب اصلا غیرك شیٔ یسیری یوغیدی برکروه انبوه اولمغله سراپا محمیهٔ طیبه نك دروب واسواقی صیاح دواب وجمال ایله مالامال اولدی حضرت عایشهٔ صدیقه رضی الله عنها وعن ابیها بوندر دیو سؤال بیوردقلرنده عبدالرحمن رضی الله عنه حضرتلرینك قافله سی کلدی بوکثرت اول صاحب مکنتکدر دیدیلر حضرت صدیقه بیوردیلرکه صدق رسول الله (لانه کان

يقول عليه السلام انى رأيت الجنة فرأيت فقراء المهاجرين
والمسلمين يدخلون الجنة سعيا ولم ار من الاغنياء يدخلها
معهم الا عبد الرحمن بن عوف رأيته يدخلها معهم
جنودا على اربع) بو حديث شريفى حضرت عبد الرحمن
كوش ايتدكده بحر زخار سخاسى جوش وخروش ايدوب
يا عايشه بو قافله يى جمله بار و بنكاه واشترانى ايله فى سبيل الله
انفاق وجميع خدمه سى اولان ارقايى طلبا لمرضات الله
اعتاق ايتدم اوله كه حضرت بارى بنى دخى لطف
واحسان ايدوب سائر داخلين كبى ساعيا داخل دار جنان
ايليه ديدى ودخى بو كلام درر بارك معناى باطنيسى
اراده اولندقده ممكندر كه مال ايله مراد جسم انسانيده
ايداع اولنان قواده طلبا لرضاء الله تصرف اولنه
نته كيم بو خبر صحت اثرده بيورلمشدر وفى الجامع الصغير
روى ابو موسى عن النبى عليه الصلاة والسلام (على كل
مسلم صدقة فان لم يجد فيعمل بيديه فينفع نفسه ويتصدق
فان لم يستطع فيعين ذا الحاجة الملهوف فان لم يفعل
فيأمر بالخير فان لم يفعل فيمسك عن الشر فانه صدقة)
معناى حديث هر مسلم اوزرينه صدقه واردر اكر مال
بولمازسه اليله عمل ايدوب هم كندى نفسى منتفع اوله
وهم تصدق ايليه اكر عمل ايتمكه قادر اولمازسه
كندودن استعانت ايلين ارباب حاجات مظلومينه

اعانت ايليه اكر بوكا دخى قادر اولمازسه شر اشلمكدن
امساك ايليه تحقيقا انكچون بو حالت صدقه در

(برك لاتبطله بالمنة)

معناى لطيفى احسانكى اظهار منت ايله ابطال ايلمه
منت احسانى محسن اليه اوزرينه تعداد ايتمكه ديرلر
حضرت بيضاوى بيض الله وجهه بو آيت كريمه نك
تفسيرنده بيوررلر قوله تعالى (يا ايها الذين آمنوا لا تبطلوا
صدقاتكم بالمن والاذى) اى لا تحبطوا اجرها بكل
واحد منهما تمام آيتده كه (والله لا يهدى القوم الكافرين
كريمه سيدر بيوررلر كه وفيه تعريض بان الرياء والمن
والاذى على الانفاق من صفة الكفار ولابد للمؤمن من
ان يجتنب عنها) عاقل كامل اول كيمسه يه ديرلر كه
فى الحقيقه محسن حضرت خداى رحمان اولوب عبد
اول صفتك ظهورينه آلت اولديغن اذعان ايدر ومحسن
اليهه تحميل منت ايدوب اجر وثوابدن حرمانه رضاداده
اولماز بو معاملهء جميله ايله آخرتده درجاتى نقصان بولماز
(بيت لراقمه) غرايب انده كه نو دولتان سفله نهادك
تعظيمى كرم ناقص العيارينه دكمز

(بقية العمر لا قيمة لها)

معناى لطيفى بقيهء عمر ايچون قيمت يوقدر ازمنهء ثلثه كه
حال ومستقبل وماضيدر زمان ماضينك تداركى ممتنع

ومستقبل موهوم غیر محرز ومدر فقط زمان حالده تدارك
آخرت ممكن اولدیغنی درك ایدوب عاقل اولان عمرندن
منتفع اولور (مثنوی)

روزها رفت كور و باك نیست

تو بمان ای آنكه چون تو باك نیست

مشایخ كرام قائم اهل سلوكی تقویت مواقیتدن تحذیر
ایدوب الوقت سیف قاطع كلام شریفی ایله تعریض
وتنبیهی تكریر ایدرلر (بیت)

دلا گدایی ورندی ز پادشاهی به

دمی فراغت خاطر زهرچه خواهی به

نته كیم هوای نفسانیه یه مخالف ومعارض اولان كبار
اولیاء واصلیندن شیخ عمر بن فارض قدس سره
حضرتلری بیوررلر (بیت)

وكن صارما كالوقت فالمقت فی عسی

وایاك علی فهی اخطر علة

بوقول ذوالهوله دخی اشارت بیوررلركه (من اهمل
وظیفة الوقت طوقته مقت) راه خداده سعی وكوشش
جزء طبیعتی اولان طالب راغبلری مریان دبستان
طریقت تضییع اوقاتدن منع ایدرلر معنای بیت حقیقت
اساس دیمكدركه ای سالك هر وقتده نفسك اوزره
اجرای احكام الهی وامضای امر سبحانی ایلمه ده

لامك تشدیدیله مصرع ثانیده
اولان علی یاء متكلم ایله ترجی
معناسنده اولان لعلینك مخففیدر
للطابع

وقت كبی سیف صارم وشمشیر جازم اول زیرا عسی دیمه ده
بغض عظیم واردر اومارم نیجه ایامدن صكره جناب
حقه توبه وانابت ایدم هله الان عیش وعشرت ایده لم
باب توبه مفتوحدر دیمكده معصیت شدید واردر (مثنوی

صوفی ابن الوقت باشد ای رفیق

نیست فردا گفتن از شرط طریق

تو مگر خود مرد صوفی نیستی

هست را از نسیه خیزد نیستی

ودخی حذر ایله رجا ایدرمكه بعد زمان متوجه اولورم
واعمال صالحه ایشلرم دیمكدن زیرا بو اعل اخطر علتدر
انكچونكه هر وقتده بر خاصه واردر پس اول وقت كه
فوت اوله وقت آخرده آنك ادراكی قابل اولماز واگر
وقت اولده ضایع اولان خواصك تداركنه سعی ایتسه
حاضر اولدیغی وقتك خاصه سی فوت اولور نته كیم
حضرت جنیدی مریدلرندن بریسی محزون كوربجه سببندن
استخبارده ابرام نمون اولدی (قال فاتنی ورد من اورادی
فقال له صاحبه اقضه فقال كیف اقضیه والوقت
مصروف بامر آخر اهم منه) مصرع

ایره مز منزل مقصودنه اهمال اهلی ❊ فی حرف التاء
(تدارك فی آخر العمر مافات فی اوله)

معنای لطیفی عمرك آخرنده تدارك ایله عمرك اولنده فوت

اولان نسنه یی آخر عمردن مراد آنفا مذکور اولان
زمان حالدر هرمؤمن وموحده واجبدرکه همان بولندیغی
حالده بالجمله جرایمه توبه واستغفار ایدوب رحمت حقه
طالب اوله خصوصا که سُلّم پایهٔ سن اربعینه پانهاده
اولدقده وحل دشوار کذار هوا وهوسدن دامن چیده
اولوب محضا عبادت خدا ایچون نفسنی تفریغ وتحصیل
قرب معنوی جناب خدایه جد بلیغ ایلیه طبرانی اسناد
حسن ایله مرفوعا بو حدیث شریفی روایت بیورر قال
النبی علیه الصلاة والسلام (من احسن فیما بقی غفرله
مامضی ومن اساء فیما بقی اخذ بما مضی وما بقی) جناب
مولانا من کل الوجوه اولانا حضرتلرینك مثنوی شریفده
ترغیب توبه خصوصنده ایراد بیوردقلری معنای منیف
بو حدیث شریفك مضمونیدر (مثنوی)

کر سیه کردی تو نامه عمر خویش
توبه کن زانها که کردستی تو پیش

عمر اکر بکذشت بیخش این دمست
آب توبه ش ده اکر او بی نمست

بیخ عمرت را بده آب حیات
تا درخت عمر کردد با ثبات

جمله ماضیها ازین نیکو شود
زهر پارینه ترا کردد چو قند

سیئاتت را مبدل کرد حق
تا همه طاعت شود آن ماسبق

صحیح الاسناد اولمق اوزره روایت حاکم رحمه الله ایله
برحدیث آخرده دخی بیوررلرکه قال النبی علیه السلام
(من سعادة المرء ان یطول عمره ویرزقه الله الانابة)
وقال الله تعالی (یا ایها الذین آمنوا توبوا الی الله توبة
نصوحا) اجمالا معنای شریفی ای مؤمنلر عن صمیم البال
رجوع ایلك جمیع معاصی ومناهیدن الله رضاسنه
خالصة وصادقة شوائب ذنوبدن صفوتده مبالغه اولان
توبه ایله دیمکدر (بیت)

هرکرا توبه ازمعاصی نیست ازعذاب ابد خلاصی نیست

معلوم عزت اولسونکه آفتاب روح روان افق مغرب
جسددن طالعه وتابان اولمدقجه باب توبه مغلق وعذر
معاصی پیشکان درکاه عاجزپناه کبریاده مردود مطلق
اولماز حکایت زهری رضی الله عنه نقل ایدرکه برکون
حضرت عمر رضی الله عنه مجلس خیر البشر شفیع روز
محشر صلی الله علیه وسلم حضرتلرینه کریه کنان کلوب
یا عمر سبب کریه ندر دیو استخبار بیوردقلرنده دیدیکه
یارسول الله پیشکاه باب سعادتمآبده برجوان نورسیده
کریان طورر آنك سرشك چشمی قلبی سوزان واشك
دیده می چکیده ایلدی حضور شریفمه کلسون دیو

فرمان بیوردیلر اول جوان ناتوان نادیٔ شرف مبادیلرینه
کلدکده موجب گریهٔ دلسوزندر دیو سؤال بیوردیلر
دیدیکه بنم برگناه عظیم وقهر دادار کردگاردن خوف
وبیم وار انکچون اغلرم جناب فخر کائنات علیه السلام
بیوردیلرکه سندن حضرت احدیت دستگاهه شرك
صادر اولدیمی خیر اولمدی دیدی یاخود قتل نفس
انسانی ایله نفس امارهسکا غادر اولدیمی اولمدی دیدی ایمدی
حضرت غفار الذنوب سنك گناهك سموات وارضین
مقداری دخی اولورسه مغفرت ورور عاصی سوزحشرده
نثار رحمت ایدر بعدازین یارسول الله بنم جرمم هفت اجرام
سپهر دوار وجبال راسیات گردون مقداردن بزرکتردر دیدی
حضرت سلطان انبیا علیه السلام بیوردیلرکه سنك
گناهکمی اعظمدر یاخود عرش اعلامی گناهم بیوکدر
دیدی سنك جرمکمی مقدارده زیادهدر یاخود عفو
ورحمت رحمانی دیدی یارسول الله عفو وغفران حضرت
ستار بنم گناهمدن اعظم وبسیاردر دیدکده ایمدی
گناهکی خبر ویر دیدی یا حبیب الله حضور شریفکده
سویلمکه استحیا ایدرم دیوب تکرار سویله البته دیو
الحاحدن صکره بو وجهله گویا اولدیکه یدی سنهدر
نباشلق عادتم ومردکان اسلامی برهنه قلمق صنعتم ایدی
بوانناده بنات مخدرات انصاردن بردختر سیم برد وبراه

عالم دیگر اولوب دفن ایتدکلرنده برشب قبرین آچوب
کفنین صویدم الوب گیدرکن تکرار نفس وشیطانك
مکرینه اویدم دونوب گلوب حاشا اول میتهیه زنا ومقارنته
اجترا ایلدیکمده بعد اجراء الفساد اول مردهٔ بیجان
المندن طوتوب بکا دیدیکه ای ظالم بدکار دیان یوم دین
اولان حضرت قهاردن حجاب ایتمدك معداتکاه قیامتده
کرسیٔ قضا درمیان اولوب ظالمدن مظلومك حقنی
آلیویردیکی وقتده بنی عسکر بنی موتی ایچندهعریانه ایقاف
وآلودهٔ اوث جنابت ایدوب محتاجهٔ آب صاف ایلدك
جناب نبی کریم بو کلامی گوش ایتدکده همان ساعت
یرلرندن سریعا صحرایوب اول قائلدن اعراض وتولی ایله
برغیری محلی دخی شرف جلوسلریله مشرف بیوروب
ای فاسق سیهکار (ما اجراك علی النار) دیو حضور
عزتلرندن طرد ورد بیوردیلر بوندن صکره اول جوان
نومیدانه جانب صحرایه گریه کنان وتوبه گویان روانه
اولوب تمام یدی گون نه یدی ونه ایچدی خواب وخوری
نفسنه حرام ایتدی حتی بی تاب وتوان برموضعه دوشوب
یوزن خاکه سوروب دیردیکه الهی بن مذنب وخاطی
وجانی شفیع المذنبین اولان حبیبنك درگاهنه رجای
شفاعت ایله قاصد وعانی اولدم بزرکیٔ گناهم گوش ایدوب
بنی حضور شریفندن رد وباب شفاعتی بکا منسد ایلدی

ای ارحم الراحمین حالا سنك بابكدن غیری ملجاء ومأوی
بیلم وجناب عزتكدن اوزكه كیمسه یه نیاز والتجا قلم
یا رب اكر بكا فضل وعنایتكدن مرحمت ایدوب جرمی
عفوه قرین ایدرسك حبیبك رحمة للعالمین جنابنه اعلام ایله
والا بكا دنیاده بر آتش جسد سوز حواله ایدوب بو جسم
مكروهمی یاقوب اعدام ایله كه آخرتده نار جحیمه تأخیر
ایتمیوب بروفق معصیت تعذیر اولنم بو اثناده حضرت
جبریل امین نازل اولوب وحی آورا اولدی بو مضمونده كه
یا محمد حضرت پادشاه خالق الانام سكا سلام ایلدی
ودیدیكه كروه عبادی خلق وایجاد ایلین كندیمیدر
یوخسه بنمی یم جواب ویروب بیوردیكه (وهو الذی
خلقهم وخلقنی) ورزاق بندكان جناب احدمیدر
یوخسه حضرت احدمیدر بیوردیكه (بل هو الذی
رزقهم ورزقنی) وقابل توبهٔ كنهكاران نبی آخر زمانمیدر
یوخسه حضرت غفار ورحمانمیدر بیوردیكه (هو الذی
یقبل التوبة عن عباده ویعفوا عن السیئات) عباد
مذنبیندن بر بندهٔ شرمندهمی حضورینه ارسال ایلدكده
ذنوبندن فقط بریسنی كندویه اظهار ورجای شفاعتله
عرضحال ایتدكده اندن روكردان وكریزان اولدی یافردای
قیامتده ۰ عرصهٔ عرصاتده شرذمهٔ عصاتك ذنوبی مانند
جبال شامخات مشهودی اولدقده ۰ انلردن اعراض

وشفا

وشفاعتلرین اغماض ایدرمیكه حالا ذات مكرمی بنم
رسولمدر وعالمیانه رحمتدر لكن اندن ارحمم واحوال
عباده اعلمم حالا اول بندهٔ كستاخك نیازینی قبول ایتدمكه
اول قولمه اعلام ایلسون جناب حبیب كبریا علیه
الصلاة والسلام بنفسه سریعا كتدیلر یاخود اصحاب
كرامدن برقاچ وجود شریف كیدوب اول مستمندی
بولدیلر عفو وغفران خدا ورحما نله تبشیر ایدوب حضور
رسول اللهه كتوردیلر واول تشنهٔ بادیهٔ یأسی چشمهٔ آب
زلال مكرمته یتوردیلر هنكام قدوملری اقامت صلاة
مغربه تصادف ایتمكله قبل الملاقات تحریمه بندهٔ فریضهٔ
مغرب اولوب امام انبیا علیه وعلیهم ازكی التحایا حضرتلرینه
اقتدا ایتدكلرنده بعد قرائة الفاتحه سورهٔ كریمهٔ تكاثری
قرائته شروع بیوردیلر (حتی زرتم المقابر) صداسی
كوش زدی اولدقده بر صیحهٔ شدیده اوروب مغشیا علیه
زمینه دوشدی عقب فراغ اول مكحل سرمهٔ ما زاغ
اول خستهٔ بستر اشتیاقك احوالنی تفحص ایچون نكاه
انداز مرحمت اولوب كوردیلركه نقد جانی خزنهٔ كنجینهٔ
رحمته تسلیم ایتمش (شعر)

بقدر آنچه شوی پست سر بلندی شوی
كرفته ایم عیار بلند و پستها
نسیم جاذبهٔ پیش راه ما بفرست

که کشت سدرهٔ ماغبار هستیها

پس ایمدی ایام ماضیه ده معصیت وغفلتله کذران اولان
اوقات عمر ایچون کشی بولندیغی حالده منیب وتائب
اولوب تلافئ مافات وروح حضرت رسول علیه السلامه
اتباع سنن واکثار صلوات ایله انتساب ایلمکدن تغافل
ایتمك کرکدر (بیت)

انرا که چنین شفیع باشد قدرش همه جا رفیع باشد

(تکاسل المرء فی الصلوة من ضعف الایمان)

معنای لطیفی کشینك صلاتده تکاسلی ضعف ایماندندر
تکاسلدن مراد ترکدر صاحب نظران عواقب بینه
بومعنی خورشید انوردن اظهر وهویدا تردر که شیطان
علیه مایستحق اوائل حالده یدیوز بیك سال عبادت
ذی الجلال ایله اشتغال ایتمش ایکن برکره سجده امرنده
عدم اطاعت ایله متمرد اولوب سائر ملائکه کبی فرمانبر
اولمیوب متعند اولدیغیچون درکاه حضرت رب عزتدن
مطرود وملوم وابدالاباد مقهور ومهان ومرجوم اولدی
پس ایمدی اوقات خمسه ده شب وروز اوتوز درت
سجودی تارك اولان وجودك قوت ایمانی نه وجهله مسلم
اولور ثبوت فرضیتی ایچون حجت اتخاذ اولنان دلائل
قطعیه یه که آیات کریمه واحادیث نبویه دن عبارتدر
اعتقاد واعتمادی نیجه محکم دینلمك ممکندر اکرچه

فرضیتنی

فرضیتنی انکار ایتمدکجه کفری مثبت اولماز ابوحنیفه
رحمه الله مذهبنده کافر اولدی دینلمز لکن مذهب
شافعیده رحمه الله برکره عمدا بش وقتی ترك ایلسه حدا
قتل اولنور ارتدادا دکل لقوله علیه السلام (من ترك
صلوة متعمدا فقد کفر ای استحق عقوبة الکافر) وعلمای
دین رحمهم الله بیورمشلرکه برکیمسه اوقاتنده جماعتله
صلوات خمسه مداومت ایتسه حضرت باری اکا بش
خصال احسان وکرامت ایدر اولکی خصلت اندن ضیق
عیشی رفع ایدر ایکنجی عذاب قبری رفع ایدر اوچنجی
کتابی یمیننده اعطا اولنور دردنجی قنطرهٔ صراطی
برق خاطف کبی مرور ایدر بشنجی جنته بلاحساب داخل
اولور وبونك مخالفی برکیمسه صلاته تهاون وتکاسل
ایلسه حضرت حق انی اون ایکی بلیه یه مبتلا ایدر
اوچی دنیاده اوچی عندالموت اوچی قبرده اوچی روز
محشرده اما شول بلیه که دنیاده در اولکیسی آنك کسبندن
برکتی رفع ایدر ایکنجی اندن سیمای صلحایی رفع ایدر
اوچنجی قلوب مؤمنینده مبغوض اولور اما شول بلیه که
عندالموت واقع اولور اولکی روحی عطشانا وجایعا
قبض اولنور کرکسه وجه ارضده موجود اولان طعام
وشرابی ییوب ایچسون ایکنجی اکا نزع روح مشتد اولور
اوچنجی زوال ایماندن خوف اولنور اما شول بلیه که

قبرده واقع اولور اولکی سؤال منکر ونکیرده صعوبت شدیده چکر ایکنجی ظلمت قبر مشتد اولور اوچنجی آنی قبر صیقر حتی اضلاعی یعنی ایکولری صیقلور اما شول بلیه که قیامتده واقع اولور اولکی حسابی مشتد اولور ایکنجی غضب حضرت ربه مظهر اولور اوچنجی نار جحیمده عقوبت اولنور قال النبی علیه الصلاة والسلام (الصلوة عماد الدین فمن اقامها فقد اقام الدین ومن ترکها فقد هدم الدین) اجمالا بویله معنی ویرمشلر که برکیمسه عامدا اوچ کوندن زیاده صلاتی ترك ایلسه وتوبه ایتمسه تحقیق اول کیمسه دینی هدم ایدر بو معنا مذهب ابو حنیفه رحمه الله حضرتلرینه کوره در امام شافعی رحمه الله قتنده برکون وبرکیجه ترك ایتسه دیمکدر حتی ابو حنیفه رحمه الله حضرتلری بیوررلر که برکیمسه اوچ کون واوچ کیجه تارك صلاة اولسه قتله مستحق اولماز لکن فاسق وعاصی اولوب شرعا شهادته وقضایه وتولیته وسائر اماناته اهل اولماز بو تفصیلات شرع شریفك مقتضاسیدر اما بو دخی معلوم اولسونکه حقیقتده نماز حضرت حقه توجهدن عبارتدر بو توجه مراتب اوزره در مصلینك حالنه کوره نماز عوام ناس برقالب بیجاندر زیرا نماز حضور قلبله نماز اولور حضور مذکور ایسه ریاضات ومجاهدات اولمدقجه صورت پذیر اولماز ونمازك حقنده درت علامتی

واردر علم ایله شروع وادب وحیا ایله قیام وتعظیم ایله ادا وخوف ایله خروج اشته بو اصل نماز خواصك نمازیدر اما اخص خواصك نمازی ماسوادن کلیت ایله اعراض وبحر شهودده استغراقدر بویله اولان نمازده حضرت رسول الله صلی الله علیه وسلم (قرة عینی فی الصلوة) بیوردقلرینك سری منکشف اولور وحقیقت صلاة دکلدر الا حضرت باری یه مناجاتدر حدیث شریفده (وان المصلی یناجی ربه) بیورلمشدر (شعر)

مرا عرض نماز آن بود که یك ساعت
غم فراق ترا با تو باز بکذارم
وکرنه این چه نمازی بود که هر ساعت
نشسته روی بمحراب ودل بیازارم

جناب حضرت مولانا قدس سره العزیز نماز ایچنده اولان اسراری تمیزه ترغیب بیوررلر (مثنوی)

بچه بیرون آر از بیض نماز
سر مزن چون مرغ بی تعظیم وساز
بشنو از اخبار آن صدر صدور
لا صلاة تم الا بالحضور
پنج حس ظاهر وپنج درون
در صف اند ر قیام صافون
کفت پیغمبر رکوعست وسجود

بردر حق کفتن حلقه وجود
حلقهٔ آن در هر آنکو میزند

بهر او دولت سری بیرون کند

(تزاحم الایدی علی الطعام برکة)

معنای لطیفی ظاهردر بو کلام فرخنده انجامدن علی وجه الکنایه مهمانی اطعام ترغیبی منفهم اولور ومحضا انفاق طعام برفعل محبوب و برکار مرغوب اولدیغی بو حدیث شریفدن معلوم اولور روی الشیخان وغیرهما مرفوعا (مامن یوم یصبح العباد الا وملکان ینزلان من السماء فیقول احدهما اللهم اعط منفقا خلفا و یقول الاخر اللهم اعط ممسکا تلفا) وروی الشیخان قال الله تعالی عزوجل (انفق انفق علیك) نته کیم حضرت مولانا قدس سره حضرتلری حدیث اولك معنای منیفی مثنوی شریفلرنده ایراد بیوردیلر (مثنوی)

کفت پیغمبر که دائم بهر پند
دو فرشته خوش منادی میزنند

که الهی منفقانرا سیر دار
هر درمشانرا عوض ده صدهزار

ای خدایا ممسکانرا در جهان
تو مده الازیان اندر زیان

بو عمارت کهن طاق عالی رواقده نیجه کرمکاران دائم

الانفاق کورلمشدر که سفرهٔ جود وسخاسی هرکسه کشاده ونعم فراوانی وضیع وشریفه بیدریغ وآماده در فلذلك هر زمان نوزمان بوستان دولتی نشوونمای اقبال ایله سرسبز وشاداب وکندیلر محبوب قلوب احرار وعبید وشیخ وشاب اولدقلری بی شبهه وارتیابدر

(توکل علی الله یکفیك)

معنای لطیفی حضرت اللهه توکل ایله که اول الله سکا کافیدر (ومن یتوکل علی الله فهو حسبه) یعنی من یثق بالله فی الرزق فهو حسبه) دیو تفسیر ایتمشلر رزق خصوصنده حرامدن پرهیز ایدوب بلکه شبهاتی وحلالی تمییز ایتمك لازم واوجبدر عبدالله انصاری قدس سره منازل السائرینده توکلی بویله بیورمشلر (التوکل کله الامر کله الی مالکه والتعویل الی وکالته وهو من اصعب منازل العامة واوهی السبل عند الخاصة) یعنی امرك کلیسنی مالکنه ویرمکدر وآنك وکالتنه اعتماد قیلمقدر بو مرتبه عوامك منازلنك اصعبی وخواصك قتنده اضعف سبلدر عوام ایچون اصعبیت بو جهتدندر که نفوس عوام اسبابه محبت ایتمکله اسباب بونلره حقدن حجاب اولمشدر اللهه اعتماددن اسبابه اعتمادلری زیاده در اصلی بودر که ترك اسباب ایده مزلر اسبابه مراجعتسز برکار اولماززعمیله توکل بولنه کیده مزلر مع هذا سبب

میانه ده بر آلت ملاحظه درعوام بو یله بیلدکلری یچون
توکل انلره اصعب منازلدر اما توکل خواص قتنده
اضعف سبل اولمسی انکیچوندرکه بر فحوای (ان الامر
کله لله) بر کیمسه نك هیچ بر کارده مالکیتی یوقدر
کما قال الله تعالی لرسوله (لیس لك من الامر شیٔ) پس
اشرف عالم کزیدهٔ بنی آدم صلی الله علیه وسلم حقنده
خطاب بو یله اولیجق مادوننده اولان کیمسه‌لرك ملکده
نیجه مدخلی اولور خواص بیلدیلرکه علی الاطلاق
ملك انکدر نه شیده انی وکیل اتخاذ ایتسونلر بلکه جمله
امرلرین حقه تفویض ایلمشلر وفقر وغنادن هرنه
ویررسه اکا راضی اولمشلردر (مثنوی)

(تفأل بالخیرتنله)

معنای لطیفی خیرایله تفأل ایله که خیره نائل اولورسن
تفأل برخصوصده شر سو یلمیوب خیر ایله تعبیر ایتمکدر
مختار صحاح نقلی اوزره مثلا بردوستك مریض اولدیغنی
استماع ایتدکده یا سالم دیمك کبی وفلان کشی فلان شیئه
طالبدر دینلسه یا واجد دیو نطق ایتمك کبی حدیث
شریفده (انه کان یحب الفال و یکره الطیرة) وارد اولمش
و برحدیث آخرده روایت ابن عباس ایله رضی الله عنهما
ثابتدرکه (یدخل الجنة من امتی سبعون الفا بغیر حساب
هم الذین لایسترقون ولایتطیرون وعلی ربهم یتوکلون)

لایسترقون

لایسترقون افسون ورقی ایتمزلر دیمکدر عاقله لایق اولان
وسزا اولان اولدرکه هر کارده خیر ایله تعبیر ایدوب
بحسب الامکان احبا واعدانك خاطرلرینی تعمیر ایلیه که
بو معامله البته کشی یه خیر ایراث ایدر

(تطرف بترك الذنوب)

معنای لطیفی ترك ذنو بله کوشه کیر اول تطرف بر طرف
طوتمق یعنی ترك ذنو به مصاحب اولدیغن حالده عزلت
اختیار ایله دیمکدر بهر حال ناسله اختلاط بسیار معاصی یه
باعث اولوب لامحاله آدمی کنهکار ایدر (بیت)

درین زمانه رفیقیکه خالی ازخلل است
صراحیٔ می ناب وسفینهٔ غزلت است

بترك لفظنده اولان با سببیه اولورسه معنا ترك ذنوب
سببی ایله تطرف ایله دیمکدر مجالس ابنای زمانه غیبت
وعیوب ناسدن بحثله مالی وخیر وثوابدن خالی اولمغله (بیت

قورتارر باشنی سنك جنکدن
خلق اراسندن یلان کبی یلان

معناسنجه هر کسله صحبت وآشنا و بیکانه ایله الفت ایلمین
اعراض ناسدن بحثه مبتلا اولمق مقرردر (شعر)

بلدیکك بلمدیکك شخصه مصاحب اولمه
همنشینی کشینك شو یله بیل ای اقبل ناس

معرفت طالبی اولمازسه سخا اهلی کرك

بونلر اولمایجغز باری کرك قدر شناس
خصوصا که طالب وسالك اولان وجودلره نفس اماره
صاحبلریله مخالطه سم معنویدر قال النبی علیه الصلاة
والسلام (ایاکم ومجالسة الموتی قالوا من الموتی یارسول الله
قال اهل الدنیا او اهل الغنا) بو خبر صحت اثرك
معناسنی ملاحظه ایدن کیمسه یه بو بابده دلیل دیکر
لازم دکلدر

(تواضع المرء یکرمه)

معنای لطیفی کشینك تواضعی کندینه اکرام ایدر (بیت)

تواضع کند هر که انسان بود
که نخوت ز افعال شیطان بود

تواضع سبب رفعت و باعث عزتدر بو خبر صحت اثرده
اعمال اندیشه ایدن مردم دانشوره معلوم اولور که قال
النبی علیه السلام من تواضع رفعه الله هر عبد مؤمن که
الله ایچون اییله حضرت حق آنی عالی ایدوب دارینده
آنك درجه سنی بلند ایلر (بیت)

تواضع ترا ارجمندی دهد
زوی شرف سر بلندی دهد

ضدیکه تکبر درلو کبر ایله آلوده اولمق خصایص ناقصان
اولدیغی ظاهر اولور متکبر غرضی ذات دنائت سماتندن
اولان نقصانی پوشیده ایتمکدر اما فی الحقیقه قبایحن
اظهار ایتمش اولور انکیچونکه صفت ذمیمهٔ کبر آدمی

خور

خور و بی مقدار ایلر (شعر)

تا توانی بکرد کبر مکرد
متکبر بری ز کیر نخورد

کر تو بی کبر و بی ریا باشی
خاص درکاه کبریا باشی

تواضع هر کسدن حسندر اما اهل دولتدن صدوری
احسندر (بیت)

تواضع ز کردن فرازان نکوست
کدا کر تواضع کند خوی اوست

نقل ایدرلر که ابن سماك مجلس هارون الرشیده تشریف
ایتدکده هارون قیام ایدوب اکرام تام کوستردی بو وضع
درویشانه یی کورنجه دیدیکه ای خلیفه سنك سلطنتك
حالنده تو ضعك جهتی سلطنتکدن بزرکتردر هارون
بو کلامی تحسین ایدوب بو سخن بلیغك موقعنده واقع
اولدی دخی زیاده سویله دیدکده ابن سماك زبان کشای
حکمت اولوب دیدیکه حق تعالی بر بنده سنه مال وجاه
وجمال احسان ایتدکده اول کیمسه مال ایله بندکان خدایه
کرم وعطا ایتسه وجمال ایله عفت و پرهیز واحتمایه
ساعی اولوب جاه و بزرکی حالنده تواضع نما اولسه حق
سبحانه وتعالی اول بنده یی مخلصان ومقربین کروهندن
ایدر هارون ممنون اولمغله دوات وقلم استیوب کندی
دست خطیله بو کلماتی تسطیر ایلدی (شعر

زیرکان آزموده اند بسی
بتواضع زیان نکرد کسی

از تواضع بلند کرد ونام   وز تواضع رسیده اند بکام
متواضع بزرکوار بود   مظهر لطف کردکار بود

(تغافل عن المکروه توقر)

تغافل صیغه سی امردر تغافل دیو کوروب کورمزلنمکه دیرلر توقر مضارعدر امردنصکره واقع اولمغله مجزومدر معنای لطیفی مکروهدن تغافل ایله یعنی برمکروه کوردکده کورممش معامله سی ایله که صاحب وقار اوله سن افلاطون الهی وصایاسنده بیوررکه برقضیه که سندن صادراوله معذور طوته سن اخوانکدن صادراولدقده ملامت ایلمه (واذا مروا باللغو مروا کراما) بوشیمهٔ کریمه خصایص اولیای آکاهاندندر (مثنوی

من ندیدم درجهان جست وجو
هیچ اهلیت به از خوی نکو

بوکار نیکویه تقلید ایدن رفته مردان راه حقه ملحق اولمق مقرردر (مصرع) وشبه الشئ منجذب الیه

(تأکید المودة فی الحرمة)

معنای لطیفی محبتك تأکیدی تعظیمده در حرمة بومحلده احترام وتعظیم معناسنه در بالخاصه نفوس انسانیه توقیر وتکریمدن ممنون وتحقیر وتذلیلدن محزون اولور جبلت القلوب علی محبة من احسن الیها) فحواسنجه اکرام محبتی تأکید واخوتی تجدید ایدر (بیت .

جای

جای ایتمشدی لیلی یه مجنون دل ایچنده
برصورت ایدی جلوه قلن محمل ایچنده

معناسنجه عارف حقیقت شناسلر افراد ناسه مظهریت نظر ایله باقوب انلرده ظاهر اولان صفات عکس پرتو مهر حقیقی اولدیغن بالمعاینه مشاهده ایتملریله اجلال نورحق واکرام شئون فیاض مطلق ایدرلر بومعامله مهرو ودادی اکدو باب عداوتی منسد ایتمسی مسلم کارآکهاندر

(تأخیر الاسائة من الاحسان)

معنای لطیفی اسائتده تأخیر احساندن بعضدر اسائت نقیض احساندر کذا فی الصحاح بومحلده جرایم مقابله سنده اولنان جزا مراددر مطلقا عجله ایله ظهور یافته اولان مصالح اکثریا بروفق شرع شریف عاجلا وآجلا مدحه صالح اولمدیغی معلوم ذوی العقول وامضاکردهٔ اولوا الالباب وفحولدر (التأنی من الرحمن والعجلة من الشیطان) حدیث صحیح بومدعایه دلیل صریحدر (بیت

بی تأمل مباش درهمه حال   بکذر از طریق استعجال
هرکه دارد تأنی اندرکار   بمرادات دل رسد ناچار

خصوصا که دولتمندان وحکام مستحق ضرب وقتل اولان ناکاملرك ترتیب جزالری واجرای مکافات وسزالری ماده سنده ترك عجله وشتاب وتدبیر تربیه ومجازاتده اندیشهٔ صواب ایتملری لازم واوجبدر تاکه مجرمك سبب عقوبت

اولان كاهى ظاهر ومبين اولمغله تعزير وتعريكه ادنى
بهانهٔ واهى ايله تصدى ايتمده شايدكه افك وافترا اولوب
غرض وحساد واعدا تعلقى ايله جلوه نما اولان اكاذيب
مقوله سى اوله تأخير صورتنده دروغ بى فروغ اولديغى
آشكار اولورسه هم اول متهم حقنده احسان اولور
عقوبتدن رها بولور وهم حاكم حقنده كه بر بيگناه
دردمنده ظلم ايتمكدن خلاص اولور ﷺ فى حرف الثاء ﷺ

(ثلاث مهلكات بخل وهوى وعجب)

معناى لطيفى اوچ نسنه هلاك ايديجيلردر بخل وهوا وعجب
هلاك كيدن مراد معنويدر اولا بخل برصفت مذمومه دركه
(البخيل لايدخل الجنة) آنكله متصف اولنلر حقنده در
(الجنة دار الاسخياء) ضديله متخلق اولنلر خصوصنده
وارد اولديغى كبى بونلرك ذم ومدحنده ايراد اولنان
احاديث وآيات فتى چوقدر نتكيم حضرت مولوى قدس
سره بيوررلر (مثنوى)

اين سخا شاخيست زا باغ بهشت
واى اوكين شاخرا از كف بجست

بر حكيم كاملدن سؤال ايلديلركه نه مقوله عيبدر اول
عيب كه جمله هنرلر آنكله پوشيده ومستور اوله بخلدر
ديدى ونه كونه هنردر اول هنركه جمله عيوبى ستر ومختفى
ايليه سخا ديدى ثانيا هوا (مثنوى)

باهوا و آرزوكم باش دوست
چون ليضلك عن سبيل الله اوست

هواى نفسانى يه اتباع ايدنلر هالك اولديغى اقامت برهاندن
مستغنيدر (بيت)

حقيقت سرايست آراسته   هوا وهوس كرزو برخاسته

مردان خدانك رياضت شاقه لرى بو هوادن خلاص
بولمغيچوندر بالكليه قلع وقمعى قوت نبوت وولايت ايله
اوله بيلور (بيت)

دل ز هوا تافتن از سرو ريست
ترك هوا قوة پيغمبريست

ثالثا عجب كشى كنديسنى بكنوب وآخرى تقبيح ايتمكه
ديرلر ابليس عليه ما يستحقك دركاه عزتدن رد اولنمسى
بو صفت ايچوندركه حضرت آدم عليه السلام حقنده
(وخلقته من طين) ديدى والحاصل ذنوب باطنه دن
بر ذنبدركه ذنوب ظاهره نك جمله سندن اشددر روى
ابو ايوب الانصارى رضى الله عنه (قال حين حضرته
الوفاة كنت كتمت عنكم حديثا سمعته من رسول الله
صلى الله عليه وسلم الا احدثكموه قالوا بلى سمعته عليه
السلام يقول والذى نفسى بيده لو لم تذنبوا لخشيت
عليكم ما هو اشد منه وهو العجب) خلاصهٔ سخن بو ذكر
اولنان اوچ رذيله نك اضدادى اولان صفات حسنه نك

لزومنی جاهل وتحصیلنده متکاسل اولنلر همان میت مشابه سنده اولوب معنا هالك اولورلر

(ثلث الایمان حیاء وثلثه عقل وثلثه جود)

بالجمله مؤمن به التیدر اولا اللهه ایکنجی ملائکه‌یه ایناتمقدر حضرت اللهك نقایصدن تنزه وتقدسنی وملائکهٔ کرامك ذنوبدن عصمتلرینی بیلن کشی عصیان ایتمکه حیا ایدر وکتاب منزل که قرأن کریمدر حقیقتنی ورسول اکرم حضرتلرینك نبوتنی اقرار وتصدیق ایدوب دلائل عقلیه ونقلیه ایله اثبات ایدن کیمسه مأموراته امتثال ایلمه ده کمال اجتهاد ایدر قضا وقدره وقیام قیامته اعتقاد واعتماد ایدن (نحن قسمنا بینهم معیشتهم فی الحیوة الدنیا) کریمه سنی ودخی (من جاء بالحسنة فله عشر امثالها) نص قاطعنی فکر ایدوب روز جزاده هر عمل خیرك برینه اون ثواب جزیل اعطا اولنمق احتسابیله دست جود وسخایی کشاد ایدر مألی کمال ایمانك علامتی بونلردر دیمك اولور (بیت)

کرامت درم دادن ونان دهست

مقالات آواز طبل تهست

(ثلمة الحرص لایسدها الا التراب)

ثلمه ثانك ضمیله کدکدرکه زبان پارسیده رخنه دیرلر معنای لطیفی حرص وطمع کدکنی سد ایتمز الا تراب سد

ایدر فی الحقیقه صفت حرص وبخل نخل وجوددن نشو ونمای حیات مستعار بریده اولمدقجه منقطع اولماز بلکه مراتب اعداد سن وسال متزاید اولدقجه مانند لبلاب شاخسار دل بی‌تابه پیچیده اولوب انفکاکی ممتنع اولدیغی بو خبر صحیحدن منفهم اولور قال علیه السلام (یشیب ابن آدم ویشبب فیه خصلتان الحرص وطول الامل) (بیت)

آدمی پیر چوشد حرص جوان میکردد

خواب در وقت سحرکاه کران میکردد

حکایت اولنور که بو حدیث شریفك احد رواتندن خالد بن الولید رضی الله عنه حضرتلرینك سنین عمری حد طبیعی یه رسیده اولمغه قریب اولنجه معمر اولوب اول وقتده خلیفه بولنان ذات بو حدیث شریفك روایتنی بالمشافهه کندیلردن استماع ایتمك آرزوسیله حضرت خالدی خطهٔ شام جنت مشامدن صوب بغداد دار السلامه دعوت ایتدی دار الخلافه‌یه برمرحله قالدقده بنفسه کندیلر اتباع وخواصیله سوار اولوب استقبال واول منزلدن تا بغداده کلنجه یمین وشمالندن سر مبارکی اوزره زر وسیم نثار اولنمغه فرمان ایلدی حضرت خالد ایله کندی هم‌عنان بو اسلوب اوزره اعزاز وتکریم ایدرك کلورکن هرچند که تارك مبارکنه نثار ایچون مؤکللر

اطالهٔ دست ایتدکجه ید مبارکه لریله کندو کریبانلرین
ارخا وکشاده ایدردی اول منثوردن بعضیسی همیان
جیبلرنده قرار ایتمك فكريله بو وضع غير معهودى
خليفه كوروب تعجب ايتدى وندماسندن برينه غريبدركه
بو وجود مكرمك شكرانهٔ مقدمى اولمق ملاحظه سيله
بن بودكلو زر وسيم نثار ايلركن كندى ذات شريفنه نه مرتبه
اكرام واعطا بلكه بقيهٔ عمرلرنده فقر واحتياجدن
برى ومربع نشين چاربالش ثروت وتوانكرى ايده جكمز
مقدماتندن بديهى المدلول ايكن ينه فائدهٔ جزئيهٔ سيم
نثارك مكامن جيب وكريبانلرنده امساكى هوسيله وضع
كدا چشمانه ايدرلر ديدى بعد اتمام الاكرام يوما من الايام
اثناى صحبتده بو خصوصى كندبلردن استفسار ايتدكده
بيورديلركه راوى اولديغمز خبر صحت اثرك مصدرى
كلستان بلاغتك كل نازكترى حكمت شناش خلقت
اشيا حبيب خدا محمد مصطفى عليه اكمل الصلوات
والتحايا حضرتلرى صادق القولدر هرچندكه عمر انسان
مزداد اوله وجودنده حرص وطول امل زياده اولور (مثنوى
كاسهٔ چشم حريصان پر نشد
تا صدف قانع نشد پر در نشد
(ثلمة الدين موت العلماء)
معناى لطيفى دينك رخنه سى علماء دينك موتيدر (علماء

امتى

امتى كانبياء بنى اسرائيل) بهرحال علماء دينك وجودلرى
اهل عالمه خير محض و ورثهٔ انبيا اولدقلرى جهتدن
امور دينيه ده كافهٔ عالمك انلره احتياجى اظهر من ان يخفى در
بو تقديرجه وفاتلرى حصن حصين دينه رخنه ايراث
ايدر (موت العالم كموت العالم) خصوصا كه ذو الجناحين
اولوب علم وعملده كامل وفائق اولمغله حياتده اولدقچه
نيجه كمراهلرى طريق سداده سائق اوله
(ثواب الاخرة خير من نعيم الدنيا)
معناى لطيفى آخرتك ثوابى دنيانك نعمتلرندن خيرلودر
بو كلام سعادتمقرون (وللاخرة خير لك من الاولى)
مضمونيدر خبرده (الدنيا والاخرة ضرتان) وارد اولمشدر
مذمت دنيا وثواب نعم آخرتى مشتمله آيات عظام واحاديث
فخر الانام ايله كتب علماى عاملين مالا مالدر حكمادن
برينه سؤال ايتديلركه نيچون تعلم علم فقه ايتمزسن
ديديكه فقهدن اوچ مسئله اوكرندم آنكله اكتفا ايتدم
اولكى كتاب نكاحدن بو مسئله يى نكاشتهٔ لوح خاطر
ايتدم كه نص قرآن ايله جمع اختين حرامدر پس دنيا
اخت عقبادر دنيايى ترك ايلدم ايكنجى كتاب طلاقدن
اول حكمى اختيار ايلدمكه تحقيقا نبى عليه السلامك
مطلقه سى اولان خاتون امتدن بر كيمسه يه حرامدر
پس ايمدى دنياى دنيه پيغمبر عليه السلامك مطلقه سيدر

آنكله تزوج واقترانى نفسمه حرام ايتدم طالب آخرت اولدم اوچنجى كتاب يعدن بو مضمونى قبول ايتدمكه حنطه حنطه يه كه بيع اولنه مثلا بمثل يدا بيد اولمق كرك زياده سى ربادر پس ديدمكه عمردن بر صاعه رزقدن برصاع كفايه در زياده سى ربادر هركيم بو اوچ مسئله ايله عامل اوله بى شك وشبهه فائزيندن اولور (بيت)

حافظ از بر صدر ننشيند زعالى همتيست
عاشق دردى كش اندر بند مال وجاه نيست

(ثبات الملك بالعدل)

معناى لطيفى ملكك ثباتى عدلله در قوله تعالى (ان الله يأمر بالعدل والاحسان) عدل عرف ناسده مظلومك حقنى ظالمدن آليويرمكه ديرلر احسان مجروح دل اولنلرك جراحتنه مرحم والطف وكرم وضع ايتمكه ديرلر وقال عمرو بن العاص رضى الله عنه (لا سلطان الا بالرجال ولا رجال الا بالمال ولا مال الا بالعمارة ولا عمارة الا بالعدل) عامهٔ حكما بو قولده متفقلردركه قيام دولت وجود پاشاهله در پادشاهك ملكى عسكريله در وعساكرك وفرت وكثرتى مالله در ومالك سبب حصولى رعايادر ورعايانك ثبوت وتكاثرى عدالت ايله در خبرده وارد اولمشدركه پادشاهك برساعت عدلى التمش يللق قبول اولمش عبادتدن خيرلودر زيرا ثواب عبادت انجق عامله

راجعدر اما فائدهٔ عدالت خواص عوامه ساريه در كتاب عين الحياتده نجم دايه حضرتلرى آيت مذكوره نك تأويلنده بيوردلركه عدلدن مراد حضرت حق سكا ويرديكى آلات جسمانيه وروحانيه يى ومال وجاه دنيويه يى اللهى طلب يولنده صرف ايليه سن زيرا بونلرى غيرك طلبنده صرف ايلمك ظلمدر و بو دقيقه دخى معلوم عزت اولسونكه هر اهل بيت واولاد وعيالى وخدام وعبيدى حقلرنده وكندى نفسى حقنده عدالت واجبدر (شعر)

هر يكى راز خلق مرتبه ايست
پيش ازين دور يافته تعيين
كركس از حد خويش دركذرد
فتنها خيزد از يسار ويمين
هركسى را بجاى او بنشان
پس بدولت بجاى خويش نشين

(ثنّ احسانك بالاعتذار)

ثن امر در معناى لطيفى اى محسن عطا كار بر فقيره احسان ايتديكك زمان اعتذارله احسانكى مثنا قيل ديمك اولور حرف باده بشاشة الوجه عطيهٔ ثانيهٔ شرحنده بونك بيانى تفصيل اولندى

(ثناء الرجل على معطيه مستزيد)

معنای لطیفی آدمك كندو یه احسان واعطا ایدن كیمسه یی
مدح وثنا ایتمسی اعطایی زیاده ایدر طبیعت انسانیه
بالخاصه مدح وثنایه مائلدر البته هركس كندو یی مدح
ایلینه محبت ایسه احسانی مقتضیدر زیرا كشی سومدیكی
آدمه كرم ولطف ایتمز و بو نكته دخی معلوم اوله كه
(من لم یشكر الناس لم یشكر الله) فحواسنجه مدح معطی
فی الحقیقه جناب حق مدحدر فافهم (شعر)

نی دفع ملال خفتگان خواب كند
نی دفع عطش زتشنگان آب كند

حاشا كه كند غیر مسبب كاری
لیكن ز پس پردهٔ اسباب كند

(ثبات النفس بالغذاء وثبات الروح بالغناء)

غذا غین معجمه نك كسری وذال معجمه ایله طعام وشرابدن
اكل وشرب اولنان نسنه نك اسمیدر غنا غین معجمه نك
كسری ومدیله ایرلامق سرود معناسنه جمعی اغانی كلور
معنای لطیفی نفسك ثباتی غذا ایله در وروحك ثباتی
غنا ایله در (النغمة نطق روحانی) مضمونجه نغمه
بر كلام روحانی وآنكله استلذاذ وجدانیدر درون
انسانه برپایه ده تأثیری واردر كه ادناسی ازالهٔ هموم
وغمومدر قال النبی علیه السلام (ان حسن الصوت مما
انعم الله به صاحبه من الناس) كما قال الله تعالی (یزید

فی الخلق مایشاء) ذكر فی تفسیره وجوه ومن ذلك الصوت
الحسن وذم الله تعالی الصوت القبیح فقال (ان انكر
الاصوات لصوت الحمیر) خصوصا كه اسالیب فن
موسیقی یه دسترس اولمش برخوش نفس قائل زكیدن
استماع اولنه فی الحقیقه سماع بر مرقات الهیدر كه سامعی
حضیض غفلت ومغاك قسوت قلبیه دن اوج حظوظ
روحانیه یه مرتقی ایدر و بر مصقلهٔ معنویه در كه زنكار
تفرقه یی آینهٔ دلدن سیلوب پاك ونقی ایلر (مثنوی)

پس غذای عاشقان آمد سماع
كه درو باشد خیال اجتماع

بعض مشایخ كبار بیورمشلر كه (السماع یستجلب الرقة
والرقة یستجلب الرحمة من الله) سماعك رقت قلب ایراث
واستجلاب ایتدیكی كالیله ظاهر وباهر در حضرت
سهروردی قدس سره بیوررلر كه (ان بعض الواجدین
یصتات من السماع ویتقوی به علی الطی والوصال
و یظهر عنده من الشوق مایذهب عنه لهب الجوع)
حضرت امامك بو كلام دربارلری بو معنایی تأیید
ایدر ابن اسلم ابی بن كعبدن روایت ایدر كه (قرأ ابی
بن كعب عند رسول الله علیه السلام آیة فرقوا اصحاب
رسول الله فقال علیه السلام اغتنموا الدعاء عند الرقة
فانها تجلب الرحمة من الله) پس سماع شرعا وعقلا

وطبعا منكر ومذموم دكلدر بلكه عند الاولياء والعاشقين
حلالدر نتكيم حضرت مولوی قدس سره بيوررلر (شعر

شهباز جناب ذی الجلالست سماع
فراش قلوب اهل حالست سماع
درمذهب منكران حرامست سماع
درمذهب عاشقان حلالست سماع

سماع حقنده اولان ادلهٔ عقليه ونقليه قتی چوق وبو مختصرده جمله سنك ايرادينه تحمل يوقدر تفصيل مراد ايدن حضرت غزالينك احياسنه وحضرت سهروردينك عوارف المعارفنه وابو طالب مكينك قوت القلوبنه وسائر مشايخ كرامك آثارينه مراجعت ايلسون

(ثوب السلامة لايبلى)

البلاء بكسر الباء اسكيمك معناى لطيفى ثوب سلامت اسكيمز يعنی ارادهٔ عليهٔ ربانيه ازل آزالده بر بنده يه لباس سلامت الباس ايتمش ايسه دارينده آنك جامهٔ سلامتی اسكيوب فرسوده اولماز موجبات آلام واكداردن محفوظ اولور * فی حرف الجيم *

(جد بما تجد)

معناى لطيفى جود وسخا ايله بولديغن نسنه ايله جود وسخا غنا وثروته موقوف دكلدر حضرت عايشهٔ صديقه رضی الله عنها برسائله براوزم دانه سی اعطا ايتدكلری

مشهور وسائل استقلال ايتدكده (فمن يعمل مثقال ذرة خيرا يره) آيت كريمه سيله جواب ويردكاری مثبتدر نهر سائلدن اسلاميان نهی اولنمشلردر (ولو بشق تمرة) سؤال ايدن مسكينی تطييب شيمهٔ ارباب مروتدر فرضا اعطايه صالح نسنه بولنمازسه كلمهٔ طيبه ايله دل ويرانی تعمير ايتمك كركدر

جليس الخير غنيمة وجليس السوء شيطان وجليس المرء مثله)

معانيسی ظاهردر روی ابو داود والنسائی مرفوعا قال النبی عليه الصلاة والسلام (مثل الجليس الصالح مثل المسك ان لم يصبك منه شیء اصابك من ريحه ومثل الجليس السوء كمثل صاحب الكير ان لم يصبك من سواده اصابك من دخانه) معناسی جليس صالحك مثلی كيدر اكر سكا مسكدن برشیء اصابت ايتمزسه رايحهٔ لطيفه سندن فی الجمله اصابت ايدر جليس سوئك مثلی دمرجی اوجاغنه مصاحب وقرين اولان كيدر اكر اول اوجاغك سوادندن سكا اصابت ايتمزسه رايحهٔ كريهه سندن بهرحال اصابت ايدر جليس صالح اولدركه سنی عندالله وعندالناس مقبول اولان كاره دلالت ايليه قرين بد بونك ضديدركه سنی دنياده باعث مذمت وعقباده موجب نكال وعقوبت اولان مفاسده سوق ايليه سورهٔ ناسده (من الجنة والناس) كريمه سنی بعض مفسرين

وسواس اوزرینه عطف ایدوب شیاطین جن اولدیغی
کبی شیاطین انس دخی اثبات ایتمشلرکه مراد رامز
مقارندر وشیاطین انس جندن اشر واضردر زیرا بونلر
نوع انساندندر (آفة الشئ من جنسه) مضمونجه
بونلرك مضرتی زیاده در دیمشلر (بیت)

زینهار از قرین بد زنهار　　وقنا ربنا عذاب النار

وکشینك مقارنی کندی کبیدر زیرا جنسیت علت ضمدر
برکیمسه آخر ایله اختلاط واتحاد ایلیه مز ذاتا یاخود
صفةً آنکله مشارکتی اولمینجه (بیت)

عن المرء لا تسئل وابصر قرینه
فان القرین بالمقارن یقتدی

معناسنجه عارفلر آدمك قرینه نظر ایدوب کندندن
سؤال ایتمزلر صحبت مؤثره وطبیعت سارقه در حق کار
اولیای کرام بیورمشلرکه برکیمسه نك قلبی پرقسوت اولسه
اول کیمسه اوچ عمله مداومت ایلسون اسحارده درکاه
حقه چوق استغفار وهر زمان تلاوت قرآن وصلحا ایله
صحبت ایلسون البته اکا انفتاح وانشراح قلب حاصل
اولور (بیت)

اکرچه نیك نیم خاکپای نیکانم
چه کونه تشنه بمانم سفال ریحانم

ولکن فی زماننا یار خوش کردار بولمق وجدان اکسیره

تماثل وتصادف خضر علیه السلام معادلدر همان
کشی (بیت)

شوانیس کتابهای نفیس　　انه فی الزمان خیر جلیس

مصداقنجه بحسب القدره درکاه حضرت حقه عبودیتدن
فاضله اولان مواقیتده کتب تفاسیر واحادیث ومؤلفات
مشایخ کرامله انس والفت ایدوب اضداددن تخلیص
کریبان ایتمك پهلوانلقدر (شعر

آویخته بردار معلق بودن
دردست دوصد کافر مطلق بودن
وز زخم چو کفکیر مشقق بودن
به زانکه دمی همدم احمق بودن

(جمال المرء فی الحلم)

معنای لطیفی کشینك حقیقتده حسن وجمالی حلمده در
حسن وجمال صوری اخلاق رذیله دن اولان تندی
وغضبه مقارن اولسه آنك کبی کیمسه دن هرکس نفرت
ایدر اما حسن اخلاق سیما رفق وحلم حسن وجمال
صورته توقف ایتمز (بیت

شد زمین از بر باری مظهر حسن بهار
کرچو خاك ره کندت پی سپر آسوده باش

علم قیافه اصحابی دیرلرکه اکرچه کشینك بعض علایم
صوریهٔ جسمانیه سندن حسن وقبح سیرتنه استدلال

اولنور لكن بوحكم عوام ناسه كوره در اكر بر كيمسه
اخلاق واوصافنى رياضت وتلقين مشايخ ايله اصلاح
ايلسه ظاهر جسمنده شره داله اولان امارات وعلايم
دخى اولسه آنك شرائتنه حكم ايتمك اولماز حكايت
اولنوركه حكيم افلاطون الهى بر صعب العروج كوه
بلندك قله سنده اتخاذ مكان ايتمش ايديكه انجق بر راهى
وار ايدى اول راهك مدخلنده بر استاد صورتكر نصب
ايليوب شويله تنبيه ايلديكه بنمله ملاقات مراد ايلين
ذاتلرك ابتدا صورتنى كماهى عليها نقش ايدوب بكا
كوستركه ظاهر خوارجنده حسن وقبح سيرتنه انتقال
ايده يم اكر صحبته شايان ايسه نه كوزل والاجواب باصواب ايله
تلاقيدن تلافى اولنوب عودت ورجوع ايتدرلسون يوما
من الايام اكابردن بر كيمسه حكيم مشار اليهك طلب صحبتى ايله
مصور مرقومه كلوب صورتنى كشيدهٔ لوح اعتبار
ايتديروب حكيمه عرض اولندقده نمايش اعضاسندن
سوء سيرت حس ايلدى وجواب ويرديكه بو صورتك
صاحبى اخلاق رذيله يه مبتلادر بزم مجالستمزه سزا
دكلدر اول زائر زبان سفيردن بو جوابى كوش ايتدكده
حكيمه بو يله ارسال پيام ايتديكه مقتضاى علم فراست ايله
بنم ايچون تعيين بيوردقلرى اخلاق ناسنجيده ايله بوندن
اقدم اتصافم مقرر ايدى اما الحالة هذه رياضت

ومجاهده ايله يكان يكان اول خوى بدلرى نيكويه تبديل
واعمال همت ايله ذاتمى تكميل ايلدم بعدازين اول ايكى
وجود كزين مانند شير وانكبين صحبت ايليوب فى الحقيقه
مدعاسى صدقه قرين اولديغى ظاهر ومستبين اولدى لمنشئه

حسن خلق اولمز ايمش خوى ردى يه تبديل
مشك ازفرينه پرداخى دونوب خون اولمز
محض صورتله نسيبا اوله مز ذات نفيس
در اولور ساخته اما درمكنون اولمز

(جل من لايموت)

حى وقيوم اولان ذات قياس ووهم وكماندن وحكم عقل
وادراك انساندن عزيز وجليلدر (شعر

اى برتر از خيال وقياس وكمان ووهم
از هرچه كفته اند شنيديم وخوانديم
مجلس تمام كشت وباخر رسيد عمر
ما همچنان در اول وصف تو مانديم

(جودة الكلام فى الاختصار)

معناى لطيفى كلامك ايولكى اختصارده در (خير
الكلام ماقل ودل) مضمونيدر قانون بلاغتده اطناب
مخل ممدوح دكلدر (ع) ميانه رو روجانب زيان بر ودارد
خير الامور اوسطها) نكته سن عارف اولان كلامده
دخى تطويل واطنابدن حذر ايدوب وسط اختيار ايدر

(جد بالكثير واقنع بالقليل)

معناى لطيفى كثير ايله جود وسخا قيل قليل ايله قناعت ايله
عدم ادخار وكفافدن فضله اولان مال بذل وايثار
اخلاق محمدى ايله متصف اولان ذات شريفلرك كاريدر
حضرت على بن الحسين رضى الله عنهم اجمعين جنابلرندن
بر شخص مسكين بر كون شيئا لله كويان سؤال ايلدكده
اون بيك التونله مالى بر بدر مالى سائل مرقومه اعطا
ايليوب اكر دخى زياده يه مالك اوليدم دريغ ايتمزدم
ديو معذرت خواه اولدى شخص سائل يا على بو مالك
حاليه سنى استرم ديدكده طيلساننى چقاروب اجرت حمل
اولمق اوزره ويردى سائل بو وضعى كوروب (اشهد
انك من اولاد المرسلين حقا) ديه رك طيلسانى المقدن
اعراض ايدوب كتدى ناقل كلام امام نامدار شيخ
شعرانى رحمه الله حضرتلرى مشارق الانوار المحمديه
نام كتابنده تنظيم سلك سطور ايتديكى جواهر مضيئه
برانوردندركه مجتهد سيادت رهين امام الدنيا والدين
حضرت شافعى رحمه الله بيورمشلركه بر كيمسه سنكله
مواخات طالبى اولسه نصف مالملكنى طلب ايده اكر عطا
ايدرسه برادر اولمغه درخوردر اعراض وابا ايدرسه
آنك صحبتنه زنهار اجابت ايتمه امام مشاراليه حضرتلرى
ديار يمنه داخل اولدقلرنده اول ديار جليل الاعتبارك

خيار

خيار اصحاب اموالى اون بيك دينار ذوات الانوار حق
القدوم كوندرديلر حضرت امام كيسه نك دهاننى فتح
ايدوب يد مباركه لريله اغتراف واصحاب مجلسه تمام
اولنجيه دك توزيع وتقسيم ايلديلر بونك امثالى احسان
وكرم عادت حسنه سى اولان وجود مكرملرك جهت
قناعتلرى دخى محير عقولدر همان غيرت ايدوب دائما
حقيقت حالى ادراكه سعى وكوشش ايتمك كركدر زيرا
مرتبهٔ عرفانده زخارف دنيويه نك بى قدر وناچيز اولديغى
عيانا معلوم اولوب هرنه مرتبه چوق اعطا اولنسه ينه
قليل عد اولنور

(جولة الباطل ساعة وجولة الحق الى الساعة)

ساعت زماندن بر مقداره ديرلر دخى اسامئ قيامتدندر
بو كلامده صنايع بديعه دن جناس واردر معناى لطيفى
باطلك ظهور وجولانى زمان قليلدر وحقك جولانى
تا دامن قيامتدر انبياى عظام صلوات الله على نبينا
وعليهم حضراتنك قصصنى خصوصا مفخر رسل هادئ
كل محمد مصطفى صلى الله عليه وسلم حضرتلرينك
ابتداى بعثتلرنده مشركين پركيندن چكدكلرى اذا
ومشقت معلوم اولوب والى الان والى انتهاء الدوران نوبت
پنجكانهٔ كوس نبوتى لله الحمد كوش عالميانى پرطنين ايدوب
رونق دين اسلام يوما فيوما زياده وبرترين اولديغى

بو كلام شرف انجامك صدقنه كواه عادلدر (الحق يعلى
ولايعلى عليه) هر خصوصده حق عالى واكمل باطل
دون واسفلدر (بيت

باطل همیشه باطل و بیهوده در ولی
مشكل بودر كه صورت حقدن ظهور ایده

فحواسنجه اكرچه صورت حقده نمايان اولان اباطيل
چند روز صورت حقده جولان ايدرسه ده البته بركون
غيرت الهى ظهور ايدوب رشته سى بازاره چيقار
(جالس الفقراء تزدد شكرا)
معناى لطيفى فقرا ايله مجالست ايتكه شكر نعم حق زياده
ايليه سن (الاشياء تتبين باضدادها) فحواسنجه فقرا ايله
صحبتده جناب حقك اعطا ايلديكى نعمت ظاهره
اولور (بيت

حب درويشان كليد جنتست
دشمن ايشان سزاى لعنتست

فقرك مثوباتى وفقراى صابرينك علو درجاتى حقنده
اولان آيات عظام واحاديث سيد الانام وكلمات اولياى
كرام بو جريده نك كنجيدهٔ احاطه سى اولمق خيال محالدر
انجق بو بابده حديث (الفقر فخرى) كافى ودخى (الفقر
عيال الله) وافيدر فقرا ايله الفت وصحبت موجب سعادت
دنيا وآخرت اولديغنده اشتباه اولمماز (شعر

نور خورشيد بويرانه فزون مى افتد
بيشتر لطف خدا شامل درويشانست

در زمينى كه از و بوى دل آيد بمشام
پا بيفشار كه سر منزل درويشانست

(جهد المقل كثير)
معناى لطيفى صاحب قلت اولان فقيرك فوق الطاقه
سعى وكوششى كثيردر يعنى اغنيانك احسان كثيرندن
زياده در زيرا اغنيانك مالنه احسانله نقصان طارى اولميوب
مرتبهٔ فقيره يتشمز اما فقير اولان احسان ايتديكى وقتده
ماملكنه فقدان ايراث ايدر فقرا آخره احسان وكرمله
مأمور دكللر كن محضا اكتساب رضاى وهاب ايچون
حسب القدره دركار اولسه لر عندالله بو معامله مقبوله در
نته كيم قرآن كريمده حق جل وعلا بيورر (لينفق ذو سعة
من سعته ومن قدر عليه رزقه فلينفق مما آتيه الله
لا يكلف الله نفسا الا ما آتيها سيجعل الله بعد عسر
يسرا) وروى ابو داود ان رسول الله صلى الله عليه
وسلم (سئل اى الصدقة افضل قال جهد المقل وابدء
بمن تعول) جهد بضم الجيم شئ قليلدر كه مقل اولان
كيمسه آنكله تعيش ايدر دينلره كوره بو كلام لطيفك
بر معناسى دخى اولسه ممكندر مثلا مقل اولان كيمسه نك
قتنده معاشدن شئ قليل كثيردر اغنيا شئ كثير ايچون

ایتدکاری شکر قدر فقیر قانع شیٔ قلیله شکر ایدوب
ممنون اولوردیمك اوله بو وجه اصحاب قناعتی مدح اولور

☼ فی حرف الحاء ☼

(حسن الخلق غنیمة وحدة المرء تهلكة)

معنای لطیفی حسن خلق غنیمتدر وآدمی حدتی هلاك
ایلر حسن خلق حضرت حقك عبادنه نعمت عظماسیدر
چونکه حق تعالی ایمانی یراتدی ایمان جناب حقدن
نیاز ایتدیکه الهی بکا قوت احسان قیل حق جل وعلا
آنی حسن خلقله قوی ایلدی عقب خلقتده کفر دخی
بو رجایی ایدوب حق سبحانه وتعالی آنی بد خویلق
وبخل ایله قوی ایلدی (لایسئل عما یفعل) وخبرده
وارد درکه بدخوی وبخیل جنته داخل اولمازلر (مثنوی

من ندیدم در جهان جستجو
هیچ اهلیت به از خوی نکو

حکما دیرلرکه اخلاق نیکو اوندر اولکی شرعا وعقلا
ممدوح اولان کارده خلقه مخالفت ایتمکدر ایکنجیسی
کندی نفسندن انصاف ایتمکدر اوچنجیسی کیمسه نك
عیبنی جستجو ایتامکدر دردنجیسی برکیمسه دنکه برذله
صادر اوله آنی مهما امکن حسن تأویل ایتمکدر بشنجیسی
کنهکارك وقت اعتذارده عذرنی قبول ایتمکدر
التنجیسی محتاجلرك حاجاتنی قضا ایتمکدر یدنجیسی

کندی

کندی عیبنی کورمکدر سکزنجیسی خلقك اذاسنه
تحمل ایتمکدر طقوزنجیسی خلقه اظهار بشاشت ایتمکدر
اونجیسی خلقه لطفله سویلمکدر (بیت

همه خلق جهان خلق پسندیده نمای
که سوی خلد برین راه بران خواهد بود

(بیت دیکر)

خوشست عالم ازادکی وخوشخویی
درین مقام درا کر بهشت میجویی

وحدت وغضب موجب هلاك معنوی بلکه صوری
اولدیغی معلوم کارا کهان جهاندر صورت غضب مفسد
ایمان وپیشرو لشکر شیطاندر خبرده وارد اولمشکه
صرعك زیاده قوییکز اول کیمسه دکلدرکه مردان دلاورانی
افکندهٔ خاك ایلیه بلکه اقوای مردمان چالاکدرکه
حالت غضبده کندویی ضبط ایدوب نفسنه مالك
اولور (بیت

مردی کمان مبرکه بزورست وپردلی
باخشم اکر برآی دانم که کاملی

وبعض عارفلر بیورمشلرکه (بیت

ستون خرد بردباری بود
سبك سر همیشه بخواری بود

(حرفة المرء کنزه)

كشبنك صنعتی دفینه سیدر بین الاعجام (هنر چشمهٔ
زاینده است) مثلی مشهوردر حرفت صنعت معناسنه‌در
(الكاسب حبیب الله) فحواسنجه وجه حلالدن اكتساب
ایلین كیمسه‌یی حضرت حق سور نفقهٔ نفس وعیالی
ایچون كسب ایتمك عبادات مفروضه‌دندر مسلم وبخاری
رحمهما الله بو حدیث شریفده متفقلردركه قال النبی
علیه الصلاة والسلام (ما اكل احد طعاما قط خیرا
من ان یأكل من عمل یدیه وان نبی الله داود علیه السلام
یأكل من عمل یدیه) مثنوی

رمز الكاسب حبیب الله شنو   در توكل ازسبب كامل شو

حرفته كنز اطلاقی (القناعة كنز لاینفد) حدیثنه اشارتدر
برحال كاسب قانع اولور كسب وكاره عار ایلیوب
مع الاقتدار كشت اسواق و بازار ایله سؤال وثقلت وابرامله
خلقی بیزار ایلین بطالین حیواناته ملحق بلكه حیواندن
دخی اضل واردلدر نته‌كیم ابو محمد جریری رحمه الله
بیوررلركه قوت یومیه‌یه مالك اولوب ینه نام فقرایله
سؤال ایلمك فی الحقیقه شرب خمر وزنا ایلمكدن یرامزدر
زیرا اول كونه طلب وسؤال محبت دنیا ایچوندر (وحب
الدنیا رأس كل خطیئة) حضرت علی كرم الله وجهه
كبی سلطان جنابنك بركون ضرورتلری واقع اولوب
اجرتله بركیمسه‌نك قیوسندن صوچكوب خرمازارینی

اسقا ایلدی پس اول زمانده بعض منكرین انلره حرف
انداز اولوب تعبیر ایلدكده بو كلام لطیف ایله جواب
ویردیلر (بیت

یقول الناس لی فی الكسب عار   فقلت العار فی ذل السؤال

ترك سؤال وكسبله اشتغال خصوصنده احادیث شریفه
چوقدر كتب احادیثده طلب اولنه
(حموضات الطعام خیر من حموضات الكلام)
حموضت حاء مهمله وضاد معجمه ایله اكشیكه معنای
لطیفی طعامك اكشیلرندن خیرلودر طعمی ترش اولان
طعام قبض ایراث ایدر درون انسانه انقباض روحانی
كتورن كلامی اكشی طعامه تشبیه بیورمشلر طعام
حامض انقباض جسمانیه‌یه باعث اولور اما كلامدن
حاصل اولان انقباض سامعی مجروح دل ایدر مشبه به
طرفندن ظهور بولان قبض ادنی معالجه ایله دفع اولور
اما مشبهدن وجوده كلن انقباضك كه انفعال نفسانیدر
اثری مدت مدیده باقی قالور (ان الله رفیق یحب الرفق)
حدیثی مصداقنجه قول لین مقبول وصعب الانحلال
اولان امور معضله حلنه سبب حصول اولور
(حیاء المرء ستره)
ستر كسر سین ایله پرده معناسنه در معنای لطیفی كشینك
حیاسی پرده سیدر یعنی معایبنی اورتر حیا برشریف

خصلت و برمقبول سیرتدر حضرت رسالتپناه صلی الله
علیه وسلم (الحیاء شعبة من الایمان) بیورمشلر وحیا
شرائط نظام عالمدندر اکر صفت شرم وحیا میانهٔ
ناسدن رفع اولسه هیچ کیمسه‌نك کیمسه‌دن حجابی اولمیوب
مناظم جهان خلل پذیر ومصالح خلایق عالم بربرندن
منحل اولوب باعث تساوی صغیر وکبیر اولوردی اما
حیامانعدرکه هرکس نه استرسه ایشلمکه قادردکلدر (بیت

صف شکن قلب مناهی حیاست
راهزن خیل ملاهی حیاست

پس معلوم اولدیکه خواص وعوامه حیانك نفع تامی
واردر وتربیهٔ آفتاب حیا اولمسه میوهٔ اختلاف نا رسیده
وخام قالور وحیا ایکی قسمدر بریسی حضرت رب
العالمیندن اوتانمقدر بوقسمله متصف اولان معاصی یه
اجترا ایده مز ایکنجی ناسدن اوتانمقدر بوقسمه حیای
ادب دیرلر بوقسمی تحصیل ایدن دائرهٔ شرع شریفدن
بیرون حرکت ایله طشره کیده مز (شعر

دل که پراز وصف حیا مبشود
آینهٔ نور خدا مبشود

دیدهٔ بی شرم پسندیده نیست
درنظر عقل خود آن دیده نیست

(حلم المرء عونه)

معنای

معنای لطیفی کشینك حلمی معینیدر محاسن صفت حلم
بوندن اسبق حرف جیمده بیان اولندی

(حرم الوفاء علی من لا اصل له)

معنای لطیفی فرومایه اولان کیمسه اوزرینه وفا حرام
اولدی وفا کار جوانمردان صاحب کمال وخصال بزرکان
ستوده حالدندر هر شاهد عهدکه پیرایهٔ رخساری خال
وفا اوله مرغ دل انسان آنك کرفتار دام محبتی اولمامق
ممتنعدر حق سبحانه وتعالی قرآن کریمده بیورر (یا ایها
الذین آمنوا اوفوا بالعقود) یعنی ای مؤمنلر سز بربریکزله
ایتدیککز عقدلره وفا ایدیکز وخبرده وارددرکه (لا دین
لمن لا عهد له) یعنی کمال دین بوقدر رعایت عهد ایتمین
کیمسه ایچون (بیت

نیست برمردم صاحب نظر   خدمتی ازعهد پسندیده تر

حکایت حضرت اسمعیل صلوات الله علی نبینا وعلیه
برکون اتفاقا برکیمسه ایله رفاقت ایلدیلر اول کیمسه کندی
خانه سی پیشکاهنه کلدکده دیدیکه یا اسمعیل سزك
مرافقتکزدن ممنون اولدم بنمله عهد وپیمان ایله‌کزکه
بو محلده سز اوتوره سز تا بن کندی خانه مه داخل
اولوب مهم اولان مصلحتی اتمام ایدم وفی الحال ینه
کلوب جناب شریفکزله همراه اولم حضرت ذبیح الله
علیه السلام وعده ایلیوب اول مقامده آرام بیوردیلر

اول مرد خانه سنه کیروب برمهم کلبسی اقتضا ایتمکله
ایتدیکی عهد ومیثاقی دخی فراموش ایلدی ودور رودراز
مکثدن صکره خانه نك سمت دیکره اولان قپوسندن
چقوب کندی اوچ کوندن صکره اول موعدلری اولان
موقعه ینه کلوب کوردیکه حضرت اسمعیل هنوز دخی
آنده جالسدر دیدیکه ای باکورهٔ شجرهٔ خلت وای
پسر پدر دین وملت بو محلده قعودیکزه سبب ندر
بیوردیلرکه اول وقتدنبروکه سنکله معاهده اولنمش ایدی
بومکاندن حرکت وجای دیکره نهضت ایلمدم ودیده
دوز انتظار اولدمکه سن ینه کله سن اول کیمسه شرمسار
اولوب دیدیکه یه سلطانم چونکه بنم عودتم ممتد اولدی
سز نیچون سعادتله روان اولمدیکز بیوردیلرکه وعده
ایتمشیدم خلافنی روا کورمدم فرضا سن نیجه مدتلر
بوموضعه کلمیدك بن بومسکندن تحریك قادمهٔ عزیمت
ایتمزدم (رباعی

انرا منکرکه ذوفنون آید مرد
درعهدووفا نکرکه چون آیدمرد
کزعهدهٔ عهد اکر برون آیدمرد
ازهرچه کمان بری فزون آیدمرد

لکن بو شیمهٔ حسنه فرومایه لردن حیز ظهوره کلمز ودنی
الاصل اولنلر بو سجیهٔ سمیه نك رعایتنی قلمز (بیت

بدکهر باکسی وفا نکند
اصل بد درخطا خطا نکند

نته کیم دیمشلردر (بیت

وفا به زحیانت اکر وفات نباشد
حیات هیچ نیرزد اکر حیات نباشد

(فرقة الاولاد محرقة الاکباد)

معنای لطیفی اولادك آتش افتراقی جکرلری یاقیجیدر
فی الحقیقه اولادك حرارت نائرهٔ هجرانی برسوزشه بکزه مز
حضرت یعقوب صلوات الله علی نبینا وعلیه حضرتلرینك
قصه سی بو مدعایه کواه عادلدر (اولادنا اکبادنا) دیین
اعزهٔ کرام مع علوشانهم علاقهٔ اولاددن کذر ایده ممشلر
حضرت امام غزالی قدس سره احیاء علومده بیوررکه
هیچ آدمه نفسندن زیاده سوکلو برشیء یوقدر بودعوایه
دلیل بودرکه هرکشی کندی موتندن صکره اولادینك
بقاسنی تمنا ایدر آنکچونکه جزء نفسیدر ایمدی اولاد
جزء خلقت اولنجه بالضروره محبت اقتضا ایدر
وفقدانی دخی موجب آلام شدیده اولدیغی ظاهر اولور
ولد صالح مطیع منقادك سلسلهٔ وداد ومحبتی کردن
دل والدینه اول کونه بسته دکلدرکه مدة الحیاة ربقهٔ
علاقه سی منخلع اولوب قید ابتلاسندن وارسته اوله (بیت

ندارد پدر هیچ بایسته تر　زفرزند او هیچ شایسته تر

(حلى الرجال الادب وحلى النساء الذهب)
معناى لطيفى رجالك زيورى ادبدر ونسوانك زينتى دينار
وذهبدر ادبك لزومى الفده (ادب المرء خير من ذهبه)
شرحنده على التفصيل ايراد اولندى كويا كه بو كلام
شرف انجام ايله تزينه مائل وتحصيل ادبدن متكاسل
اولنلره تعريض بيوررلر (زينة الباطن خير من زينة
الظاهر) ينه حضرت امام على كرم الله وجهه جنابلرينك
بو سلكه تنظيم بيوردقلرى لآلئ آبداردندر حرف زاى
معجه ده انشاءالله تعالى بيوردقلرى مفصلا ايراد اولنور (ع
كه بر ونساز در ونساز نكردد هركز) ※ فى حرف الخاء ※
(خوف الله يجلى القلوب خف الله تأمن من غيره)
معناى لطيفى اللهدن خوف ايتمك قلوب عبادى مجلا
ايدر اللهدن خوف ايتسكه غير حقدن امين اولورسن
معاذ بن جبل بو حديث شريفى روايت ايدركه قال النبى
عليه السلام (لو خفتم الله حق خيفته لعلمتم العلم الذى
لاجهل معه ولو عرفتم الله حق معرفته لزالت بدعائكم
الجبال) قال الحكيم فى نوادر الاصول لحقيقة الخوف
لمن وصل قلبه الى فردانية الحق وامتلاء من عظمة الفردية
فانما وقع بصره على شئ اطلعت نفسه على العلم الصافى
الذى لايمازجه شبهة ولاجهل وانما نال هذا العلم بنور
الخوف ونور الخوف هو مااشرق فى صدره من نور عظمة

الفردية) معناسى اكر قورقيديكز اللهدن حق خيفتى ايله
بر علمه عالم اوليديكز كه اول علمله بيله جهل بوقدر
واكر سز اللهى حق معرفتى ايله بليديكز سزلك دعاكز ايله
طاغلر يرندن زائل اوليدى نوادر الاصولده حكيم ترمذى
رحمه الله بو حديث شريفك شرحنده بيورركه حقيقت
خوف شول كمسه ده اولوركه قلبى فردانيت حقه واصل
اولوب عظمت فرديت ايله طولوب بصرى هر نزه يه دوشرسه
نفسى بر علم صافى يه مطلع اوله كه اكا شبهه وجهل
قارشمامش اوله اول كمسه بو علمه نائل اولماز الا نور خوفله
نائل اولور نور خوف عظمت فرديت نورندن اول ذاتك
صدرنده اشراق ايلين شيدر وخبر صحت اثرده كلمشكه
(من خاف الله خاف كل شئ منه ومن لم يخف الله يخاف
من كل شئ) بر كمسه اللهدن خوف ايلسه غيرك خوفندن
امين اولور عبدالله تسترى رحمه الله حضرتلرى بيوررركه
باديه ده كيدركن بر شخص عجيب الشكل كوردم آندن
بكا خوف مستولى اولدى اكا ديدمكه سن جنميسين
ياخود انسميسين بنى تخويف ايتدك اول دخى بكا ديديكه
سن مؤمنميسين منافقميسين بنى تشكيك ايتدك بن ديدمكه
مؤمنم ديديكه خاموش اولكه مؤمن اولان غير اللهدن
خوف ايتمز نته كيم حضرت مولوى قدس سره العزيز
بيوررلر (مثنوى

لاتخف وان چونکه خوف دادحق

نان فرستد چون فرستادت طبق

لا تخافوا هست نزل خائفان

هست درخورا زبرای خائف آن

آنکه خوفش نیست چون کویی مترس

درس چه دهی نیست او محتاج درس

(خیر الاصحاب من یدلك علی الخیر)

معنای لطیفی اصحابك یعنی مصاحبلرك خیرلوسی خیره دلالت ایلین کیمسه در حرف جیمده صحبت نیکانده اولان منافع جسیمه والفت اشرارده وجودپذیر اولان مضرات عظیمه مفصلا بیان اولنمش ایدی

(خلوص الود من حسن العهد)

معنای لطیفی محبتك خلوصی حسن عهد دن ظاهردن یعنی دوستك عهد و پیمانه رعایتی کماینبغی اواورسه مخلصدر بونك دخی مباحثی حرف حاده افاده اولندی

(خابت صفقة من باع الدنیا بالدین)

لغت مغرب تصحیحی اوزره صفقه بیع باته اطلاق اولنور که بیع بالخیار مقابلیدر معنای لطیفی زیان ایلدی شول کیمسه نك بیعی که دینی دنیایه بیع ایلدی حرف باده (بع الدنیا بالاخرة تربح) شرحنده بوکلامك مآلنه متعلقه اولان کلمات کذار ایلدی

(خیر المال ما انفق فی سبیل الله)

معنای لطیفی مالك خیرلوسی فی سبیل الله انفاق اولنان مالدر بو دخی حرف باده شرح اولندی

(خالف نفسك تسترح)

معنای لطیفی نفسکه مخالفت ایله مستریح اولورسن (بیت

تو که بانفس خودزبون باشی عارف کردکار چون باشی

معلوم عزت اوله که نفس اماره کروه اعدانك اضریدر قال النبی علیه السلام (اعدا عدوك نفسك التی بین جنبیك) نفسه اضر دشمنان آنکچون دینلور که هردشمن که اکا احسان وکرم ایلیه سن البته سکا عداوتدن فارغ اولوب یار اولور الا نفس اماره یه هرنقدر مدارا ولطف ومواسا وهواسنه تبعیتده سعی وکوشش ایدرسك حقه مخالفتده او قدر افراط ومبالغه ایدوب سنی اضراره وشر ورده اصراره ورزش ایدر زیرا کندی مراداتنه وصول ایله قوت بولور مادامکه نفس قوتده اوله قلب ضعیف اولور پس ایمدی سالك راه خدا که مانده خلیل بت نفس اماره یی شکسته ایلیه عمارت کعبهٔ دله که حرم محرمدر موفق اولماز (مثنوی

مادر بتها بت نفس شماست

زانکه آن بت مار واین بت اژدهاست

بت شکستن سهل باشد نیك سهل

سهل دیدن نفس را جهلست جهل
هر که مرد اندر تن او نفس کبر
مر ورا فرمان خورشید و ابر

نفس امارهنك هواسنه متابعت ایتمیوب هر خصوصده خلافن اختیار ایدنلر شر وشورندن خلاص اولوب مستریح اولور

(خلو القلب خیر من ملوء الکیس)

معنای لطیفی قلبك خالی اولمسی خیرلودر کیسه نك طولمه سندن یعنی قلبك محبت دنیادن خالی اولمسی خیرلودر غنای ظاهریدن (حب الدنیا رأس کل خطیئة) حدیث صحیحدر قلبی محبت دنیادن خالی اولان کیسه یه غنای ظاهر راه حقده مانع اولماز حکایت کبار خواجکاندن بر عزیزك آرایش مکنت واموالی نعل باز کونهٔ سیر اطواری وسترهٔ حالی ایدی املاك ومماليك وعبيد واما بالجمله تمام وقطار استر واشتر وکلهٔ بیحساب کاو واغنامدن برقاچ طویله اسبان تازیٔ کهیلان ساحهٔ دولتسراینده کشیدهٔ طویلهٔ تملکی اولمغله گاه گاه سر بستکان سلسلهٔ ارادتی اولان درویشانله سوار اولوب مانندهٔ شمال وصبا تماشای کوه صحرا ایتمك عادت حسنه لرندن ایدی اول وقتده ارشاد عباد عباد ایله شهرت شعار اولنلردن بر شیخك مجلسنده بر وجود مکرمك احوالندن بحث

اولندقده طویلهٔ اسبان صبا رفتاره دلبسته در دیو فی الجمله طعن آمیز گفتاره اجترا ایلدیکن عزیز مشار الیه نقل ایتدکلرنده (من میخ طویله را در گل زده ام نه در دل) دیو جواب باصواب ویردیلر پرده برانداز جهل وضلالت فرمانفرمای قلم ورسالت صلی الله علیه وسلم حضرتلرندن سؤال اولندیکه نیچون قلوب عباد مشاهدهٔ رب عزتدن محجوب اولدی جوابنده بیوردیلرکه دل بندهٔ مؤمن حضرت غنی عن العالمینك بغض ایلدیکی شیئه محبت ایلدی یعنی دنیایه دلبسته اولدی حیات جاودانی یه باعث اولان دار آخرت ایچون اعمال صالحه یی ترك ایلدی بر حدیث آخرده دخی بیوررلرکه درت خصلت علامت شقاوتدر اولکی جمود العین ایکنجی قسوت قلب اوچنجی طول امل دردنجی حب دنیا امعان ایله نظر ایلین اهل بصیرته مستور اولمازکه حب دنیا خصال ثلثه یی مستلزمدر حضرت مولوی قدس سره مثنوی شریفنده بیوررلر (مثنوی

چیست دنیا از خدا غافل بدن
نی قماش ونقره وفرزند وزن

(کل ما الهاك عن مولاك فهو دنیاك) کلام درربار (الدنیا ما شغلك عن الله) مضمون جوهر نثاری جمله بو مفهومی مشتملدر بایزید بسطامی قدس سره

حضرتلرینه سؤال ایتدیلرکه واصل اولدیغن مراتب
جلیله یه سبب وصول نه اولدی جوابنده دنیایی جمع ایلدم
قناعت ریسمانی ایله بغلدم وصداقت منجنیقنه وضع
ایلیوب در پای یأس وحرمانه انداخته قیلدم بعدازان
مستریح اولدم دیو بیوردیلر خلاصهٔ سخن اعزهٔ کبار
اولیادن بعض وجود مکرملر بیورمشلرکه اعضا وجوارح
انساندن هر بری برنیجه مصالح حسنه ایچون خلق اولندی
مثلا چشم نظر اعتبار ومطالعهٔ کلام حضرت رب
ستار ایچون ودست معاونت عجزه وپای مجالس وعلمه
وجوامع ومساجده رفتار ایچون کذا وکذا اما قلب انسانی
محضا جناب خالق متعال حضرتلرینی فکر وذکر ایچون
مجبولدر ایمدی هرنه حالده اولورسه اولسون اللهدن
غفلت موجب بعدودوری اولدیغی بدیهیدر

(خلیل المرء دلیل عقله)

خلت دوستلق خلیل دوست دیمکدر معنای لطیفی
کشبنك دوستی عقلنك دلیلیدر بوخبر صحیحده وارد
اولمشکه قال النبی علیه السلام (من اراد الله به خیرا
رزقه الله خلیلا صالحا ان نسی ذکره وان ذکر اعانه)
مجالست اخیار مصاحب اولی الابصار کیمیای سعادت
ابدیه ورهنمای دولت سرمدیه در نته کیم حضرت مولوی
قدس سره بیوردر (مثنوی

مهر

مهر پاکان درمیان جان نشان
دل مده الا بمهر دلخوشان

نار خندان باغ را خندان کند
صحبت مردانت از مردان کند

کر تو سنك صخره ومرمر شوی
چو بصاحب دل رسی کوهر شوی

پس بو مقرردرکه اکر بر کشبنك هم صحبتی عاقل ایسه
البته اول آدم عقلدن حصه داردر زیرا عدم مجالسه
مانع صحبتدر

(خیر النساء الودود الولود)

معنای لطیفی نسانك خیرلوسی محبتلو واوب چوق طوغریجی
اولاندر نته کیم ابوداود وحاکم بو حدیث شریفی روایت
ایدرلر قال النبی علیه السلام (تزوجوا الودود الولود
فانی متکاثر بکم الامم) وحضرت فاروق رضی الله عنه
بیورمشلرکه (حصیر فی بیت خیر من امرأة لاتلد) یعنی
حصیرپاره سی برخانه ده خیرلودر عقیم اولان عورتدن
امام بی مدانی حضرت شیخ شعرانی رحمه الله بیوررلرکه
ودود ولود اولان خاتون تزوجی خاطری منشرح وسرای
شکر نعم اللهك بابنی منفتح ایدر واولاد سببیله زوجی
اکا دلبسته اولور اما عجوز جافیه اولان عورت بویله
دکلدر بلکه بوکونه عورتك زوجی مقتضای نفسانیت ایله

مقدورحقه راضی اولمیوب ساخط اولور اندن خاطرینك
تنفری سببیله کاهیجه جافیه اولان عورتدن نصف الخلق
وناقص الاعضا ولد متولد اولور حین وقاعده داعیه
ضعیفه اولدیغی ایچون امازن مهربان بونك خلافیدرکه
حسن ملاعبه‌سی وحلاوت کلامی مکامن جسددن
جاذب منی کثیر اولدیغیچون نطفهٔ خالصهٔ غریزه نازل
اولوب وجوده کلن ولد ضخیم الخلق وحسن الوجه
وجمیلة الاخلاق اولور وقاعده پدر ومادری بولندقلری
صورت اوزره وجوده کلور (نظم

ای زمشکین طره ات بر هر دلی بندی دکر
رشتهٔ جانرا بهر موی تو پیوندی دکر

مادرست خورشید ومه باشد پدر کر فی المثل
بر زمین ناید بخوبی چون تو فرزندی دکر

ماصدقی اولان ولد خوبر و مادر نیکخودن متولد اولدیغی
تجربه اربابنه خفی دکلدر ❁ فی حرف الدال ❁

(دواة الملوك فی العدل)

عدالت ملوك تاجدارانه نه مرتبه لازم اولدیغی حرف
ثاده بسط اولندی

(دوام السرور رؤیة الاخوان)

معنای لطیفی دوام سرور نشاط رؤیت اخوان دیندر
سیما اخوان سینه صافانکه محبتی غرضدن مبرا وحیلل

وخدع ونفاقدن معرا اوله (بیت

بهار عمر ملاقات دوستدارانست
چه خط برد خضر از عمر جاودان تنها

میانه ده اغراض دنیویه وتحصیل مطالب نفسانیه
اولمیوب محبت لله اولدقده بلکه طرفینك آینهٔ قلبلری دخی
ژنکار کدورات وقسوتدن پاك مانند مهر انور تابناك
اولدیغی وقتده سر دقیق (المؤمن مرآة المؤمن) آشکار
اولوب کندی حسن معنویسنی علی طریق التعاکس
سجنجل برادر مهر تابنده ده مشاهده ایدر اصحاب حسن
کندی جمال باکمالنی تماشادن نه مرتبه محظوظ اولدیغی
مسلم الکلدر فافهم متحابین فی الله حقنده وارده اولان
آثار صحیحه نك روح معانی غامضه سی بو اسراره
مبتنیدر (مثنوی

خلوت از اغیار باید نی زیار
پوستین بهر دی آمدنی بهار

کم زخاکی چونکه خاکی یار یافت
از بهاری صبر هزار انوار یافت

آن درختی کو شود با یار جفت
از هوای خوش زسر تا پا شکفت

در خزان چون دید او یار خلاف
در کشید او رو وسر زیر لحاف

(دواء القلب الرضاء بالقضاء)

معنای لطیفی قلبك دواسی قضای الهی یه تسلیم ورضادر
دواء مریضه اولور قلب انسانینك مرضی اخلاق
رذیله در بو امراضدن سلامتی کالدر شیخ نورانی حضرت
شعرانی مشارق الانوارده رصدساز اولدقلری کواکب
نکات نوادردندرکه مشایخ مصریه دن شیخ علی بصیر
حضرتلریکه کندی معاصرلرندندر اکثر اوقاتده
حضرت خضر ایله ملاقاته موفق ایدیلر ودیرلر دیکه
برکیمسه حضرت خضر ایله صحبت مراد ایلسه اوچ
شرطه رعایت ایتمکه محتاجدر مادامکه شروط ثلثه یه
مراعات بولنمیه اجتماع محالدر شرط اول بالجمله اخلاق
رذیله دن سالم اولوب بو امت مرحومه دن برفرده سوء
قصدی اولمیه شرط ثانی سنن فخر المرسلین صلی الله
علیه وسلم اوزره اقوال وافعالی جاریه اولوب اقسام
بدعتدن برشیئه مرتکب اولمیه شرط ثالث دراهم
ودنانیردن ورزق مقوله سندن فردا ایچون برنسنه ادخار
واخفا ایلمیه بوشروط ثلاثه یه ملازمت ایتمین ذات
فرضا عبادات ثقلینی جامع اولسه دخی خضر علیه
السلام ایله ملاقات ممتنعدر انتهی کلامه شروط ثلثه نك
بریسی سلامت صدر اولدیغندن منفهم اولدیکه قلب
سلیم دارینده نفع عظیم ایراث ایدرمش (یوم لاینفع

مال

مال ولا بنون الا من اتی الله بقلب سلیم) بو دعوایه شاهد
عدلدر بو کلام وجیزدن عاقل وصاحب تمییز اولنلره
برمعنا ظهور ایلرکه قضای الهی یه تسلیم جمله‌ء اخلاق
حسنه دندر لکن تدقیق اولنسه جمله یی جامعدر فهم
من فهم (رضی الله عنهم ورضوا عنه) بو معنایی مؤید
(الرضاء بالقضاء باب الله الاعظم) بو مفهومی
مؤکددر (بیت

تقدیر چو سابقست تعلیم چه سود
جز بندکی ورضا وتسلیم چه سود

انبیاء عظامدن بر وجود عالیمقام علی نبینا وعلیه الصلاة
والسلام مناجاتنده دیردیکه الهی بکا برعمله یول کوستر که
سنك رضاکه سبب اوله خطاب عزت ایرشدیکه بنم
سندن خوشنودلغم سنك بنم قضای مقررمدن خوشنود
اولمه که موقوفدر چونکه سن بنم قضامه راضی اوله سن
بن دخی سندن راضی اولورم (بیت

هرکه راضی شد از قضای خدا
بهره می یابد از رضای خدا

فی الحقیقه بردلکه نور رضا ایله روشن اوله مقدرات
الهیه دن یوز چویرمز مقتضیات قدردن رسیده اوله
تمام رغبت وقبول ایله خوشدل اولور بوسبب ایله پیرامن
خاطرینه اندوه وملال کذار ایلمز همواره شادمان

ومطيب القلب اولور (شعر

هر عزيزيكـه با قضا خوكرد
فرح و عيش روى با او كرد

خوش در آميز از صفاى ضمير
با قضا وقدر چو شكر وشير

(دليل عقل المرء قوله ودليل اصله فعله)

معناى لطيفى كشينك عقلنه دليل كلاميدر واصلنه دليل فعليدر شق اول (المرء مخبو تحت لسانه) مضمونيدر شق ثانى (فعل المرء يدل على اصله) مأليدر لسان قلبك ترجمانيدر كشينك قلبنده اولان فكر هرنه ايسه اذا خلى وطبعه سويلسه اول فكره دائر سويلر (مصرع

كلامندن اولور ظاهر كشينك كندى مقدارى

نحواسنجـه عاقل اولان يعنى سويلمز وحسب ونسب اولان افعال حسبسه ايشلمز (ان الله يحب معالى الامور ويبغض سفسافها) خبر صحيحى مقتضاسنجـه مرد اصيل مخالف شرع شريف كارى ارتكاب ايتمز فعل وقولك ميزانى شرع مبيندر هركيم بو ميزانى تجاوز ايليـه عاقل دكلدر

(دم على كظم الغيظ تحمد عواقبك)

معناى لطيفى دائم اول كظم وهضم غيظ وغضب اوزره كه عواقبك دنيا وآخرتده محمود اولور حرف حادة (حدة

المرء تهلكة) بياننده بو كلام شريفك حسنى بيان اولندى

(دين المرء خدينه)

خدين دوست معناسنه در معناى لطيفى كشينك دينى دوستيدر يعنى كشينك مسلكى دوستنك رفتارندن ظاهر اولور (الصحبة مؤثرة والطبيعة سارقة) معناسنجـه هركس يار ومصاحبنك خوينى اخذ ايدوب رفتـه رفتـه آنك كتديكى طريقى طوتر

(دينار الشحيح حجر)

الشح البخل مع الحرص) شحيح ديو بخيل وهم حريص اولنه ديرلر معناى لطيفى بخيل حريصك آلتونى حجردر يعنى حجر مثاليدر مالدن غرض تمتعدر تمتع اولمدقجـه حجر ايله زرك فرقى يوقدر (بيت

شرف مرد بجودست وكرامت بسجود
هر كه اين هر دو ندارد عدمش به ز وجود

بو آيت كريمه ده اولان وعيد ارباب شح وحرصه تنبيه اكيددر (والذين يكنزون الذهب والفضة ولا ينفقونها فى سبيل الله فبشرهم بعذاب اليم) اصل كنز جمع ايتمك وشيئك بعضنى بعضى اوزره وضع ايتمكدر مفسرون يكنزون لفظنى يجمعون ويدخرون ايله تفسير ايتمشلر اوائل ظهور اسلامه قدر حاجتدن فضله اولان مالى اخراج واجب ايدى بو حكم نزول آيت زكاة ايله منسوخ

اولوب وجوب استحبابه تبدیل اولندی و برخبرده سلطان انبیا علیه ازکی التحایا حضرتلری بیوردرلرکه (لا یجتمع الشح والایمان فی قلب عبد ابدا) رباعی

از بی درمی رسید عیسی بفلك
وز با درمی رسید قارون بدرنك
کرزانکه به سیم وزر کسی به بودی
عیسی به درك بودی وقارون بفلك

بذل وانفاق ماده سنده میانهٔ بندکان خداده تفاوت بین السماء والارضدر بعضیسی هرسنه ده برکره ربع عشر مالی که فریضهٔ زکاتیدر اخراجنده بخل ایدوب کونا کون تصرف محیلانه ایدر و بعضیسی بالکلیه اهمال ایدر و بعضیسی مالك اولدیغی مالن کلیسنی طلبا لمرضاة الله جود واعطا ایدر بلکه نفسلرینی آداب عبودیتده وقلوبنی دوام مشاهدهٔ رب عزت اوزره انفاق ایدرلر پس ایمدی اصحاب شریعتك انفاقی مال جهتندن ارباب حقیقتك احوال جهتندندر انفاق اغنیا اهل حاجاتدن فضلهٔ مالنی دریغ ایتمامکدر وعباد وزهادك انفاقی وظایف خدمت عبودیتدن نفسلرینی ادخارا یتمامکدر وعارفلرك انفاقی قلوبنی حقایق مراقبه‌دن منع ایتمامکدر وعشاق الهینك انفاقی مجاریٔ اقضیه‌دن روحلرینی صقنمه‌مقدر بو تفصیلدن مراد

سالك طریق حق اولنلر کندینی بو میزانله سنجیده ایتمك کرك والا دعوای خشکدن نسنه حاصل اولماز (مثنوی

در شریعت مال هرکس آن اوست
در حقیقت ملك ما مملوك دوست

(دولة الارذال آفة الرجال)

الرذل بفتح الراء وسكون الذال المعجمة الدون الخسيس جمعه ارذال معنای لطیفی دون وخسیس وردی الاصل اولنلرك دولتمند اولملری رجال کریم الاصل اولنلره موجب آفتدر (بیت

ناسزایی را چو بینی بختیار
عاقلان تسلیم کردند اختیار

سراج الملوك نام کتابده ایقاد اولنان چراغان حکمتدندرکه نوشروان عادل مؤید موید اندنکه قاضی القضاة دیمکدر سؤال ایلدیکه زوال دولت پادشاه اوچ نسنه ده در اولکیسی اخبار مملکت ورعایی پادشاهدن اخفا ایتمکدر ایکنجیسی مردم فرومایه یی تربیت ایدوب کارکاه عمله نصب ایتمکدر اوچنجیسی عمالك ظلم وستملریدر نوشروان دیدیکه بو سوزلری نه دلیل ایله سویلدك جواب ویردیکه چونکه خبر رعیت وولایت سلطاندن منقطع اوله دوستدن ودشمندن فارغ اولوب احاد ناس هرنه مراد ایدرسه اشلمکه شروع ایدرلر هرکوشه دن انواع فتن ظهور ایدر ومملکت فتنه ایله مالامال اولوب خراب اولور

چونکه مردم فرومایه محل عملده مستخدم اولوب دولتده
فی الجمله دسترس بوله دناءت همتندن جمع امواله
حریص اولوب هرکسدن جلب فوائد مالیه یه طمع ایدر
واکابر واشرافك مقادرینی فهم ایتمیوب تعظیم
وتخظیرلرنده تقصیر ایتمکله قلوب ناسی رنجیده ورمیده
ایدر بو صورتده نتیجه اصحاب قلوب بلکه عامهٔ خلق
آنی نصب ایدن سلطانك وآنك وجودلرینی رفعه
همتلرین حواله ایدوب هرشبانه روز زواللرینه مترقب
اولورلرتته کیم دینلمشدر (زوال الدولة بارتفاع السفلة) شعر

کرسفله بجاه دست یابد بازار ملك شکست یابد
دونان نه سزای جاه باشند بل درخور بند وچاه باشند

اوچنجی ارباب خدمات یعنی جمع امواله مأمور اولان
ذوات چونکه رعایایه ظلم وستم ایلیه رعایانك نیتلری
پادشاهه فاسد اولوب زراعت وحراثتدن ملول ومتنفر
اولورلر ومداخل خزینهٔ سلطان ناقص اولوب عسکره
وظایفنی ایفایه عدم قدرت ظاهر اولور انلردخی هنکام
مقابلهٔ اعداده مقاتله یه تصدی ایتمیوب زوال سلطنت
امر مقرر اولور نوشروان بو کلامی آب طلا ایله
تحریره فرمان وموبده فوق المأمول انعام واحسان ایلدی
(کل شیٔ یرجع الی اصله) مغزاسنجه حکما دیمشلرکه
نفوس خبیثه اصحابنی تربیه ایتمك کشی کندی آب

رونی ریخته ایتمکدر مثلا نطفهٔ خبیثه دن حاصل
اولان وجوده دنیادن انتقال حرامدر مادامکه کندی
ولی نعمتنه اساءت ایتمدکجه (شعر

بد اصل را چه کونه کسی تربیت کند
درجیب خود چه کونه کسی مار پرورد
حنظل به تربیت ندهد طعم نیشکر
کل پرنچیندانکه کسی خار پرورد

الباى زمانه پوشیده دکلدرکه بیك یوز اون بش تاریخی
خلالنده مرزوبوم رومده علوکیر اولان نائرهٔ فتن عظیمه که
مصرع) چشم وکوشی کورمامش ایشتمامشدر کیمسه نك
ترفع ارذال وتنزل رجالدن ظهور یافته اولوب خلع
سلطنت شهریاردی شانه وخرابیٔ بسیار دودمانه منتج
اولدی بالجمله اسبابی تفتیش اولنسه مناصب علمیه نك شرذمهٔ
شرذمهٔ فرومایکانه تقلیدی وخدمات مالیهٔ سلطانیه نك
اراذل اشخاصه تخلید وتأییدی وپایمالیٔ اشراف
واعالی وتحقیر واهانت ذوی الانساب واهالیدر
(دار من جفاك تخجیلا)
معنای لطیفی مدارا ایله سکا جفا ایلین کیمسه یه آنی
شرمسار وتخجیل ایتمك ایچون (امرت بمداراة الناس
کما امرت باداء الفرائض) الحدیث وامام بیهقی شعب
ایماننده ابوهریره دن بو حدیث شریفی روایت ایدر

(رأس العقل المداراة واهل المعروف فى الدنيا هم اهل المعروف فى الاخرة) سفهايه مدارا ايتمك اصناف اخلاق حميده دن معدود در عاقل دانايه لسان الغيبك بو بيتى سرمايهٔ كافيدر (بيت

آسايش دوكيتى تفسير اين دو حرفست
با دوستان مروت با دشمنان مدارا

﴿ فى حرف الذال ﴾

(ذكر الاولياء ينزل الرحمة)

معناى لطيفى اولياى كرامك ذكرى رحمت رحمانى انزال ايدر ديلمى رحمه الله مسند فردوسده حضرت عايشهٔ صديقه رضى الله عنها وعن ابيها دن بو حديث شريفى روايت بيوررلر قال صلى الله عليه وسلم (ذكر الانبياء من العبادة وذكر الصالحين كفارة وذكر الموت صدقة وذكر القبر يقربكم من الجنة) بو حديث شريفك شرحنده سراج المنيرده (كفارة للذنوب الصغار) ديو بيان اولنمش (نظم

اوليا در ندماى حضرت   جايدر زير قباب غيرت
اوليا در امناى اسرار   اوليا در اوباش ستار
موم وش كندى زمينده بر پا   پرتو نورى صلار عرشه صلا
اوليا در سبب حفظ جهان   اوليا ايله طورر كون ومكان
اولور آرايش چشم افلاك   اوليانك قدمى باصديغى خاك

ديه بر طائفه يه فخر جهان   آه وشوقاه لقاى اخوان
لفظ اخوانله وزن حال ايت   آنلرك رتبه سن استدلال ايت
نه كدا انلرى نه شاه بيلور   آنلرك رتبه سن الله بيلور

نور بصيرتدن بهره ياب اولان وجودلر اولياى عظام قدست اسرارهم حضراتنك مذاكره لرى اثناسنده نه رتبه ده كشايش درون وانفتاح قلب محزون رونما اولديغن مشاهده ايدوب بو حالت آثار رحمت ربانيه دن اولمسنده شك ومرا ايلمزلر (مثنوى

جمله دانانان چنين كفته همين
هست دانا رحمة للعالمين
همنشين اهل معنى باش تا
هم عطاياى وهم باشى فنا

حضرت شيخ عطار قدس سره تذكره لرنده بيوررلر كه ابو على دقاق حضرتلرندن سؤال ايلديلر كه مردان خدانك كلمات كرامات آياتلرين استماعده فائده ندر بيان بيورككه اول شوقله كوش ايليه لم بيورديلر كه ايكى فائده واردر بريسى اولدر كه مستمع طالب حق ايسه قوى دل اولوب طلبى زياده اولور ايكنجى فائده اولدر كه بركيمسه دماغ وپندار اولسه شكسته اولوب ادعادن بكر آيينهٔ كلام اوليا ده كندوبى مشاهده ايدوب اكر اعمى دكلسه حالنى كورر كما قال الشيخ المحفوظ رحمه الله (لا تزن

الخلق بميزانك وزن نفسك بميزان الموقنين لتعلم فضلهم وافلاسك) وجناب جنيد قدس سره حضرتلرینه دیدیلرکه بو حکایات و روایاتده نه فائده واردر بیوردیلرکه کلام اولیا حضرت رب العالمینك عساکرندن بر عسکردر اکر مرید داشکسته اولورسه قوی اولور واول عسکردن مدد بولور بو دعوایه حجت (وکلا نقص علیك من انباء الرسل ما نثبت به فؤادك) آیت کریمه سیدر وخواجهٔ کائنات علیه افضل الصلوات بیورمشلرکه (عند ذکر الصالحین تنزل الرحمة) انتهی کلام العطار رحمه الله

(ذلیل الفقر عند الله عزیز)

فقری ایچون بین الناس ذلیل اولان عند الله عزیزدر سیما فقر اختیاری اوله عاقل آکاه فقرانك ایکی قسمنه دخی مهما امکن اکرام ایدر اکر قول لین ایله اولورسه ده (بیت

تمیز نیك وبد روزکار کار تو نیست

چو چشم آینه در خوب وزشت حیران باش

شرح تعرفده اوتوز طقوزنجی بابده مسطوردرکه فقر اصل کبیردر وحقیقت فقر اللهه نیازمندلکدر وبنده یه سزاوار اولان هر حالده حقه نیازمند اولمقدر قال الله تعالی (یا ایها الناس انتم الفقراء الی الله) پس ایمدی عبد مؤمن سراسر عالمه مالك دخی اولسه ینه فقیردر

زیرا

زیرا هر غنا که حضرت حقك غیریله حاصل اوله دوکلی فقیردر چونکه حقله آرام بوله غیر حقه وصول ایله فخر غنی اولور وفقر حضرت رسول اکرم صلی الله علیه وسلم پیشه سیدر نته کیم خبرده واردر (لی حرفتان الفقر والجهاد) وبر حدیث آخرده دخی واردرکه (الفقر اسرع الی من یحبنی من السیل الی منتهاه) وحضرت سلطان انبیا علیه السلام کندی اهل بیتی حقنده دعا ایدوب بیوردیکه (اللهم اجعل رزق اهل بیتی کفافا قوت یوم بیوم) محل شك وریب دکلدرکه اول عالم اولین وآخرین حضرتلری کندی اهل بیتلری حقنده افضل اولان حالی اختیار ایدر

(ذلاقة اللسان رأس المال)

ذلاقت فتح ذال معجمه ایله حدت معناسنه در بو محلده ذلاقتدن مراد شیرین زبانلقدر معنای لطیفی حلاوت لسان سرمایه در شاه اولیا کرم الله وجهه حرف لامده بیوررلرکه (لین قولك تحبب) حسن حدیث وصدق لهجه وحلاوت منطق تواضعه ولینت کلامه مقارن اولدقده صاحبی محبوب القلوب اولدیغی ظاهردر ایمدی بو مقوله وجودلر معاش امرنده اکثریا عسرت چکمیوب صاحب ثروت اولورلر (رباعی

حرفی وملاحت دو عالم تمثال

لعلی وهزار تلخکام از دنبال
سیمای تکلم از نمک شور انکیز
داما ن تبسم از شکر مالا مال

(ذم الشئ من الاشتغال به)

لفظ ذم مصدر در مفعولنه مضاف فاعلی متروکدر معنای لطیفی کشی برنسنه یی ذم ایتمك قلبی اول شیئه اشتغالدن ناشیدر قلب برنسنه یه تعلق ایتمسه آنی یاده کتورمز اعزهٔ کرامدن بر وجود مکرمك یاننده بر کیمسه مذمت دنیاده اسهاب واکثار ایلدی عزیز اول کیمسه یه دیدیکه سنك دنیایه تعلقك وصفدن بیروندر زیرا (من احب شیئا اکثر ذکره) دینلمشدر اکر علاقهٔ مفرطه ایله دنیایه محبت ایتمیدك ذکرنده بو قدر افراط ایتمزایدك عارفان آکاه بالجمله ماسوی اللهی انداختهٔ نسیا منسیا فراموش ایدوب زبانه کتورمزلر (بیت

لا تنكر الباطل فی طوره فانه بعض ظهوراته

مفهومیله عامل اولنلر جمیع اجزای عالمده مشاهدهٔ جلال وجمال ایدوب ذم ومدحنده کلیل اللسان اولمشلردر (بیت

میان سبحه وزنار فرق لایق نیست
یکیست رشته اکر نالها موافق نیست

(ذواقة السلاطین محرقة الشفتین)

ذواقة معجمه ایله طعام طاتمق چاشنی معناسنه در معنای لطیفی سلاطینك طعامنی طاتمق کشینك دوداقلرینی یاقیجیدر باعتبار ما یؤل الیه یعنی آخرتده (بیت

مردم کوته نظر درانتظار محشرند
نقد باشد محنت فردا مآل اندیشرا

اکرچه صورتا سلاطین وامرانك زیب خوانلری اطعمهٔ نفیسهٔ شکرفشانده وپرنوشدر اما پیش نکاه اهالی اعتبارده اخکردرون سوز خاکستر پوشدر (بیت

امرنمه کوروب یاغلی پلاون امرانك
کیم باغری یاغی چشمی یاشیدر فقرانك

عمال ستم پیشکان زوایای ممالکده پیغوله نشینان فقر وفاقه اولان ارامل وایتام عدیم الطاقه دن صدهزار جبر وقهر بلکه ضرب بی اصول وحبس وزجر ایله جمع ایتدکلری اموال ایله ترتیب وطبخ اولنان طعام لب سوز اولمق دکل جکرسوز اولور

(ذنب واحد کثیر والف طاعة قلیل)

معنای لطیفی عفو وغفران حضرت رحمان ایله مغفور له اولمین ذنب واحدك جزاسی چوقدر وجناب وهاب لم یزلك عباد مؤمننه آخرتده احسان ایلدیکی درجات عالیاته وجنان وحور غلمان طیباته کوره بیك طاعت مقبوله قلیلدر

(ذر الطاغی فی طغیانه)

ذر امر در اترك معناسنده معنای لطیفی صاحب طغیانی
حالت طغیاننده ترك ایله (بیت

دع المرء لاتجزه على سوء فعله
سيكفيه مافيه وماهو فاعله

عصیاننده حدی تجاوز ایلینه طاغی دیرلر اول مقوله
کیمسه نصیحت پذیر اولمازسه مجازات قیدینه دوشمه البته
کارینك جزاسی عن قریب ایریشوب طرف حقدن
شأمت اعمالیله کرفته اولور اول وقتده از جان ودل
تائب ومنیب اولورسه فبها ونعم محتملدرکه حضرت باری
توبه سن قبول ایدوب صلاحیت طرفنه میل ایده والا (بیت

سبحه برکف توبه برلب پردل ازذوق کناه
معصیت را خنده می آید بر استغفار ما

مضمونجه توبه لسانی تجاوز ایتمزسه آخرتده مکافات
عمل ایله کرفتار عذاب وعقاب اولمق مقرردر (بیت

چون پذیرند از تو عذر لنك کز بهر سفر
باد پایی همچو جان بیقرارت داده اند

(ذکر الموت جلاء القلوب)

معنای لطیفی موتی یاد وتذکر ایتمك قلوبك جلاسیدر
زیرا موتی ذکر ایتمك آمالی قصیره ایدر قصر آمالکه
فراغ قلب ایراث ایدر قلب فارغ البته عبادات موظفه ایله

متنور ومنجلی اولور بو حدیث شریف ابن ماجه وترمدی
رحمهما الله روایتلریله مصححدرکه قال النبی علیه الصلاة
والسلام (اکثروا ذکر هاذم اللذات) الهاذم بالذال
المعجمة القاطع وحدیث آخرده ترمدی وبیهقی روایتلریله
وارد اولمشکه (کن فی الدنیا کأنك غریب او عابر سبیل
وعد نفسك من اصحاب القبور) حضرت عمر بن الخطاب
رضی الله عنه جنابلری ایام خلافتلرنده اجرت ایله برکیمسنه
تعیین ایتمشلر ایدیکه هرکون برکره مجلس شریفلرینه
کلوب یا عمر انجام عمرده موت مقرردر زنهار فراموش
ایلیه سز دیردی وقتاکه محاسن مشکینلرندن برقاچ
موی یاسمن بوی کافور کون اولدی شمدنکره موتی
آخرك تذکیرندن مستغنی اولدق حالت مشیب طلیعهٔ
موتدر دیو اول مردك مذکرك وظیفه سن قطع ایلدی
عباد مؤمنینه اعظم نعم اللهدندرکه املی قصیره وعمل
صالحی کثیر وعمری دراز اولوب هرکس حقنده خیراندیش
اوله بو مقوله وجودك لسان حالی بعد الموت کویا
بو مضمونله پسمانده زه حالنی خبر ویروب کویا اولور نظم

لاتظنوا الموت موتا انه — لحیوة وهی غایات المنی
لا ترعکم فجأة الموت فا — هی الا نقلة من هاهنا

(ذکر الشباب حسرة)

معنای لطیفی اوقات جوانینك ذکری حسرتدر حسرت

لغتده شئ فائت اوزرینه تلهفه دیرلر یعنی هنکام
جوانی وتازه کینك یاد وتذکاری تلهف وتحزن ایراث ایدر
سن شیخوختده قوایه فتور کلوب اکل وشربده قیام
وقعودده بالجمله حرکات وسکناتده زحمت کشیده لك
امر مقرردر بعد الغنا فقره مبتلا اولان ایام فراح دستیده
کذار ایدن تنعمات متنوعه سن ذکر ایتدکجه نیجه
تحسر ایدرسه سن هرمده طراوت شبابی دخی اکدکجه
حسرتکش اولمسی لاکلامدر (بیت

در عهد شیب شکوهٔ نسیان چرا کنم
کم نعمتیست اینکه جوانی بیاد نیست

بیت

مژدهٔ میدهم ای سوختهٔ فوت شباب
عالمی هست که این عالم از و تمنا لبست

(ذل المرء فی الطمع)

من طمع ذل ومن قنع شبع) معناسی معلوم * فی حرف الراء

(رتبة العلم اعلی الرتب)

رتب رتبه نك جمعیدر معنای لطیفی مرتبهٔ علم مراتبك
اعلاسیدر شهریاران فرمانك حکمی بالجمله
افراد ناسه شامل ونافذ وآنلره کیمسه حاکم اولمق ممتنع
اولدیغی مسلمدر لکن احکام شرعیه اجراسنده زمرهٔ
علما سلاطین ذی شانه حاکملردر وحکم شرعی یه مخاطب

ایتمکده

ایتمکده احاد رعایادن پادشاه جهانی فرق ایلمزلر اشته
بو وجهله رتبهٔ علم مراتب سائره دن برتر واعلی وصفت
علمله متصف اولان وجود شریفلر اکرام واجلاله
الیق واحری اولور معلوم عزتدرکه علمك انواعی چوق
ومع کثرتها درت قسمه منقسمدر قسم اول شرعیدر
قسم ثانی عقلیدر قسم ثالث وجدانیدر قسم رابع لدنیدر
علم شرعی فقه وفرائض وتفسیر وحدیث واصول
علملری کبی وعلم عقلی علم کلام وهیئت وهندسه ونجوم
وفلسفه کبی وعقل دخی ایکی قسمه منقسمدر یا ضروریدر
یا استدلالیدر اما ضروری اولان استدلال وتفکره
محتاج اولمیاندر مثلا هرکسك جوع وشبعه اولان علمی
کبی اما استدلالی بعد النظر فی الدلائل والاستدلال
بالبراهین حاصل اولان علمدر وجدانی اولان علمه علم
احوال دیرلر بونده عقلك مداخله سی یوقدر مجرد
تصور واستدلال ایله بو علمك ادراکی ممکن اولماز نته کیم
حلاوت عسل ومرارت حنظل ولذت جماع وکیفیت
سکرك عقلله ادراکی واستدلالی ممکن اولمدیغی کبی
وقسم رابعه علم لدنی دیرلرکه حضرت الله قتندن
اولیاسنه الهام ایله موهبت اولنور کما قال الله تعالی
(وعلمناه من لدنا علما) بو حدیث شریفده که (من عمل
بما علم ورثه الله ما لم یعلم) بطریق التوریث اعطا اولنان

علم لدنی مراد در پس ایمدی علما اوچ قسمدر اولکی قسمی عالم بالله ایکنجی قسمی عالم بامر الله اوچنجی قسمی عالم بالله وعالم بامر الله عالم بالله اول کیمسه درکه معرفت الهیه آنك قلبنه مستولی اولوب مشاهدهٔ انوار حقده آنی مستغرق قیله وعالم بامر الله اول کیمسه درکه حلال وحرامی وحقایق احکامی بیله ولکن اسرار جلال اللهی ومعارف جمال اللهی بلمیه اما عالم بالله وبامر الله اول کاملدرکه طرفینی بیله هم حقدن آیرو اولمیه وهم خلقله معامله ده اوله حضرت فخر رازی رحمه الله بیوردرلرکه (سائل العلماء وخالط الحکماء وجالس الکبراء) حدیث شریفنده رسول اکرم صلی الله علیه وسلم حضرتلرینك مرادی بومذکور اولان اوچ طائفه در علمادن مراد عالم بامر الله حکمادن مراد علم وعملی اتقان ایلمش عالم بالله کبرادن مراد عالم بالله وبامر الله در بونلر ایله مجالسته ده منافع عظیمه واردر نته کیم شیخ عطار حضرتلری بیوررلر بیت

یکدمی صحبت بمردان خدا

بهتر از صد سال بودن در تقی

(راع اباك یراعك ابنك)

معنای لطیفی سن پدرکك حقوقنه رعایت ایله که سنك فرزندك دخی سکا رعایت ایلیه بر واحسان والدین

هرکسه

هرکسه فرض عین وعقوقلری ایکی عالمده عیب وشین اولدیغی نصوص قاطعه ایله استدلال اولنمشدر فی الجمله حرف باده تفصیلی کذار ایلدی

(رسول الموت الولادة)

رسول ایلچی معناسنه در معنای لطیفی موتك ایلچیسی ولادتدر یعنی بعد الولادة هیچ بر وقتده آدم موتدن امین اولماز نقل اولنورکه هر روز طلوع آفتاب عالمتاب ایله بو کهن دیر خراب روشنی یاب اولدقده بر ملك افراد عالمیانه بلکه فقط زمرهٔ آدمیانه خطاب ایدوب (لدوا للموت وابنوا للخراب) کلام فنا ارتسامیله ندا ایدوب دلدادهٔ زخارف دنیا وکردن بستهٔ علایق شتی اولنلره مأل حال ماسوایی فرمان حی لایموت ایله اخبار وانبا ایدر

(رفیق المرء دلیل عقله)

معنای لطیفی کشینك رفیق عقلنه دلیلدر بو مضمونده کلام متعدد سابقا بسط اولنمش

(رعونات النفس تتبعها)

رعونت بطائت واسترخا معنالرینه در رعونات جمعیدر معنای لطیفی نفسك بطیئه اولوب مسترخیه اولملری کندویه تعب ایراث ایدر یعنی زحمت ومشقتلره افکنده ایلر خلاصهٔ معنا نفس امارهیی کندو حالنه قویوب

احمال ریاضت و بار عبادت تحمیل ایتمیوب اهمال ایتمك دار ینده مشاق ومتاعب چکمیه سبب اولور احوال آخرت معلوم اما دنیاده چونکه اصل خلقت نفس امر بالسوئدر مقابحه اشتغال ایله ضال ومضل اولوب بالجمله اخلاق رذیله جزء لاینفکی اولور مثلا کبر وعجب وحسد وحقد وکین کبی ازجمله معاذالله کبرك اقتضاسی کندوبی بزرك وآخری حقیرعد ایتمك وعجبك لازمه سی کندوده محاسن کوروب آخرده بولنان فضائلی پسند ایتمامکدر همان بوایکی صفت ذمیمه جمله ابنای زمانه ایله معاداته کافیدر بوحدیث شریفده خیر خواه امت علیه افضل الصلوات حضرتلری تفصیل بیورمشلردر (الا اخبرکم بشرارکم من اکل وحده وضرب عبده ومنع رفده وقال علیه السلام الا اخبرکم بشرارکم قالوا بلی یارسول الله من یبغض الناس و یبغضونه ثم قال الا انبئکم بشر من هذا قالوا بلی یارسول الله قال من لایقیل عثرة ولایقبل معذرة ولایغفر ذلة ثم قال الا انبئکم بشر من هذا قالوا بلی یارسول الله قال من لا یرجی خیره ولا یؤمن شره) صدق رسول الله اشته بومذکورات نفس اماره ده اولان سبعیت صفتلریدرکه بونك صاحبی مدت حیاتنده آلام شدائددن خلاص اولماز (بیت

بونك ایچونمی اولور بس مخلوق

بومیدر امری سکا مولانك

رعونت لغتده حمق معناسنه دخی کلور عجز بشریتی ادراك ایتمیوب صفات مذکوره ایله متصف اولان کیمسه یه احمق دینسه وجه وجیهدر دردمند انسان ایکی کره مجرای بولدن سرزده اولدیغن بیلوب وجودموهومبسنك تار وپودی افتقار واحتیاج ایکن فراموش ایدوب کندویه برکونه کبر وعظمت اثبات ایتمك حماقتك ذروهٔ علیاسیدر (شعر

چوقده مغرور اولمه کیم میخانهٔ اقبالده
بزهزاران مست مغرورك خمارین کورمشوز
برکون ایلردست بسته پایکاه جایکاه
بیعدد مغرور صدر اعتبارین کورمشوز

(رؤیة الحبیب جلاء العین شفاء العلیل لقاء الخلیل) مضموننه قریبدر (شعر

للحب حلاوة و بالعین تذاق
ان کنت تراها بعیون العشاق
والهجر له مرارة یعرفها
من خلد فی بحیم نار الاشواق

بیت الاحزان هجرانده ماند پیر کنعان نیجه دملر کریان اولدقدن صکره ملاقات جانان ایله کامران اولانلر بومعنایی ادراك ایدر (شعر

عاشق نبودهٔ وبدردم غمیرسی
اکه نهٔ که هجر کدام انتظار چیست

در عاشق بروزنیا وردهٔ شی
واقف نهٔ که محنت شبهای تار چیست

(رزقك يطلبك فاسترح)

معنای لطیفی رزقك سنی طلب ایدرسن مستریح اول طلبده مضطرب اولمه (نظم

اذا استصعب الامر لا تضطرب
فقد قال من لا يقول الكذب

(ومن يتق الله يجعل له مخرجا و يرزقه من حيث لا يحتسب) سعیله رزق مقدور زیاده ونقصان اولماز بلکه سعی وطلب البت توکلدر حضرت مولوی قدس سره مثنوی

رزق کم باید تو بر درگاه باش

دیو بیورورلر حضرت عبد القادر کیلانی رحمه الله فتوح الغیب نام کتابلرنده بیورورلرکه ای فقیر خامل الذکر زنهار وهزار زنهار حضرت حق بنی فقیر ایلدی بندن دنیایی منع ایلدی بنی عسرتله صعوبته القا وفلانه نعمتنی اسبال ایلدی بنم اوزریمه آنی تفضیل ایتدی مع هذا ایکیمز دخی مسلمانلرز ابا وامهامز حضرت آدم وحواده جمع اولورلر دیمه سن اما سنك حقنده ویریلان جواب اولدرکه سنك طینتکی حضرت حق حره خلق ایدوب

ندای رحمتی ایله سبزهٔ صبر ورضا ویقین وشکوفهٔ علم وایمان وتوحیدی انبات ایدوب شجرهٔ ایمانی غرس وتربیه وتنمیه ایتدی هرکون نشو ونماسی زیاده اولمقده در پس ایمدی ارض قابلهٔ حالك روث وسباطهٔ مزخرفات دنیویه یه محتاج دکلدر حضرت مولی دنیاده سنك امرکدن فارغ واجور جزیلهٔ اخرویه ایچون سکا (مالا عين رأت ولا اذن سمعت ولا خطر على قلب بشر) ماصدقی اولان نعمی احضار ایلدی (فلا تعلم نفس ما اخفي لهم من قرة اعين جزاء بما كانوا يعملون) اى ما عملوا فى الدنيا من اداء الاوامر والصبر على ترك المناهى والتسليم اليه فى المقدور والتفويض اليه والموافقة فى جميع الامور) اما اول کیمسه که حضرت رب غنی اکا دنیاده نعم بسیار ویروب قدرت ومکنت ویرمشدر انکیچوندرکه آنك محل ایمانی ارض شوره در آنده القای سباطه اولمدقجه برشی بتمز آنك شجرهٔ ایمانتی وثمرهٔ عرفانتی حفظ ایتمك ایچوندر اکر غنا آندن منقطع اولسه نبات ایمان قوریوب سبزهٔ ایمان پژمرده اولور فافهم مصرع

اوچارهٔ کار بنده به میداند

بو تفصیله امعان نظر ایلین مستریح اولور

(راع الحق عند غلبات النفس)

معنای لطیفی نفسك غلبه لری قتنده حقه رعایت ایله

يعنی نفس اماره سكا برمكروهی ارتكاب ايتدرمك
صددنده ايكن سن طرف شرع انوره ميل ايدوب نفسی
اول كاربدن منع ايله (واما من خاف مقام ربه ونهی
النفس عن الهوی فان الجنة هی المأوی) آيت كريمه سی

نفسنی هوادن منع ايدنلره مژده در

(رفاهية العيش فی الامن)

معنای لطيفی عيشك رفاهيتی حال امنده در مكر اعدادن
امانت نعمت عظمادر اول وقتده اولان زندكانی يه
رفه حال تسميه اولنور بو كلامده برنكته دخی اعتبار
اولنسه ممكندر كه كشينك اعدای عدوسی نفسيدر
آنك كيد ومكرندن امانت زماننده رفاهيت عيش ميسر
اولور ايمدی نفس مطمئنه ونفس راضيه و مرضيه
صاحبی اولميان كيمسه ايچون رفه حال محال ايمش مثنوی

نفس اژدرهاست او كی مرده است
از غم بی آلتی افسرده است

بو محلده دخی چوق بسط كلام اولنمغه محتاجدر كه ايفای
مرام اولنه ولكن فی الجمله كشف اسراره مؤدی اولمغله

يراعهٔ خوش رفتاره رخصت خرام ويرلمدی

(رواية الحديث انتساب الی رسول الله)

صلی الله عليه وسلم معنای لطيفی روايت حديث شريف
حضرت رسول عليه السلامه انتسابدر حديث

رسول اللهی اسانيدی ايله ناسه اسماع ايتمكده وكتابت
ايتمكده فوائد عظيمه واردر حضرت شيخ صمدانی
امام شعرانی رحمه الله مشارق الانوار المحمديه نام كتابنده
بيان بيورديغی اوزره فائدهٔ اولی ادلهٔ شرعيه نك
عدم اندراسيدر زيرا اكر ناس جملهٔ ادلهٔ شرعيه يی
بيلمسه لر والعياذ بالله تعالی نصرت شريعتدن عاجز
اولوب خصومه جواب ويرهمزلر فائدهٔ ثانيه هر حديث
شريف نقلنه ابتدا اولندقجه تجديد صلاة وسلام وترضيهٔ
اصحاب كرامدر فائدهٔ ثالثه كه اعظم فوائددر حضرت
فخر كائنات عليه افضل الصلوات جنابنك دعای خيرلرينه
فائز اولمقدر زيرا كلامنی امتنه تبليغ ايلينه دعا ايدوب
بيورمشلر كه (نصر الله امرأ سمع مقالتی فوعاها فاداها
كما سمعها) بی شك وريب اول سلطان قلمرو شهادت
وغيبك دعالری مستجابدر وامام طبرانی رحمه الله روايتيله
مصححدر كه قال النبی عليه الصلاة والسلام (اللهم ارحم
خلفائی قالوا يا رسول الله ومن خلفاؤك قال الذين يأتون
من بعدی يروون احاديثی ويعلمونها الناس) دعای اولده
ضاد معجمه ايله دخی روايت اولنمشدر نضارتله دعا نعمت
وبهجت وحسن ديمكدر ديو تصحيح ايلمشلر بو تقديرجه
معناسی الله تعالی اول كيمسه يی جميل ايتسون اخلاق
حسنه ايله واعمال مرضيه ايله مزين ايلسون ديمكدر

سبحان الله زهی شهریار جود بخش کشور نبوت که کندی ذات شریفی خرامان ریاض علیین اولمغله اعقابندن تادامن محشره دك اصناف مکارمی مقطوع وبریده اولمیه شعر

ممدوح خدا که وصف ذاتی نه صفحهٔ آسمانه صغمز
شایان ثنا که معجزاتی صد دفتر داستانه صغمز

حبذا اول طبیب حاذق چاره ساز که بیمارستان عالم کون وفسادده اعلای عصات امتك دوای برء الساعه لری ایچون ترتیب ایتدیکی ترکیب سنن سریع التأثیره الی انقراض الزمان خلل رسیده اولمیه شعر

نقد کرمی شودکلو چوقدر کیم کیسهٔ بحر وکانه صغمز
آخردن اولان فتیل ومرهم زخم دل خونچکانه صغمز

فی حرف الزاء

(زهد العالم رحمة وزهد العامی مضلة)

معنای لطیفی عالم اولان کشینك زهد وتقواسی رحمتدر وعامی اولان کشینك زهد وتقواسی ضلالتدر زیرا اولا نفسنی ظلمت جهالتدن خلاص ایدوب زهد وتقوانك احکامنی بیلن آدم علمیله عامل اولمش اولور عالم عامل هم کندویه وهم قومنه رحمت اولور که غیریلر دخی آنك علم وعملندن بهره یاب اولورلر ونتیجه کراهلره آثار صلاحی تأثیر ایدوب طریق حقه سالك ونقدینهٔ صلاحه

مالك اولورلر شعر

همرهی را چو کز ویابی مسد
همدل و همدرد جویان احد
هست سنت ره جماعت چون رفیق
بی ره و بی یار افتی در مضیق

اما زهد عامینك ضلالت اولمسی آنك ایچوندر که خود بخود قبل معرفة الاحکام زهد وتقوایه محضا تقلید ایله اقدام ایدوب مصالح ومفاسدینی بیلمزایکن نفس وشیطان اغواسیله غرور پنداره دوشوب عیوب دیکرانی تجسس ایتمکه باشلر فی الجمله ریاضت راهبانه ایله صفوت درون پیدا وعجب وکبره مبتلا اولوب استدراجنی کرامت قیاس ایدر ونتیجه ساده دللری دخی حقیت و بطلان تمییزینه قادر اولمیوب دام مکیدینه کرفتار وآنلری دخی چنکلستان ضلالته دوشوروب دامن کریبان قبای عقیده لرین چاك چاك ایدر نته کیم حضرت مولوی قدس سره بیوردرلر مثنوی

کفت پیغمبر که احمق هر که هست
او عدو ماست غول و رهزنست
ای فغان از یار ناجنس ای فغان
همنشین نیك جویید ای مهان

(زوال العلم اهون من موت العلماء)

اهون اسهل معناسنه در معنای لطیفی علمك زوالی
اسهلدر موت علمادن یعنی صفت مع الذاتدر نفس
الامرده فقط صفتك زوالی ذاتك زوالندن اهوندر
یالکز صفت علم زائل اولسه قابلیت علم یند باقیدر
بو کلامله موت علما مصیبت عظمی اولدیغی بیان
بیورلر حرف باده فی الجمله بو مضمون افاده اولنمشیدی

(زوایا الدنیا مشحونة بالرزایا)

زوایا زاویه نك رزایا رزیه نك جمعیدر رزیه مصیبت
معناسنه در معنای لطیفی دنیانك کوشه لری مصیبتلر ایله
طولودر (بیت

محن الزمان کثیرة ماتنقضی   وسروره یأتیك بالفلتات

یعنی بو دار محنتك هر طرفنه کیدلسه ذوق صرف
وصفای محض یوقدر البته هر نوشك نیشی وهر کلك
خاری وهر کنجینه نك ماری ناچار موجود مقرردر (ع

کنج با مارست وکل با خار ومستی با خمار

(زینة الباطن خیر من زینة الظاهر)

معنای لطیفی زینت باطن زینت ظاهردن خیرلودر
یعنی کشینك اخلاق حمیده ایله وخوی پسندیده ایله
باطنی مزین اولمق خیرلودر ظاهری اثواب ذی قیم ایله
مزین اولمقدن (بیت

رهنکان طریقت به نیم جو نخرند

قبای

قبای اطلس انکس که از هنر عاریست

حضرت مولوینك قدس سره (مثنوی

ای برادر تو همان اندیشهٔ   ما بقی تو استخوان وریشهٔ

بی بیورملرندن انسانك آدمیتی محضا اخلاق اولدیغی
ظاهر در جسدك هیولاسی که عناصردر اکا انسان
اطلاقی بساط شطرنجك برینه شاه اطلاق اولنمق
مشابه سنده در خلاصهٔ کلام تنویر باطن ایله مرزوق
اولانلر زینت ظاهره یه چندان تقید ایلمزلر وآرایش
ظاهره دلداده اولان وجودلرده اکثریا صفوت باطن
منعدم اولور (بیت

از خود آرا طمع سیرت شایسته مکن
که برونساز درونساز نکردد هرکز

مکر که منازل کمالك اقصای مراحلنه قدم نهاده اولان
ذات شریفلردن اوله زیرا کاهیجه آنلر ستر علو جاه
ایچون بوکونه نعل باز کونه نمایان اولورلر آنکیچون هیچ
برکسك احوالنه اعتراض جائز دکلدر (بیت

سر عارف بجز از دیدهٔ عارف نشناخت
شمس تبریز کند فهم که مولانا کیست

(زیارة الحبیب اطراء المحبة)

اطراء طراوتدن افتعال صیغه سیدر تازه لمك معناسنه
زیارت مفعوله مضافدر معنای لطیفی دوستی دوست

زیارت ایلمك محبتی تازه‌لمكدر زیارت اخوان واحبابده
فوائد بیحساب واردر لكن شروط زیارت مرعی اولورسه
اولا نیت خالصه كه همان زیارتدن مرادی رضاء الله اوله
ثانیا بر مسلمانك غیبتندن وعیوبندن بحث اولنمیه ثالثا
زایر ومزور بر برینه مداهنه ومصاقله ایلمیوب صادقانه
صحبت اولنه رابعا فعل وقوللرنده خطهٔ شرع انوردن
خارج بر فعل وقول اولمیه اعزهٔ كرامدن بعض وجود
شریفلر بیورمشلر كه نیت صالحه تحصیل ایتمینجه برادرینی
زیارته تحریك قادمهٔ عزیمت ایتمیه اكر برسنه دخی
مرور ایدرسه سلف صالحین بر برینه ارسال سلامله
اكتفا ایدوب تلاقی یه چندان رغبت ایتمزلردی زیارتك
مفاسدی خوفندن پس ایمدی زیارت خالصا ومخلصا
اولورسه زایر ومزوره فائده اولور والا تركی اولی در
روی مالك باسناد صحیح قال الله تعالی (وحبت محبتی
للمتحابین فی والمتجالسین فی والمتزاورین فی والمتباذلین
فی وروی الطبرانی من زار اخاه المؤمن خاض فی الرحمة
حتی یرجع ومن عاد اخاه المؤمن خاض فی ریاض الجنة
حتی یرجع) شعر

علیك باغباب الزیارة انها
اذا كثرت كانت الی الهجرة منسلكا
فانی رأیت الغیث یسأم دائما

ویسئل بالایدی اذا هو امسكا

❁ فی حرف السین ❁

(سلاح الضعفاء الشكایة)

معنای لطیفی دفع مظالمده ضعیف اولنلرك سلاحی
شكایتدر شكایت دخی یا خلقه‌در یا حضرت خالقه در
دركاه رأفت پناه الهیده اجابت دعوات مظلوم محقق
اولدیغی حدیث شریفله مثبتدر (مصرع
زنهار صقین ناوك آه ضعفادن

(سیرة المرء ینبئ عن سریرته)

سیرت طریقت معناسنه در سریره كیزلو دیمكدر معنای
لطیفی كشینك ذاهب اولدیغی یول درونده كیزلو
اولان اسراردن خبر ویرر مثلا بر كیمسه‌نك سیرت وعادتی
محبت علما وصلحا وانلر ایله صحبت وانسیت اولسه آنك
قلبنده میل علم وصلاح اولدیغی ظاهر اولور وعكسی
دخی بویله در جهلا وفسقه محبت درونده مركز
اولان فساد وجهلی مشعردر (شعر

هم صحبت ارباب شرف باش كه خورشید
با پرتو صحبت كهر از سنك برارد
همسایهٔ خوش جوی درین باغ كه آخر
آلوچهٔ با لو نكر رنك برارد

❁ فی حرف الشین ❁

(شين العلم التصلف)

معناى لطيفى علمك عيبى عالمك تمدحيدر (وفوق كل
ذى علم عليم) مضمونى بيلنلر لاف وكذافدن چكيرلر
(من قال انى عالم فهو جاهل) زيرا علوم كثير وعمر
انسان قصير در جمله سنى تحصيل محال حضرت موسى
على نبينا وعليه السلام ايله خضرك احوالى معلوم
ايمدى عالم عاقل اولدركه هر زمان نفسنى تحقير ايدوب
تصلف وتمدحه رخصت داده اولميه (شعر

علم كسبيله رتبهٔ رفعت | آرزوى محال ايمش انجق
عشق ايمش هرنه وار عالمده | علم برقيل وقال ايمش انجق

(شحيح غنى افقر من سخى فقير)

معناى لطيفى حريص وبخيل اولان غنى صاحب سخاوت
اولان فقير صابردن زياده محتاجتردر زيرا شح وبخلك
اقتضاسى نه كنندى تنعم ونه آخره انعام وانفاقدر اما
فقير سخى فى الجمله مالك اولديغى نعمتى هم آخره بذل
ايدوب هم كنديسى تمتع ايدركه بو صفت لوازم غنادندر
اما حريص غنى مع امسا كه هوس جلب زياده ايله ومالك
اولديغى حفظ وحراستده اهتماله اضطرابدن وافكار
كوناكوندن خالى اولماز بوصورتده فقير سخىٔ صابردن
افقر اولمش اولور زيرا بو حالت فقير بخيل غير صابرك
لازميدر (مصرع) فقير كل ذى حرص غنى كل من يقنع

(شمة من المعرفة خير من كثير العمل)

شمه بوى اندك يعنى آز قوقويه ديرلر بونده قدر يسير
معناسنه در معناى لطيفى معرفة اللهدن قدر يسير عمل
صالحك چوغندن خيرلو در معرفة الله عمل صالحى
مقتضيدر يعنى معرفة اللهه مقارن اولان عمل قليل
معرفتدن عاريه اعمال صالحه نك چوغندن خيرلو در
عارف بالله اولنلرك عمللرى رجاى جنت وخوف نار ايچون
دكلدر نته كيم زاهد خشك اولنلرك عمللرى بويله در
(نعم العبد صهيب لولم يخف الله لم يعصه) حديث
شريفى حضرت صهيب روميك رضى الله عنه عرفانه
اشارتدر وحضرت امام على كرم الله وجهه (لم اعبد
ربا لم اره) ودخى (ولو كشف الغطاء ما ازددت يقينا)
بيورملرى مرتبهٔ احسانده اولان عبادتك افضليتنه
شاهددر قوله تعالى (هل يستوى الذين يعلمون والذين
لا يعلمون) مثنوى

علم بنيادست وطاعت خانهٔ | بى اساسى كى شود كاشانهٔ
علم بايد تا عمل كنجى بود | زانكه بيدانش عمل رنجى بود

قال رسول الله صلى الله عليه وسلم (حبب الى من دنياكم
ثلث الطيب والنساء وقرة عينى فى الصلوة) نماز ايچنده
اولان قرهٔ عينك مشاهده سنه وارث اولان دولتمندلر
نماز دوكانه ده ختم قرأن ايدنلردر (اللهم ارزقنا

باسرارهم العلية) ❁ فی حرف الصاد ❁

(الصبحة تمنع الرزق)

معنای لطیفی صبحه یعنی بعد صلاة الصبح اویومق
رزقه مانعدر حرف باده بونك مضمونی بیان اولندی

(صمت الجاهل ستره)

معنای لطیفی جاهلك سكوتی حالنك پرده سیدر لسان
انسان قلبك ترجمانیدر اكثریا جاهلك قلبی علم وحكمتدن
تهی وخالی وافكار مزخرفات دنیویه ایله مالی اولمغله
كلامی دخی خیردن عاریدر بناء علی هذا صمت
وسكوتی احوالنی ستر ایلیوب ماهیتی بیلنمز اما تكلم ایتدیكی
صورتده خطاسی آشكاره اولوب رسوای اولور (بیت

در سخن كفتن خطای جاهلان پیدا شود
تیر كج چون از كمان بیرون رود رسوا شود

(بیت)

وفی الصمت زین للفتی وانما   صحیفة لب المرء ان یتكلما

(صاحب الاخیار تأمن من الاشرار)

معنای لطیفی ایولرله مصاحب اولكه یرامزلردن امین
اولور فی الحقیقه صحبت اخیار آدمی اصلاح ایدوب
شرور واشرادن بعید وامین ایتدیكی محتاج دلیل
دكلدر (بیت

سك اصحاب كهف زوری چند

پی نیكان كرفت ومردم شد

❁ فی الضاد المعجمه ❁

(ضل سعی من رجاه غیرالله)

معنای لطیفی اللهدن غیری یه طالب اولانك سعیی ضایع
اولدی ایكی عالمده فائز اولنلر طالب حق اولنلردر
مطلوبك عزتی نه مقدار ایسه طالبك عزتی دخی اكا
كوره در (شعر

دلا مافی الضمیرك دائما هو ایتمكه جهد ایت
خلاصه مخلص اولدر مبدأ اخلاص قل هودر
ایدر توحید باری یه اشارت هر بنیه باقسك
جهان آیات توحیدایله سرتاپای مملودر

الله بس باقی هوس) مضمونیله عمل ایدنلر سلطنت دهری
فقره تبدیل ایلدیلر (من كان فی قلبه غیرالله فخصمه
فی الدارین الله) مآلنه رسیده اولنلر عزتی ذلته جاهی
چاهه ننك ونامی شوق وغرامه تحویل ایتدیلر (بیت

دست در بر سینهٔ دریا كذارد چون صدف
هر كه صائب آشنای عالم بالا شود

(ضرب الحبیب اوجع)

اوجع اسم تفضیلدر مفضل علیهی معلوم اولمغله حذف
اولنمشدر تقدیری (اوجع من ضرب العدو) دیمكدر
الله اكبر) قبیلندندر معنای لطیفی دوستك ضربی

وجعده زياده در دشمنك ضربندن زيرا دوستدن مأمول
اولان لطف وعفو ايكن خلافى ظهور ايتدكده وجع
مضاعف اولور بريسى لطف وعفوك عدم ظهورى
بريسى وجع ضربدر خصوصا كه سخن تلخله حاصل
اولان زخم ايچون اميد بهبودى مستحيلدر (بيت

صبر برزخم زبانها كن كه هر تيغ زبان
كعبهٔ دلرا بود خار مغيلان دكر

في حرف الطاء

(طر مع الامثال)

طر كسر طاء وسكون راء مهمله ايله امر درطيراندن
معناى لطيفى كندى امثالكله طيران قيل خلاف جنسله
الفت ايلمه وكندندن اعلا اولنلره دخى چوق ثقلت ايتمه
زيرا آنلر دخى كندولردن ادنا ايله صحبت استمزلر (شعر

مشو با كم از خود مصاحب كه عاقل
بهم صحبتى بهتر از خود كزيند
كرانى مكن بابه از خود كه او نيز
نخواهد كه با كمتر از خود نشيند

پس ايمدى كشى همان اقران وامثاليله الفت ايتمك
كركدر (بيت

كند هم جنس با هم جنس پرواز
كبوتر با كبوتر باز با باز

بالاده بو مضمونده بعض كلمات سبقت ايلدى

في حرف الظاء المعجمه

(ظلم المرء يصرعه)

اصراع يقمق يعنى پهلوانلر بربرينى ياصوب يقمق معناى
لطيفى كشى يى ظلمى يقر وپايمال ايدر (مصرع

منتقمدر برآدى مولانك

اكثريا ظالمك عمرى قصير اولوب موت ايريشوب افتادهٔ
خاك هلاك اولور ياخود من طرف الحق بر بلاى عظيم
ايله مبتلا اولوب هم صورى هم معنوى ظلمك شآمتيله
يقلور بو عبد فقير يعنى محرر جريده مسموعاتمدن
قطع نظر يكرمى اوتوز سال مرورى خلالنده شرذمهٔ
لئام ظلمهنك زمان طغيانلرى وهلاك وقتل ومصادرهلرينى
وپريشانىٔ اولاد واتباع وتعلقاتلرينى بالمعاينه مشاهده
ايتديكم رؤس عقد صدى متجاوزدر (نظم

باغ دهرك هم خزانن هم بهارين كورمشوز
بز نشاطكده غمكده روزكارين كورمشوز
طوب آه انكساره پايدار اولمزينه
عرصهٔ جاهك نيجه سنكين حصارين كورمشوز

(ظل الكريم فسيح)

معناى لطيفى كريمك سايه سى واسعدر يعنى صاحب
كرم اولان كيمسهنك سايهٔ كرمى واسعدركه كندويه

التجا ایدنلری رد ایتمز دیمك اوله یاخود ظلدن مراد
تعلقات واعوان وانصار اولوب (الانسان عبید الاحسان
فحواسنجه اتباع واشیاعی چوق واحسان دیده سی
اولنلر غیرتکشی اولمقدن کنایه اولورسه وجهدر (بیت

کرم بباغ ارم کرم بود کرم بخورد
بکوش هر که بکفتم کرم بکفت کرم

فی حرف العین

(عقوبة الظالم سرعة الموت)

معناسی ظاهردر (وفیه اسئلة واجوبة معلومة عند الاهالی

(علا قدر المتقین)

معنای لطیفی متقی اولنلرك قدر ومرتبه لری عالی اولدی
(ان اکرمکم عند الله اتقیکم) کریمه سی متقیلر مدحنده
کافیدر لکن تقوانك تعریفنده علمای دین چوق اختلاف
ایلمشلر بعضیلر بیورمشلر که تقوی اول مرتبه نك اسمیدر که
بر کیمسه نك ظاهر وباطن عمللرینی وقلبنده اولان نیتلرینی
خلق عالمه اعلام ایلسه لر اول کیمسه یه خجالت کلمیه

(عدو عاقل خیر من صدیق جاهل)

معنای لطیفی دشمن عاقل صدیق جاهلدن خیرلودر
اکثریا دشمن عاقل قصد اضرار ایتدکده مکافات عمل
خوفیله جرأت واقدام ایده مز اما صدیق جاهل نیك
وبد تمییزندن عاجز وذاهل اولمغله قصد احسان ایله

اسائت ایدوب بعد الوقوع بسط اعذار ایدر (بیت

دلی دوندردك آیا یوسفم اسکی مصره
نیلیم یا پدیغکی بعد خراب البصره

فی الغین المعجمه

(غنیمة المؤمن وجدان الحکمة)

مؤمنه غنیمت حکمتی بولمقدر بعضیلر حکمتی (الحکمة
هی الاصابة فی القول والعمل) دیو تعریف ایتمشلر
وبعضیلردخی (الحکمة تحقیق العلم واتقان العمل) دیمشلر
علی کلا التقدیرین حکمت علم وعملك اجتماعندن
حصولیاب اولورمش قال النبی علیه السلام (من اخلص
لله اربعین صباحا ظهرت ینابیع الحکمة من قلبه علی
لسانه) معنای حدیث شریف بر کیمسه قرق صباح
اخلاصله عمل ایلسه حکمت چشمه لری آنك قلبندن
لسانی اوزره ظاهر اولور پس حکیم اول کیمسه یه
دیرلر که هر شیئه حقنی اعطا ایلیه عبد مؤمن بو صفتلو
حکیمی بولدقده صحبتنی بلکه خدمتنی غنیمت بیلور
(ومن یؤت الحکمة فقد اوتی خیرا کثیرا)

(غلام عاقل خیر من شیخ جاهل)

غلام حدیث السن وشیخ پیر معناسنه در معنای لطیفی
عاقل اولان تازه یکت جاهل اولان پیردن خیرلودر
زیرا عقلك اقتضاسی پیرانه حرکت وجهلك لازمی

طفلانه سفاهتدر (شعر

قامت همچو کمانرا بمثل   ناز ابروی کمان بی نمکست
زانکه پیران حسن کسوترا   هم لباسی بجوان بی نمکست

فی حرف الفاء

(فخر المرء بفضله اولی من فخره باصله)

معنای لطیفی کشی کندی فضلی ایله فخر ایتمك اولادر
اصل ونسبیله فخر ایتمه دن (بیت

به نسب نیست نسبت مردم
هریکی را به نفس خود شرفست
شرف در بجوهر خویش است
نه زپاکی جوهر صدفست

واما بنعمة ربك فحدث) فحواسنجه جناب رب الاربابك احسان ایلدیکی نعم ظاهره و باطنه ایله اظهار شکر ایتمك نیجه کیمسه لری اکاه ایدوب رقدهٔ غفلتدن ایقاظ ایلمکه مؤدی اولور (کلموا الناس علی قدر عقولهم) اما اصل ونسبی ایله فخر ایتمه نك چندان فائده سی ساریه دکلدر آنکچونکه اکر سامع فرومایه اولورسه لطف حقدن مأیوس اولور اکر سامع شریف النسب ایسه شرافت نسبت نجات انسانه کافی اولمق زعمنه دوشوب تحصیل فضائلده متکاسل اولور بهرتقدیر فاخره وسامعه زیاندن خالی اولماز اکر فاخر برذات فضیلتمند ایسه

(فاذا نفخ فی الصور فلا انساب بینهم) مضموننجه نسبك فائدهٔ اخرویه سی اولمدیغنی بیلورکن عبثه شغل ایتمش اولور بو وجهله ملوم اولور اکر فاخر فضیلتدن عاری ایسه (نعم الجدود و بئس المولود هات ماعندك) دیوب الزام ایدرلر نته کیم حضرت امام علی کرم الله وجهه بیوررلر (شعر

فان یکن لهم من اصلهم شرف
یفاخرون به فالطین والماء
لافضل الا لاهل العلم انهم
علی الهدی لمن استهدی ادلاء

رباعی

ای طبع کجت سرشته با کبرومنی
دانسته تمام خلق را دون و دنی
هرجا که رسی لاف اصالت چه زنی
چون اصل تو از آب وکلست یا آب منی

نقل اولنورکه آیت شریفه نازل اولدقده سبط رسول خدا نوردیدهٔ فاطمة الزهری حضرت امام حسین رضی الله عنه (بطل الحسب والنسب) دیوب وافر بکا ایلدیلر صحابهٔ کرامدن بعض وجود یاابن رسول الله سزلر حبیب خدا وعلی المرتضی وجناب زهرا جکرکوشه سی اوله سز سزك ایچون نه غم واردر دیدکلرنده

(وان ليس للانسان الا ما سعى) كريمه سيله جواب
ويرديلر (بيت

الهى باعزاز پاكان تو   مكن يكدم ازياد خودغافلم

(فى كل قلب شغل)

معناى لطيفى هر قلبده بر شغل واردر يعنى هركسك
قلبنده بركونه فكر واردركه بربرينه بكزه مز آنكچوندركه
طبايع ناس متحده دكلدر حديث شريفده وارد اولمشكه
(الا وان فى الجسد مضغة اذا صلحت صلح الجسد كله
الا وهى القلب) وحديث آخرده كلمشدركه (المرء
باصغريه بقلبه ولسانه ان تكلم تكلم بلسانه وان تأمل
تأمل بجنانه) قلب اقليم وجودده سلطاندر سائر اعضا
وجوارح رعيت منزله سنده در بالجمله اعضادن صدور
ايدن افعال واقوال آنك فرمانيله در پادشاه صالح
اولديغى صورتده خدمه سى دخى صالح اولور (الابذكرالله
تطمئن القلوب) قلب افكار پريشاندن خلاص اولوب
صلاح پذير اولملق اكا اطمينان وسكون كلمك ذكرالله
آنده مستقر ومتجوهر اولمغله اولور غيرى تدبير ايله
محالدر نته كيم بيورمشلردر (رباعى

تادل زبد ونيك جهان كوتاهست

زين پيش دلى بود وهزار انديشه

اكنون همه لااله الا اللهست

قلب

قلب سليم ديو بويله قلبه اطلاق اولنور دنياده وعقباده
بويله قلبك صاحبى نجات بولور والا فكر كونا كون ايله
عبادتك چندان فائده سى اولماز (بيت

ايتديكم طاعتك حلاوتى يوق

قار حلواسى كبى لذتى يوق

فى الجمله بو محله مناسب اولان كلمات بوندن اقدم تنظيم
سلك تحرير قلندى (بيت

لسان الفتى نصف ونصف فؤاده

فلم يبق الا صورة اللحم والدم

(فاز من سلم عن شر نفسه وفاز من ظفر بالدين)

معناى لطيفى نفسنك شرندن سالم اولان فوز ونجات
بولدى ودينه ظفر بولان كيمسه فوز ونجات بولدى
شر نفسندن سلامت ياب اولانلر رتبۀ كمال ايله كامياب
اولان وجود شريفلردر (اسلم شيطانى) خوانندن
بهره مندلر يعنى مراتب محمديه ايله كامران اولان
ارجمندلركه كملين اولياى كرامدر (الا ان اولياء الله
لاخوف عليهم ولاهم يحزنون) ديوان ازل آزالده دست
روح وروانلرينه ويريلن منشور سعادتك عنوانيدر
دينه ظفر بولمق كمال تدين ايله متدين اولوب حقيقتنه
دسترس بولمقدر بوندن دخى مراد سلم پايۀ كماله عارج
اولمقدر (بيت

هر کسی در حرم عشق تو محرم نشود
هر براهیم بدرگاه تو ادهم نشود

مرد تا روی نیارد ز دو عالم بخدای
مصطفی وار کزین همه عالم نشود

(فلجك خصمك بالاحتمال)

الفلج كالفلس الظفر والفوز) معناى لطيفى سنك خصمكه ظفر بولمقلغك صبر و تحمل ايله در (بيت

چو كاوارهمى بايدت فردهى
چو خرتن بجور كسان دردهى

ومكندركه خصمدن مراد نفس اماره اوله بو صورتده اثقال طاعات وعباداته تحمل ايله نفس اماره يه غالب اولورسن ديمك اوله بهادران رشتهٔ جهاد اكبر و پيروان انبياى هدايت كستر دائما نفسك عيوبنى تفحصدن خالى اولمازلر مشايخ كرامدن حافظ حصن شرع مشيد محفوظ بن محمد رحمه الله حضرتلرى بيورمشلركه (من ابصر محاسن نفسه ابتلى بمساوى الناس ومن ابصر عيوب نفسه سلم من رؤية مساوى الناس) وبعض صناديد طريقت دخى (من اراد ان يبصر طريق رشده فليتهم نفسه فى الموافقات فضلا عن المخالفات) ديمشلر وهاشمى سعدى رحمه الله بيوررلركه (ربما اصلى ركعتين وانصرف منهما وانا بمنزلة من ينصرف من السرقة من الحياء)

حضرت

حضرت خداوند جهان آفرينك غنى عن العالمين اولديغندن وقياس وعقل وفهمدن جلال وعظمت وكبرياسى برتر ايدوكن بيلنلر (ماعبدناك حق عبادتك) ديمكله عجزلرينه اعتراف ايدرلر بالجمله مقدور ومجهودلرين عبادات حقه صرف ايتمكله بيله (شعر

اعتصام الورى بمغفرتك   عجز الواصفون عن صفتك
تب علينا فاننا بشر   ماعرفناك حق معرفتك

(فسدت نعمة من كفرها)

معناى لطيفى نعمته شكر ايتميوب كفران ايدهنك نعمتى فاسده اولدى يعنى زائله اولدى ديمكدر (شعر

شكر انعام منعم ارنكنى
آن نه كفران كه محض كفرانست
هست كفران فزون ز كفر ازان
كه منشاى كفر كفرانست

كفران شكرك ضديدر شكرك فضيلتى بوندن اسبق بسط اولندى (مثنوى

شكر نعمت نعمتت افزون كند
كفر نعمت از كفت بيرون كند

(فعل المرء يدل على اصله)

معناى لطيفى مرارا بيان اولندى

(فرع الشئ يخبر عن اصله)

معنای لطیفی شیئك فرعی اصلندن اخبار ایدر مثلا
بر کیمسه نك احفادیکه فروعیدر اکر جدلری بخیل ایسه
لامحاله اولادو اعقابنده فی الجمله ظهور ایدر اکر کریم ایسه
البته جدلرینك صفتیله متصف اولوب سخا وکرمه
میل کوستروب فعللریله خبر ویررلر (الولد الحر یتبع
بآبائه الغر

(فضل العاقل على الجاهل کفضل البدر على السهى)

السهى بضم السین کوکب خفی یمتحن الناس به ابصارهم
سهى اول کوکب خفیدرکه ناس آنی کورمکه باصره لرین
امتحان ایدرلر غایت بصر حدیده محتاجدرکه آنی کوره
معنای لطیفی عاقل اولان کیمسه نك جاهل اوزرینه
فضیلتی ماه بدرك سهى اوزرینه فضلی کبیدر عاقلدن
مراد امتثال اوامر الهی واجتناب عن النواهی ایدنلردر
وجاهل ایله غرض بونك مقابلی که امر ونهیه امتثال
وامتناع ایله تقید ایتمیوب انجق همان مانند حیوان جوع
وعطش ال ویردکجه نفسی اروا واشباع عادتی بلکه
ادای مکتوبه ده اهمال وتکاسل مقتضای طبیعتی اولوب
شعار اسلامیه دن فقط سرنده دستار سفید واقتضا
ایتدکجه زبانده کلمهٔ توحیددن غیری احکام دین ایله
مشغول اولمیه اما شول وجود مسعود که افعال واقوالی
معقول ومنقولدن بیرون اولمیوب دائما احکام

شرع محمدی کاری وسلوك سنن سنن احمدی ازجان ودل
مختاری واکل وشرب وقیام وقعودی خصوصنده اتباع
سلف صالحین واتصاف اخلاق پسندیده واعتیاد
سجایای سنجیده موادنده پیر ومشایخ دین اولمق شرف
روزکاری اوله فی نفس الامر اول مقوله جاهل ایله
میانه لرنده شب چهاردهمده نورپاش اولان بدر منیر
ایله امتحان باصره ایچون باقیلن سهای صغیر قدر بحسب
المرتبه فرق عظیم واردر (مصرع

وجود مردم دانا مثال زر طلبست (بیت

تا در پی شهوت وهوا خواهی شد
ازمن خبرت که بی نوا خواهی شد

(فکاك المرء فی الصدق)

فکاك کسر فا ایله خلاص معناسنه در معنای لطیفی
کشینك شدتدن خلاصی صداقتده در (النجاة فی الصدق
مضمونیدر دارینده مؤمن وموحده صدق وخلوص
باعث خلاص ونجات اولدیغی نصوص قاطعه ایله
اثبات اولنمش بردعوادر صدق کذب مقابلیدر راستکوی
وراستکار اولان وجود شریف لامحاله هردوجهانده
ایمن ورستکار اولمق واضحدر (شعر

راستان رسته اندر وز شمار
جهد کن تا تو رستکاری کن

تادران رسته رستکاری شوی

اندرین رسته راستکاری کن

کلمات اکابردندرکه بیورمشلردر فضای پهنای سخن اندن فراخترد رکه متکلمك پای بیانی آسبب سنك خلافله آزرده اوله تا که کل صدق چمن سخنده بوی نثار بهره منددی اولدقجه سزاوار مروت دکلدرکه انامل دست نفس ناطقه خاردر وغله زخم خورده اوله (شعر

زبان پاکرا حیفست بسیار

که ازلوث دروغ آلوده سازی

اکر پا برنداری ازره صدق

سر از کردون کردان برفرازی

بزرکان دیندن بر ذات کزین بیورمشلرکه فرضا اکر کذبك عتاب وعقاب مجازاتی وصدقك ثواب بیحساب مکافاتی اولمسه عقل ینه کذبدن احتراز ایدوب جانب صدقه میل کوستردی اول سببدندرکه دروغ بیفروغ قائلنی حقیر وخوار ومیان آدمیانده بیقدر ومقدار ایدر (بیت

ازکجی آفتی بکم وکاستی   ازهمه غم رستی اکر راستی

منقولدرکه مسترشد خلیفه وصیت نامه سنده پسر جان برابرینه نصیحت وپند سیاقنده بوکونه کلام سودمند تسطیر ایتمشدرکه اکراسترسن بنی نوع انسان سندن خائف وترسان اوله لر دروغکوی اولمه زیرا مردم کذاب

بی مهابت اولور اکر هزار شمشیر آتلرك محافظه لری ایچون اطرافلرنده آماده اولورسه ده یعنی بردولتمندك که شمشیر زبانی جوهر صدقدن ساده اوله هزار شمشیر باز برای اظهار کوکبه اطرافنده آماده اولسه ده نظر خلقده ینه بی شکوه ومهابت اولور نقل اولنورکه حجاج ظالم برجماعته سیاستله امر ایلدی چونکه اول جماعتدن برینه نوبت ایرشدی دیدیکه ای امیر بنی عفو ایله زیرا سنك اوزرنده حقم واردر حجاج دیدیکه بنم اوزرمده سنك نه کونه حقك واردر جوابنده فلان دشمنك سنك ایچون ناسزا سوزلر سویلدی وفحشیاتله سنی قدح ایلدی بن آنی منع ایلدم وسکا دشنامدن آلیقودم دیدکده حجاج بو دعوا یی اثباته قادرمیسن کواهك وارمیدر دیدی برغیر اسیره اشارت ایدوب بو دخی بنمله بیله ایدی مسموعیدر دیدی اول اسیر دخی ادای شهادت ایدوب بلی بن دخی اول وقتده حاضر ایدم بو آدم صادقدر دیدکده حجاج اول شاهده چونکه سن دخی اول وقعه ده موجود ایمش سن نیچون سن دخی اول دشمنی منعده مشارکت ایتمیوب ساکت اولدك دیدی اول اسیر راستکوی اولوب بن سنك دوستك دکل ایدم سکا عداوتم وارایدی آنکیچون سکوت ایلدم دیوب طوغری سویلدکده ایکیسنی دخی اطلاقه فرمان ایلدی برینی ثبوت حقی ایچون اول برینی

استقامتی ایچون ومیانهٔ ناسده (ان کان الکذب ینجی
فالصدق انجی) مثلی اول زمانده پیدا وظاهر اولدی (شعر

راستی انجاکه علم برزند
یاری حق دست بهم برزند

راستی آور که شوی رستکار
راستی از تو ظفر از کردکار

چون سخن راستی آری بجای
ناصر کفتار تو باشد خدای

(فرقة الاخوان محرقة الجنان)

جنان فتح جیم ایله قلبدر معنای لطیفی اخوانك آیریلغی
قلبی یاقیجیدر (بیت

فی فوأد المحب نار هوی   احر نار الجحیم ابردها

خصوصا که هم مشرب وهم مطلب اولان یاران دینك
فراقی محب پراشواقی یاقوب خاکستر ایتدیکی (من لم یذق
لم یدر) قبیلندندر احوال وجدانیه تعبیر وابانه دن
ابعدر (بیت

جانو یرمك یولکده جزئیدر   آه الا که سندن آیرلمق

نته کیم حضرت سلطان الواصلین پیردستکیرم روشنیٔ
ضمیرم حضرت مولانا من کل الوجوه اولانا قدسنا الله
بقدسانیته العلیا معاصرلرندن بعض ندمای ملوکه ارسال
بیوردقلری مکتوب کرامت مصحوبلرنده فراق یاران

دینده اولان فریاد وزاری عبادت اولدیغی بیان بیورمشلر
عبارت لطیفه لری تیمنا بعینها تسطیر اولنوب تعمیم فائده
ملاحظه سیله خدمت ترجمانیله استشراف اولندی

دیباجهٔ مکتوب حضرت مولانا قدس سره

بسم الله الرحمن الرحیم ❊ باری تعالی چون خواهد
عنایت ولطف ودولت وسعادت را بر بندکان خویش
مقیم وپیوسته کرداند اورا توفیق شکر دهد که اکر
صدبار تلخی بد ورسید ویکبار شیرینی آن یکبار شیرینی را
صدبار بصد عبارت بصد مقام باز کوید وآن صد تلخی را
یکبار هم باز نکوید الا تلخی فراق یاران دین که افغان
کردن از فراق یاران دین تسبیحست وقرأن خواندست
وسنت انبیا علیهم السلام که ایوب علیه السلام باچندان
رنج که هیچ دل طاقت ندارد وعظمت بلای اوشنیدن باآن
همه زبان او از شکر دران هشت سال روزی خالی
نکشت چو درد فراق یار دین یعنی عیال او که هم درد
وهم نفس او بود در دین بد ورسید فریاد براورد که
(مسنی الضر) قدر یاران دین مرد دین داند (ترجمه)
حضرت باری تعالی کندی عبادی اوزرینه چونکه
عنایت ولطف ودولت وسعادتی دائم ومتصل قلمق مراد
ایلیه اول بنده ایچون توفیق شکر ویرر اکر اکا یوز
کره آجیلق ایریشوب برکره حلاوت ایریشورسه اول

برکره ایریشن حلاوتی یوز کره یوز عبارت ایله یوز
مقامده نقل ایدر واول آجیلغی برکره هم نقل ایتمز
الا یاران دینك فراقندن افغان ایتمك تسبیحدر وقرائت
قرآن مقامنده در وسنت انبیا علیهم السلامدر که ایوب
علیه السلام بوقدر رنج وزحمتله که هیچ برکوکل آنك
عظمت بلاسنی استماعه طاقت کتوره مز اول قدر
بلا ایله آنك لسانی سکزسنه شکردن خالی اولمدی
چونکه فراق یاردین که یعنی آنك عیالیدر که آنك
هم دردی وهم نفسی ایدی اکا ایرشدی (انی مسنی الضر)
مضمونیله فریاد ایلدی قدر یاران دینی بنه مرد دین
بیلور انتهی (بیت

بهره ازجنسیت افزاید که چون درفصل دی
مهر عریان باشد ازوی حظ عریان اوفرست

(فطنة المرء تدل علی اصله)

فطنت ذکا معناسنه در معنای لطیفی کشینك ذکاسی
اصلی اوزرینه دلالت ایدر اکثریا کریم الاصل اولنلر
ذکی وفرومایه لر غباوت و بلاهتدن مشتکیلردر (بیت

فی المهد ینطق عن سعادة جده
شم الانوف من الطراز الاول

☼ فی حرف القاف ☼

(قبول الحق من الدین)

معنای

معنای لطیفی حق قبول ایتمك دیندندر یعنی قبول کلام
حق متدین اولنلرا یدر میل اباطیل وعدم قبول حق
لاابالیان بی پاکلرین یعنی آلودکان لوث مناهی اولان
ناپاکلرین شانیدر (رباعی

تاره نرود کسی بمنزل نرسد
تا جان نبرد بعالم دل نرسد
کر جمله جهان بکیرد انوار قبول
یك شعشعه جز بمرد قابل نرسد

(قدر فی العمل تنج من الزلل)

تنج ضم جیمله جواب امردر مجزومدر اصلی تنجو در
فعل مضارع مخاطبدر زلل فتح زا وفتح لام اولی ایله
بومحلده خطا معناسنه در معنای لطیفی عملده تعیین
مقدار قیل که خطا وسهودن نجات بوله سن یعنی
کنجایش پذیر حوصلهٔ طاقتك اولمیه جق امور عظامه
طالب اولوب عمله شروعدن حذر ایله وکندی مقدارك
قدر عمل ایله قانع اول که خطادن سالم اوله سن نته کیم
لسان الغیب رحمه الله بو معنایه تنبیه بیوررلر (بیت

ای مکس عرصهٔ سیمرغ نه جولانکه تست
عرض خود میبری وزحمت ما میداری

(قسوة القلب من الشبع)

معنای لطیفی قلبك قسوتی توقلقدندر (البطنة تزیل

الفطنة) دخی بو معنايی مشعر در صلحادن بعضیلر
قلبك التنده معده يی بر چوملکه تشبيه ايلمشلرکه آتشده
قاينه يه و بخاری مافوقنه صعود ايليه يعنی کثرت بخار
قلبی مکدر ايدوب سياه ايدر حضرت فاروق ابن الخطاب
بيورمشلرکه سز بطنتدن حذر ايلك زيرا بطنت حياتده
ثقلت ومماتده رايحهٔ متنه در حضرت امام شافعی
رحمه الله بيوررلرکه اون التی سنه دنبرو بكا شبع كلنجه
طعام يمدم زيرا شبع بدنی ثقيل پرقسوت وفطنتی ازاله
ايدر وخواب کتورر وآدمی عبادتده کسلان ايدر
او کیمسه نك که بطنتی فوت اوله فطنتی حيات بولور
قوله تعالی (کلوا واشربوا ولا تسرفوا انه لا يحب
المسرفين) قال النبی عليه الصلاة والسلام (افضلكم
منزلة عند الله اطولكم جوعا وتفكرا وابغضكم الی الله
كل يوم اكول شروب) مثنوی

هر که شيرين می زند او تلخ مرد
هر که او تن می پرستد جان نبرد

منقولدرکه هارون الرشيدك فرقهٔ نصارادن بر طبيب
حاذقی وارايدی علی بن حسين واقدی جنابنه رضی الله
عنه ديديکه سزك كتابکزده علم طبه متعلق برشیء يوقدر
مع هذا علم ابدانك علم اديان کبی لزومی مقرردر علی
جواب ويرديکه حضرت حکيم ازلی جل جلاله بر کلمه ده

علم طبی جمع ايتمشدر اول کلمه (ولا تسرفوا) کلمه سيدر
نصرانی ديديکه سزك پيغمبريکز طبدن برشی خبر
ويرمشدر علی ديديکه رسول عليه السلام بر حديثده
طبی جمع ايلمشدر اول خبر لطيف (المعدة بيت الادواء
والحمية رأس كل دواء واعط كل بدن ما تعود به) حديث
شريفدر بوندن صکره نصرانی تسليم ايدوب سزك
كتابکز و پيغمبريکز جالينوسه طبدن برشی ترك ايتمامشدر
ديو اعتراف ايلدی (مثنوی

نان کلست وگوشت کمتر خور از ين
تا نمانی همچو گل اندر زمين

چون گرسنه ميشوی سگ ميشوی
تند و بد پيوند و بد رگ ميشوی

چون شدی تو سير مرداری شوی
بی خبر بی پا چو ديواری شوی

پس دمی مردار و ديگر دم سگی
چون کنی در راه شيران خوش تگی

(قول المرء يخبر عما فی اصله)

معنای لطيفی کشينك سوزی اصلنده اولان شيدن خبر ويرر

(قوة القلب من صحة الايمان)

معنای لطيفی قلبك قوتی ايمانك صحتندندر ضعف
ايماندندرکه آدم هر شيدن قورقوب انديشناك اولور

قضا وقدره ایمان قوی اولدقده کشی جناب حقه تفویض
امور ایدوب اسبابدن مسببه رجوع ایدر بو صورتده
ماشاء الله کان ومالم یشاء لم یکن مألنی فهم واذعان
ایلیوب قوت قلب حاصل اولور

(قاتل الحریص حرصه)

معنای لطیفی حریص اولانك قاتلی کندی حرصیدر
بونك مضمونی سبقت ایلدی

٩ (قیمة المرء مایحسنه)

معنای لطیفی کشینك قیمتی شول شیدرکه آنی کوزل بیله
یعنی کشی هرنه یی ایو بیلورسه کندی قیمتی معلومی اولان
نسنه نك قیمتی مقداریدر مثلا صنایع شریفه اربابیله
صنایع خسیسه اصحابنك میانه لرنده کفائت اولماز خیاط
وسباط موتاب وقصاب زردوز وکلخن فروز برابر
دکلدر بو تقدیرجه روح علمه واصل اولان علمای
عاملین محضا قیل وقال الله تفاخر ایدنلردن صد هزار
مرتبه برتر واعلادرکه انلر معرفة اللهه موفق اولوب
معلومك شرفیندن اکتساب شرف ایتمشلردر حسین
میبدی رحمه الله دیوان حضرت علی شرحنده رضی الله
عنه (بیت

لافضل الا لاهل العلم انهم
علی الهدی لمن استهدی ادلاء

بیت

٩ هر نقدر شارح مرحوم کلام نفیس
کرارانه نك معناسنی بیان ایتمش
ایسه ده کلام مذکور ظاهرندن متبادر
وبلکه عباره سندن ظاهر اولان
کشینك قدر وقیمتی احسان ایتدیکی
شیدر یعنی نه یی انعام واحسان ایدر
ایسه کندونك قدری اودر دیمکدر
حتی حضرت مولوینك (کلامندن
اولور معلوم کشینك کندی مقداری)
بیوردقلری دخی اشبو معنایی مؤیدر
لمقابله الفقیر لطفی حقیر

بیت شریفی بیان سیاقنده درکه زمرهٔ علما که حضرت
سید الاصفیا علیه ازکی الصلوات واعلی التحایا انلر
حقنده ورثهٔ انبیا بیورمشدر محققلر ومجتهدلردر زیرا
انلر حقایق ودقایق اشیایی بیلورلر غیریلره نسبت وارث
معنویلردر نته کیم صدقه وزکاة صوریه فرزندان
صوری یه حرامدر صدقه وزکاة معنویه که مسائلده
غیره تقلید وتبعدر اول حضرتك ابنای معنویه سنه
حرامدر بناء علی هذا علما تا که مقام تحقیقه ایریشوب
عقبهٔ تقلیددن کچمیه لر وارث اوله مزلر انتهی کلامه
لکن بو عبد فقیر دیرکه وراثت صوریه ده نقصان وکمال
اولدیغی کبی وراثت معنویه ده دخی کمال ونقصان واردر
پس ایمدی هرکس معلومی مقدارنجه وراثتدن محروم
اولماز حسین میبدینك مرادی وارث کاملدر وعلما
حقنده آیات واحادیثله ثابت اولان مراتب عالیه رتبهٔ
کماله کوره در نته کیم حضرت موسی صلوات الله علی نبینا
وعلیه جنابنه اولنان خطاب عزتکه یا موسی بن خسته
اولدم سن بنم عیادتم ایتمدك و بن جایع وعاری اولدم
سن بنی اطعام واکسا ایتمدك دینلدکده الهی سنك ذات
پاکك عروض حوادث وعوارضدن مقدس ومنزهدر
بو خطاباتله جناب عزتك نه اراده بیورورلر دیو سؤال ایتدکده
جوابنده فلان وفلان قوللرم بو حاللره مبتلا اولدیلر

اكرسن انلرك احواللريله تقيد وتدارك ايتمش اولسيدك
بنم رضاى شريفم انلرايله بيله ايدى ديدى فهم من فهم
مصرع   اين شيوهٔ عشق هركسى را نبود
نته كيم حضرت مولوى قدس سره العزيز بيورر لر (مثنوى
كار پاكانرا قياس از خود مكير
كرچه ماند در نبشتن شير وشير
(قرب الاشرار مضر)
معناى لطيفى اشراره قريب اولمق مضردر
(قدر المرء ما يهمه)
معناى لطيفى كشينك قدر ومنزلتى مهمى اولان شيء
مقداريدر (رباعى
كر در طلب لقمهٔ نانى نانى
ور در هوس كوهر كانى كانى
فى الجمله حديث مطلق ازمن بشنو
هرچيز كه درجستن آنى آنى

﴿ فى حرف الكاف ﴾

(كلام الله دواء القلوب)
معناى لطيفى حضرت اللهك كلامى قلوبك دواسيدر
يعنى تلاوت قرآن كريم امراض قلوبه كه اخلاق
ذميمه در علاج ودوادر معلوم عزت اولسونكه تلاوت
قرآنك روحى حضور مع اللهدر حال تلاوتده لكن

بومشهدك مشاهده سى برشيخ كاملدن البته محتاجدر
حتى حين تلاوتده قلبى متفرقه اولميه ادنى مرتبهٔ مشاهده
اولدركه بو كلام لطيف كلام حقدر ملاحظه سى نصب
عين اوله واحكام قرآنيه ايله عمله ساعى اوله بوندن
اسبق كشيدهٔ سلك بيان اولنمش ايديكه انفتاح قلب
ايچون اوچ شيئه ملازمت لازمدر بريسى تلاوت قرآندر
ايمدى فتح قلب ازالهٔ امراض قلبيه دن عبارتدر
(من اراد ان يتكلم مع الله فليقرء القرآن) حديث
شريفى فكر اولنوب هنكام تلاوتده مراعات ادب الزم
واوجبدر (مثنوى
سر من از نالهٔ من دور نيست
ليك چشم وكوش را آن نور نيست
قال النبى عليه الصلاة والسلام (ان القلوب تصدئ
كما يصدئ الحديد قالوا وما جلاؤها يا رسول الله فقال
تلاوة القرآن وذكر الموت) قوله تصدئ اى توسخ
كيرلنوب پاسلنمق معناسنه در قرآن كريمك ظاهرى
حروفله تكلم اولنوب قلوبده حفظ اولنور اكر حقيقتى
ظاهر اولايدى آنك سطوات نورينه سموات وارضينده
طاقت اولمازدى آنكيچون حق تعالى بيورر (لو انزلنا
هذا القرآن على جبل لرأيته خاشعا متصدعا من خشية الله)
لكن جناب ارحم الراحمين اول حقيقتك انوارينى قلوب

والسنهٔ ناس اکا مطبقه اولمغیچون کسوت حروفله ستر
ایلدی بونك مثالی اکا بکزرکه برکیمسه حقیقت ناری
نون والف وراظن ایتسه اکا جواب ویریلورکه اکر
حال بو منوال اوزره اولیدی لفظ نارا اوراق اوزرینه
کتب اولندقده حقیقت ناره اوراق وخامه طاقت کتورمیوب
سوزان اولوردی پس ایمدی صورحروف بدن ایله روحه
بکزر نته کیم شرفی روحله در کذلك شرف حروف
روح معانیسی ایله در چون سن عظمت قرأنی بیلمك
مراد ایدرسن عظمت متکلمی تصورله قلبکده احضار
قیل عرش وکرسی وآسمان وزمین وما فیهن وما بینهن
موجود اولان مخلوقاتی که ملائکه وانس وجن وحیوانات
وبونلرك غیریدر وتذکرایت که بوجمله نك خالقی واحددر
وبومذکوراتك جمله سی آنك قبضهٔ قدرتنده درکه اکر
عرش وفرشی وما بینهمایی هلاك ایلسه ملکندن برشی
ناقص اولمیوب سلطنتندن منعزل اولماز بلکه ملك
وملکوت آنك استغناسنه نسبت آفتابدن ذره ودریادن
قطره دربلکه دخی کمتردر اشته سن بویله برذات
عظیم الشانك کلامنی قرائت مراد ایدوب وآنکله
مخاطبه ایتمك وکتابنده اولان جمال علم وحکمتنی مطالعه
ایتمك استرسن بوملاحظه یی دستور العمل ایده سن (بیت
ناکسانرا درحریم عز قرأن بار نیست

جز

جزدل پاکان درین محرم اسرار نیست
(لایمسه الا المطهرون) فحواسنجه ظاهر مصحفه
طهارتسز وضع دست جائز اولمدیغی کبی حقیقت
معانیسنی دخی باطن قلبدن محجوبدر الامکرکه خبائث
باطندن طاهر اولوب اشك دیده ایله وضوء معنوی ایدنلره
ظاهر اوله یوخسه قلب پرقسوت وخاطر مشتت ایله
تلاوت ایدنلره (بیت
کرتو قرأن برین نمط خوانی ببری رونق مسلمانی
مضمونیله تقریع اولنور ذوق معنویسنه واصل اولنلردن
بعض وجود مکرملر بیورمشلردر (نظم
حقك آیاتی حجابن رفع ایدوب چیقدی یوزه
لیك هر آلوده طینت ایده مز تأویلنی
اهل فضله قوللق ایت دامان خدمت درمیان
ترك ایدوب اهل وجودك جمله قال وقیلنی
(کفاك من عیوب الدنیا ان لاتبقی)
معنای لطیفی دنیانك عیوبندن سکا اول قدر کافیدرکه
سنی ابقا ایتمز یعنی سنی اعدام وهلاك ایلر بوکلام اقسام
مجازدن (انبت الربیع البقل) قبیلندندر فی الحقیقه
برعیبدرکه واحد کالفدر (بیت
یار ناپایدار دوست مدار دوستی را نشاید این غدار
(کمال العلم فی الحلم)

معنای لطیفی علمك كمالی حلمده در حكما دیمشلر كه خوان
نفس علمك نمكی حلمدر بوكا شاهد حلم قلب اولنسه
ملح اولور حلمك محاسنی بوندن اقدم بیان اولندی حلم
عامه یه لازم وفرقهٔ جلیلهٔ علمایه الزمدر زیرا ناسدن
مخالف طور آداب ومناقض احكام كتاب بعض حركات
كوردكجه همان فی الحال عنفله تفسیق وتضلیل ایتمیوب
رفقله وقول لین ایله بلكه تعریض وكنایه ایله سویلمك
كركدر تا كه اول كیمسه متأثر اوله اكر بو كونه حكیمانه
وضع ایتمیوب خلافن ایدرسه كاركر اولماز (فقولا له
قولا لینا) بودعوایه حجت كافیه در (شعر

لم ار مثل الرفق فی یمنه   یستخرج العذراء من خدرها
من یستعن بالرفق فی امره   یستخرج الحیة من جحرها

(كفاك هما علمك بالموت)

معنای لطیفی سكا كفایت ایدر هم وغم جهتندن موته
علمك فی الحقیقه اسباب دنیایه علایق ایله درون مالا مال
ایكن بغتة موت ایله رحلت ایدوب بالجمله رخت وبخت
واولاد وعیال وخانه وعقار واملاك واموالنی ترك ایدوب
تنك وتار بر مكانه كیدوب بلكه سنجاب وسمورلر ایچنده
نعم متنوعه ایله تنعم وترفهه معتاد اولمش بدن حشرات
بیشماره مثلا مور وماره تردد كاه اوله جغی شائبهٔ مرادن
مبرا بر امر مبرهندر بیچاره انسان رقدهٔ غفلتده مستغرق

اولمغله

اولمغله بونلری تذكر ایتمدیكندن لذائذ نفسانیه ایله
شادمان وفوات مرادات شهوانیه ایله محزون وكریان
اولور (الناس نیام اذا ماتوا انتبهوا) والا هیچ عارف
آگاه اولانه موتدن بیوك غم وهم اولماز (بیت

كوشهٔ وحدت ایدی قبرك عذابی اولمسه
خوش تماشاگاه ایدی حشرك حسابی اولمسه

(كمال الجود فی الاعتذار معه)

معنای لطیفی كمال جود وسخا آنكله بیله اعتذار ایتمكده در
بو مآل بالاده تفصیل اولندی

(كافر سخی ارجی الی الجنة من مسلم شحیح)

معنای لطیفی كافر سخی دخول جنته ارجادر مسلم
بخیل وحریصدن مأمولدر كه كافر سخی سخاسی سببیله
اسلامه كلوب آخرته ایمانله توجه ایدوب جنته كیره (مثنوی

هیچ كافر را بخواری منكرید
كه مسلمان مردنش باشد امید

اما مخبر صادق خبر ویرمشدر كه (البخیل لایدخل الجنة)
دخی بونك كبی نیجه اخبار صحیحه ایله بخیلك عدم دخولی
ثابت اولمش مادامكه بخلله متصفدر مكر كه بخلی ترك
ایدوب توبه ورجوع ایلیه (بیت

خوی بد در طبیعتی كه نشست
نرود تا بوقت مرك ازدست

مفسروندن بعضیلر دیمشلرکه فرعونده سخا صفتی وار ایدی حضرت الله قرأنده آنکیچون اسمیله یاد ایلدی اما نمرود علیه مایستحق غایت بخیل اولدیغیچون نام ناپاکی ایله یاد ایتمیوب قرأنده (فبهت الذی کفر) دیمکله علی وجه الکنایه ذکر اولنمشدر ۹ مع هذا ایکیسی دخی کافر ایکن سخا سببیله بر کافرك کافر آخر اوزرینه رجحانی واردر پس ایمدی سخا اهل اسلامده اولدیغی وقتده نه مرتبه ممدوح و بخل نه پایه ده مذموم اولور ایمش فهم اولنور (بیت

نتوان بکرم بندهٔ خود کرد جهانرا
اینجاست که هرکس که بخیلست کریمست

(کفران النعمة مزیلها)

معنای لطیفی کفران نعمت نعمتی ازاله ایدیجیدر بو مضمونده کلمات مقدما تحریر اولندی

(کفی بالموت واعظا)

بالموت لفظنده اولان با زائده در معنای لطیفی واعظ اولمق جهتندن موت کفایت ایتدی هرکس بروجه یقین موتك وقوعنی یلوب خواه وناخواه ترك ما ملك ایده جکنی تصدیق ایتدکدن صکره مقتضای عقل اولدرکه دائم وابدی اوله جق آخرت ایچون آماده اولوب زاد راه عقبا اولان اعمال حسنه به سعی ایلیه زیرا عاقله

سائرلرك

۹ نصوص جواهر فصوص قرأنیه ده فرعون بی عونك اسم شقاوت وسمی تصریح بیوریلوبده نمرود مردودك نام دنائت انسامی اسم موصول ایله ذکر اولنمسی فرعون لعینك افعال واقوالندن ظاهر اولان عقل ودرایتندن ونمرود عنودك حضرت ابراهیم علیه السلام ویردیکی جوابندن باهر اولان بلادت وحماقتندن اولمقلغی اوزرینه اکثر مفسرین عظام اتفاق ایلمشلردر فافهم یا اخی المحترم للفقیر جمال الدین المصحح

سائرلرك موتی واعظ و ناصح اولور بونك دخی تفصیلی سبقت ایلدی

(کفی بالشیب ناعیا)

الناعی هو الذی یأتی بخبر الموت) کذا فی الصحاح ناعی شول کیمسه یه دیرلرکه خبر موت ایله کله معنای لطیفی موتی اخبار ایتمك جهتندن قوجالق کفایت ایتدی حضرت نظامینك بو ابیاتی بو کلامك بیانده کافیدر (شعر

حدیث کودکی وخود پرستی
رها کن کان خماری بود ومستی
چو عمر از سی گذشت و یا که از بیست
نشاید کرد همچون غافلان زیست
نشاط عمر باشد تا چهل سال
چو با پنجه رسد زیرو پروبال
پس از پنجه نباشد تن درستی
بصر کندی پذیرد پای سستی
چو شصت آمد شکست آمد بدیدار
چو هفتاد آمد افتاد آلت از کار
به هشتاد ونود چون در رسیدی
بسا سختی که در کیتی
وز آنجا کر بصد منزل رسانی
بود مرکی بصورت زندکانی

وكر صد سال مانی وريكی روز
ببايد رفت اين كاخ دلفروز
پس آن بهتر كه خود را شاد داريم
درين شادی خدا را ياد داريم

(كفی للمحسود حسده)

معنای لطيفی حسوده حسدی كفايت ايتدی يعنی حسوده حسدی مقابله سنده ترتيب جزا لازم دكلدر حسد بر عذاب اليمدر كه حسود دائما آنكله معذبدر (شعر

خواجهٔ خلق ديمش اوچ خصلت
بوله مز راه نجات اندن احد
سوء ظن داخی تطير يعنی
فال بد ايتمك اوچنجيسی حسد

وخبرده وارد اولمش كه (دب اليكم داء الامم قبلكم الحسد والبغض) يعنی سزدن اول كچن امم طوائفنده اولاندر سزه ده حركت نهانی سرايت ايلديكه اول حسد و بغضدر حسد قسمت قسام ازلی يه اعتراضدر ومحسوده ظلمدر نته كيم بعض افاضل بو معناده بيورمشدر (شعر

الا قل لمن كان لی حاسدا   اتدری علی من اسأت الادب
اسأت علی الله فی فعله   لانك لم ترض لی ما وجب
فجازاك الی بان زادنی   وسد عليك وجوه الطلب

پس غيرت الهی اقتضا ايدر كه بازار حاسد كاسد اولوب

اموری ادبار و بلاده و بازار محسود پر سود واحوالنده دائما اقبال وزياده اوله حضرت پير هداة خواجه عبدالله انصاری عليه رحمة الباری مسجعا تنده بيورر كه هر كه دانست كه قسام ازلی در قسمت خطا وظلم نكرد ازحسد برست (بيت

چونكه ظلم ايلدی حكمده قسام قضا
يه نيچون حاسد دون و يرميه اول حكمه رضا

حضرت امام غزالی قدس سره بيورر كه حسدك اسباب موجبه وعلل مستقله سی يدی نسنه در اولكی عداوت ايكنجی تعزز اوچنجی تكبردر دردنجی تعجب بشنجی خوف فوت مقاصد التنجی حب رياست يدنجی خبث نفس ولوم طبيعت اما عداوت برشخص آخره عدو اوليجق آنك نعمتی زائل وامر وعاقبتی نكبته راجع وآئل اولديغن استر اما تعزز محسود اولان كيمسه جاه وولايت يا علم وحكمت يا مال وثروت صاحبی اوله حاسد آنك تعزز وترفع ايتمسنی ملاحظه وتأمل ايدوب عدم تحملندن ناشی نعمتنك زوالن طلب ايلر كه آنك زوالی كندويه ترفع وتكبر احتمالی اوله اما تكبر اولكدر كه حاسد محسوده تكبر وترفع ومحسود اكا تذلل وتخضع ايتمك استر محسوده واصل اولان نعمت وشرف حاسده تذلل ويروب وبونك اكا تكبری برطرف اوليجق نفسی بو صورتدن متألم اولوب

نعمت وشرفك زوالنی استر اما تعجبك مثالی بودر كه
كفار خاكسار جناب رسالتپناهی یه خلعت نبوت ایله
تشریف اولندیغندن تعجب ایدوب (وانزل علیه الذكر
من بیننا ابعث الله بشرا رسولا) دیوب شرف نبوتك
زوالنی وعدم حصولنی طلب وتمنی ایدرلردی فرقهٔ
اذكیایه خفی دكلدركه حقیقتده بو قسم قسم ثانی یه
رجوع ایدر اما خوف فوت مطالبك ماده سی اولدركه
ایكی شخص یاخود اشخاص بر مراد معین ومطلوب
مخصوصی طلب ایدوب هر برینه حاصل وجمله طلاب
اكا واصل اولمق احتمالی اولمیوب تزاحم حصولی قلوبدن
تزاحم انتفاسنه مؤدی وتحاسد حدوثنه مفضی اولور
بوجنسدندر زوج واحدك خواتینی كه اكا ضرات اطلاق
اولنور كمال محبت وترجیح زوجلرینه مزاحجه ایدوب
محاسده ایدرلر وندماء مقربان ملوك وسلاطین وتلامذهٔ
استادان اساطین وبونلرك كبی كیمسه لر اراسنده اولان
تحاسد بوقسمدندر اما النجی حب ریاستدر آنك مواقعی
اولدركه بر كیمسه علم وكمال ویا جاه وجلال ویا ثروت
ومالده رئیس وعدیم النظیر ویكانهٔ روزكار اولمق استر
بعض ابنای نوعنده كندویه مشاركت واول تفرد ادعا
ایتدیكی دائره ده مداخلت فهم ایلسه آنك اول زوال
نعمتنی وكندونك انفراد وبقاسنی استر ووزرا علما

ارازنده اولان حسد بو قسمدندر اما خبث نفس ولوم
طبیعتدن حاصل اولان حسدك وقوعی كثیردر زیرا
بعض اراذل ناس بعض اعالی وافاضله لاعن شئ بغض
وحسد ایدوب مجالسده آنی نقص وذم ایله یاد ایدوب
زوال نعمتندن فرح وشاد اولور باآنكه هركز ارازنده
عداوت یا تعزز وتكبر یا طلب مراتبده مشاركت احتمالی
یوقدر بلكه محسود ایله اصلا آشنا ومشاهده سیله
دیدهٔ كج نظری قطعا روشنا اولمامشدر محض خبث
نفس لئیمندن ولوم ودنائت طبع خبیثندندر وبو مقوله
نفوس صاحبی دائما معذب وممتحن وسائر كیمسه لر عزیز
ورفیع اولدقجه بو ذلیل وممتهندر وبو قسم حسدك
علاجی عسیر وبو مقوله مزاجك صاحبی دواپذیر دكلدر
زیرا سببی ذاتیدر كه اولوركه بو اسباب حسدك اكثری
بلكه جمله سی بر شخصده مجتمع وبو مقوله حاسد غایت
قوی ویامرتفعدر نعوذ بالله من شرور انفسنا ومن سیئات
اعمالنا ❊ فی حرف اللام ❊

(لین الكلام قید القلوب)

قید بوقاغی یه دیرلر معنای لطیفی كلامك یومشاقلغی
وملایمتی قلوبك بوقاغیسیدر یعنی لطف سخن جذاب
قلوبدر خصوصا كه مداهنه دن وكذبدن عاری اوله
بوكونه متكلمك احبابی كثیر اولور زیرا بالخاصه كلام

لینه قلوب میل ایدوب صاحب کلامه علاقه ایدر
برکیمسه آداب کلامی وحسن خطابی ولطف جوابی
بیلسه هرکیمکله صحبت ایلرسه البته سامعک کوکلی
اول مقوله متکلم طرفنه منجذب اولور ذکر اولنان اسلوب
اکثریا اهالیٔ استانبولده چوق بولنور وسائر بلاد ده
دخی بوکونه آدم محبوب القلوب اولور (شعر

العلم زین والسکوت سلامة   فاذا شرعت فلا تکن مکثارا
ما ان ندمت علی السکوت مرة   ولقد ندمت علی الکلام مرارا

(لیس لسلطان العلم زوال)

معنای لطیفی غلبهٔ علم ایچون زوال یوقدر حضرت
مرتضی کرم الله وجهه بو بیتلرده دخی بو مضمونی بیان
بیورمشلردر (نظم

رضینا قسمة الجبار فینا   لنا علم وللاعداء مال
فان المال یفنی عن قریب   فان العلم باق لا یزال

یموت ابن آدم وینقطع عمله الا عن ثلث علم ینتفع به
وصدقة جاریة وولد صالح یدعوله) حدیث شریفنده
دخی علمک بقاسی ایما اولنمشدر الی یومنا هذا بیک سنه دن
متجاوزدرکه بعض علماده حضرت امام علی کرم الله
وجهه جنابلرندن موروثه علوم واردر مثلا جفر وعلم
روحانی کبی (شعر

ای مرتفع زنسبت ذات تو شان علم

کلک کهرفشان تو رطب اللسان علم
دست مجردات ستون زنخ شود
آنجا که فطرت تو زند سایبان علم

وسائر اعزهٔ کرام ومشایخ عظام ومؤلفین ذوی الاحترامدن
باقی قلان مؤلفات وآثار که عقود تعداد وشماردن
بیروندر تا انقضای دوران باقی وفنا پذیر دکلدر بو کلامده
علمدن مراد علوم نافعه در بوندن اسبق علمک وعلمانک
اقسامی افاده اولنمش ایدی (بیت

علم دین فقهست وتفسیر وحدیث
هرکه خواند غیر ازین کردد خبیث

(لو یری العبد الاجل ومروره لابغض الامل وغروره)

اجل مدت وامل رجا معنالرینه در معنای لطیفی اکر
عبد مؤمن اجلی واجلک کچمه سنی کوریدی رجانی
ورجایه غروری حکایه ایتمزدی یعنی مدت عمرک سریعا
مروری بصر بصیرت ایله کوروب معاینه تحصیل
ایدیدی طول املی واکا غرالنمکی لسانه کتوروب نقل
ایتمزایدی حضرت رسول کائنات علیه افضل الصلوات
(الدنیا ساعة فاجعلها طاعة) بیوردقلری زمان حاله
اشارتدر مثلا زمان ماضینک محل تدارک اولمدیغی ظاهر
وهویدادر وزمان آتی که مستقبلدر موهومدر وجودینه
حکم اولنماز پس ایمدی انسانک عمری همان بولندیغی

حالدر بعض علما حال ماضينك آخرى ومستقبلك جزء
اوليدر ديمشلر بوصورتده حالك سرعت مرورى عدم
استقرارى معلوم اولور استيلاى سرمستى غفلتدندركه
انسان بيچاره بونى فراموش ايدوب كونه كونه طول
امللر ايچون تخمين وتدبير ايدر (العبد يدبر والقضاء
يضحك) لكن بونكته دخى معلوم عزت اوله كه غفلت
دخى جملهٔ حكم الهيه دندر ديمشلر زيرا نوع انسانده
غفلت اولمسه بوعالم كون وفساد خراب اولوردى (مثنوى

استن اين عالم اى جان غفلتست
هوشيارى اين جهانرا آفتست

(شعر)

عجزنا عن مواقع الشكر شكر　لمحمد فنا بنا بد وامه
سيد منعم على العبد حتى　غفلة العبد عنه من انعامه

(لكل غم فرج ولكل داء دواء)

معناى لطيفى هرغم ايچون كشايش وهردرد ايچون دوا
ودرمان واردر (بيت

ان مع العسركه يسرش قفاست
شاد برانم كه كلام خداست

طريق نوربخشيده اولان درويشلرك ديديهٔ دائمه لرى
درونلرينه غم كلدكده شاد اولمقدر آنكچونكه غم وسرور
بربرينى تعاقب ايتدكده در ٦ لامحاله غمك نتيجه سى سرور در

٦ لهـذا ان مع العسر يسرا
يوردلش ان بعد العسر يسرا
يوردلمامشدر جمال الدين

ملاحظه سيله والبته هردرد ايچون دوا مقرردر لكن
طبيب حاذقه محتاجدر فافهم

(لبس الشهرة من الرعونة)

رعونت حمق واسترخا معناسنه در معناى لطيفى لباس
شهرت كيمك نفس اماره نك رعونتندندر لذات دنيويه
وشهوات نفسانيه مع كثرتها اوچ نوعدر اولكيسى
مأكل ومشاربدر كه اطعمهٔ نفيسه واشربهٔ نفيسه در
ايكنجيسى مناكحدر كه حسنى جاريه لر ومستثنى محبوبه لردر
اوچنجيسى ملابسدر كه ذى قيمت اقمشهٔ متنوعه والبسهٔ
مرغوبه لردر اكرچه فى الجمله تزين اظهار نعين ايچون
اولميوب تحديث نعمت واشعار غنا وثروت ايچون
اولورسه كه انواع شكردندر برامر مقبولدر لكن
زى صلحاده بولنوب آل رنك جامه لر واحمر واصفر كران
بها شال وردالرى دربر ايتمك رعونتدن وبقاى كبردندر
حتى طريق صوفيه ده خرقه كيمك موت اخضر ايله
تعبير اولنور (بيت

از خود آرا طمع سيرت شايسته مكن
كه برونساز درونساز نكردد هركز

(لبس للحسود راحة)

معناى لطيفى حسود ايچون راحت يوقدر تفصيلى آنفا
كذار ايلدى

(لبس الشیب من العمر)

معنای لطیفی قوجالق عمردن معدود دکلدر زیرا اوجاع
واسقامدن عبارتدر

(لین قومك تحبب ولین قولك تحبب)

معنای لطیفی قومکه ملایمت ایله که محبوب اوله سن
وکلامکی ملایم ایله که محبوب اوله سن

(لكل عداوة مصلحة الا عداوة للحسود)

معنای لطیفی هرعداوت ایچون صلح واردر الا حسودك
عداوتی ایچون صلح یوقدر (بیت

کل العداوة قدترجی ازالته الا عداوة من عاداك من حسد

زیرا حسود محسودك نعمتنك زوالندن غیریله متسلی
اولماز مبحث حسد مستوفی افاده اولندی اما علمای
دین سیما ابوحامد غزالی رحمه الله احیای علومده اخلاق
ذمیمه نك یکان یکان علاجنی بیان بیورمش العیاذ بالله
تعالی برکیمسه حسده مبتلا اولسه آنك ازاله سنه علاج
محسودی اولان زیاده تعظیم وتکریم ایتمکدر هر بارکه
حاسد محسوده تعظیم وتوقیر ایلیه میانه لرنده محبت
ظهور ایدر بوصورتده محب محبوبنك سوء حالنی استمه مك
امر مقرردر اکرچه دیمشلردر (بیت

حسد قلب عدو لطفله زائل اولمز
سنکده مضمر اولان آتشه آب ایتمز اثر

اما لطف واکرام حاسد طرفندن اولدیغی وقتده علاج
پذیر اولمسنده شبهه یوقدر ❋ فی حرف المیم ❋

(ما ندم من سكت)

معنای لطیفی سکوت ایلین کیمسه نادم اولمدی حضرت
رسول اکرم صلی الله علیه وسلم بیورمشلرکه اکر کلام
سیم خام اولسه سکوت زر خالصدر (بیت

سوزك دراولسه دخی وارسکوت قیل سکوت
نه در در ایکی کوزم لعلدر ویا یاقوت

حضرت امام غزالی رحمه الله بیورمشلرکه صمت وسکوتك
وجوب ولزومی بودلیل عقلیدن معلوم اولورکه کلام درت
قسمدر قسم اول نافع محض قسم ثانی مضر محض قسم
ثالث نفع وضرری مشتمل قسم رابع نفع وضرردن خالیدر
مضر محضك تکلمی جائز دکلدر بلاشبهه وضرر ونفعی
مشتمل اولانك کذلك زیرا ضرری نفعنه دکزحین
تکلمده چکیلن زحمت زیاده اولور ایکیسندن خالی اولان
دخی نا مجوزدرکه زیرا عبث محض وتضییع زمان
ووقتدرکه موجب خسران ومقتدر پس ایمدی همان
نافع محض اولان قالدی معلوم اولدیکه کلامك اوچ
ربعندن سکوت واجب همان ربع واحدك نطقی مناسب
ایمش ونافع محض اولنده دخی آفات خفیه اولمق ریا
وتصنع وغیبت وتزکیهٔ نفس کبی محتملدر ماننده ظهور

آفتاب عالمتاب ظاهر اولدیکه جناب رسالتپناهك صلی الله
علیه وسلم (من صمت نجا) بیوردیغی عین صواب وفصل
خطاب وجوامع الکلمدرکه (اوتیت جوامع الکلم)
مقتضاسنجه مخصوص حضرت رسالتمآبدر زبدهٔ ارباب
یقین نور الدین عبد الرحمن جامی قدس سره السامی
بهارستانده پرورده ایتدیکی ازهار آثاردندرکه (حکمت

بو چهار کلمهٔ پراخته کویا بر تیردر
که چهار کماندن انداخته در

ملوك سالفه دن کسری دیمشدرکه هرکز سویلمدیکم
شیدن پشیمان اولمدم ونیجه کره سویلدیکمدن پشیمان
اولوب خاك خونده غلطان اولمدم قیصر دیمشدرکه
بنم ناکفته یه قدرتم کفته دن زیاده در یعنی اول نسنه یی که
سویلدم سویلمکه قادرم واول سوزکه آنی سویلمدم
آنی اخفایه قدرتم یوقدر خاقان چین دیمشدرکه چوق
واقع اولورکه سویلمك ایچون اولان پریشانلق سخت
اولور سکوت ایچون اولان پریشانلقدن ملك هند
بو معناده ایراد ایتمشدرکه هر کلمه که بنم زبانمدن جسته در
بنم دست تصرفم اندن بسته در وهر نسنه که آنی
سویلمه مشم اکا مالکم دیلرسم سویلرم استرسم سویلمم (شعر

بخردی راز از فاش ونهان
مثلی نیك بر زبان رفته

کین

کین چو تیراست مانده در قبضه
وآن چو تیراست از کمان رفته

(مجلس العلم روضة الجنة)

معنای لطیفی مجلس علم جنت باغچه سیدر بوندن اسبق
علم شریفك وعالم عاملك احوالی تفصیل اولنمش ایدی
بو محلده دخی اجمالا بیان آخر ایله ذکر اقتضا ایلدی
فصل الخطابده مسطوردرکه علمای ظاهر اوچ طائفه در
مفتیان ومذکران وقضاة اما مفتیان ایکی قسمدر قسم
اول عالم دل وعالم زبانلردر وآنلرده علم وعمل وخوف
وخشیت وتقوی واردر وتحصیل ونشر علمی لله ایتمشلردر
ومال وجاه دنیادن نظرلرین قطع ایتمشلردر (انما
یخشی الله من عباده العلماء) بونلر حقنده در قسم ثانی
عالم زبان وجاهل دللردر آنلرك کوکلنده خوف وخشیت
الهیه یوقدر وتعلم وتعلیم علمدن مرادلری تحصیل
ثواب آخرت وقرب حق دکلدر بلکه تتبع علمی تحصیل
جاه واموال دنیا واقبال ناس ومناصب ومراتب ایچون
ایدرلر (اتقوا کل منافق علیم اللسان) حدیث شریفی
بونلر حقنده وارد اولمشدر (شعر

آلوده شد بحرص درم جان عالمان
وین خواری از کذاف بدیشان نمیرسد
درد او حسرتا که به پایان رسید عمر

وين حرص مرده ريك به پايان نميرسد

اما مذكران كه واعظلردر اوچ طائفه در اولكيسى انلركه برقاچ مجلده مصنع مسجع كلام حفظ ايدوب علم ديندن بعض صور سويلر قبول خلق مطلبى وامور دينه متعلق كلمات مكسبى اثناى وعظده وزرا وامرايه مدح وثنا كارى وصدورا كابر واغنيا واصحاب مناصبك مناقبى خلاصهٔ كفتارى اولوب كاه كاه اظهار تعصبله ايقاظ فتن ايدوب عوام ناسى سمت تعصبه اغرا واغوا وكاه احاديث مطعونه وموضوعه نقليله جلب منافع وتحصيل خطام دنيا ايلر معاذالله بونلر عالم زبان وجاهل دللردر بونلرك مجلسندن احتراز لازمدر ايكنجى اول طائفهٔ صلحادر كه كلاملرى الله ايچون وثواب آخرت ايچون اوله وبدعت وضلالتدن دورلر وتفسير واخبار وآثار اسلاف كبار نقل ايلرلر وجادهٔ سنت سنيه وسير سلف صالحين ايراد ايدوب خلق وعظ ونصيحت وحكمت ايله طرف حقه وصراط مستقيمه سوق ايدرلر وزهد وورع وتقوايه دعوت ايلرلر (ادع الى سبيل ربك بالحكمة والموعظة الحسنة) امرينه امتثال ايتمشلردر اوچنجى اول طائفهٔ كزين ومشايخ ديندر كه عنايت حقك جذباتيله سلوك راه دين وسير عالم يقين تحصيل ايتمشلردر ومكاشفات الطاف الهيه دن علوم لدنى بولمشلردر و پرتو انوار

صفات

صفات حقده بيناى حقايق معانى واسرار اولمشلردر مدت عمرلرنده كندى نفسلرينه واعظ اولوب (عظ نفسك ثم عظ الناس والا استح منى) كلاميله كامل اولمشلردر بونلر حكم وفرمان مرشد ايله دعوت خلقه مأمورلردر (رباعى

مردان رهش زنده بجان دكرانند
مرغان هواش ز آشيان دكرانند
منكر تو بدين چشم بديشان كايشان
بيرون زدو كون درجهان دكرانند

پس ايمدى بو كونه وجود شريفلرك مجلسى جنت عاجله اولديغى بين الظهوردر اما قضاة دخى اوچ قسمدر (قاضيان فى النار قاض فى الجنة) حديث شريفندن علما شروح احاديثده ديدكلرى اوزره هر قسمك صفتلرى معلوم اولور بو مختصرده ايرادى مانحن فيهمزدن دكلدر

(مصاحبة الاشرار ركوب البحر)

معناى لطيفى اشرارك مصاحبتى دريا ه كشتى يه سوار اولمق كبيدر حذف مضاف واردر تقديرى ركوب سفينة البحردر يعنى اشرارك صحبتى محل خطردر كشتى يه بنمك كبى اكر سلامت بولورسه دخى برقاچ زمان طبيعتده اثر باقى قالور وعن عبدالله بن عمر رضى الله عنهما انه قال

قال رسول الله صلى الله عليه وسلم (لا يركب البحر مؤمن
الا حاجا او معتمرا او غازيا في سبيل الله تعالى فان تحت
البحر نارا وتحت النار بحرا) واراد بهذه الكلمة تهويل
امر البحر وخوف الهلاك منه كما يخاف من ملامسة النار
كذا في شرح السنة اولا مخاوفك بريسى تموج دريادر
بريسى دخى كشتى يه ياسماوى ياخود ينه ايچندن بر آفت
ايرشمك خوفيدر بريسى دخى موافق روزكار بولميوب
دور ودراز سركردان اولمق وبعض دشمنانه تصادف
ايلمك خوفى واردر بريسى دخى خود بخود دريايه
دوشوب قضاء غرق اولمق خوفيدر بونلردن سالم اولوب
منزل مقصوده واررسه آبك كه طبيعتى بارد ورطبدر
تأثيرندن تغير مزاج دخى محتملدر كذلك اشرارك
مصاحبتى دخى خطرناكدر كونه كونه خطرلردن سالم
اولسه دخى مقارنت وصحبتك آخرتده جزاسى مقرردر
(الاخلاء يومئذ بعضهم لبعض عدو الا المتقين)
صحبت اشرارده اولان مخاوفك بريسى تأثير صحبت وانقلاب
طبيعتدر بريسى دخى احبابى سوء ظنه القادر بريسى
دخى انلك كلمات باطله سنى استماعدر بريسى دخى عادت
سيئه سى اولان غيبت ومذمته اتباعدر بريسى دخى
جائزكه سوء صنيعندن ناشى طرف حقدن ايريشن قهر
صورنده اشتراكدر (بيت

بى ادب

بى ادب تنها نه خود را داشت بد
بلكه آتش در همه آفاق زد
(من علت همته طالت همومه)
معناى لطيفى شول كيمسه نك كه همتلرى عاليه اوله غموم
وهمومى اوزون اولور هر كسك معلوميدر كه طريق
حصول مطالبده چكيلن متاعب مطلبك عزتنه كوره در
مطلب نقدر عالى اولورسه مقاسات ومشاق چوق اولور
مثلا فضيلت تحصيلنده اقرانه سبقت برنيجه مدت بذل
قلب وقالبه محتاجدر كذلك مطلب اعلايه كه مراد
معرفت الهيه در طالب اولان مدت عمرنده فقر وفاقه يه
صابر واختيار رياضت ومجاهده وخدمت مرشد كامل ايله
مفتخر اولوب ولحظهٔ واحده هواى نفسه توجيه نكاه
اعتبار ايتمامك دخى بونك امثالى نيجه نيجه شدت وصعوبتلر
احتمالى لازمدركه كشى كامياب اوله (شعر
اسرار حقيقت نشود حل بسؤال
نى نيز به درباختن حشمت ومال
تا خون نكنى ديده ودل پنجهٔ سال
هرگز ندهند راهت از قال بحال
(من كثر كلامه كثر ملامه)
معناى لطيفى شول كيمسه نك كه كلامى چوق اوله ملوم
اولمسى چوق اولور يعنى چوق ملامت اولنور

(مشرب العذب مزدحم)

معنای لطیفی طتلو چشمه ده خلقك ازدحامی اولور اخلاق حمیده دن کنایه‌در یعنی اخلاق سنجیده صاحبنك صحبتنه ناس رغبت ایدوب مجلسی مزدحم اولور کویا که مرحوم شیخ سعدی کلستاننده بو مضمونی بو کلام درربادن اخذ ایتمشدر (بیت

هرکجا چشمهٔ بود شیرین　　مردم ومور ومار کرد آیند

خصوصا که بو کونه وجود مسعود کبار علمادن یاخود رجال دولتدن اوله مرحوم جنت مقام شیخ الاسلام یحیی افندی جنابنی کورن پیران کهن سالدن استماع اولنور که عظم شانی وعلو مکانت ومکانی مزداد اولدقجه تواضع ومسکنتی دخی افزون اولوردی درکاهی ملاذ فقرا واغنیا واسکفهٔ باب مکارم مآبی کهف الامان ضعفا وعلما ایمش بونك کبی لین العریکه ذات مکرملره جراران بی ادب مقوله‌سی هرعصرده ثقلتدن خالی اولمازلر نقل اولنور که خلیع العذاران نقره چینان زمره سندن برآدم روزمره مجلسلرینه تردد ایدوب مثلا ضحوهٔ صغراده کلورسه ظلام شامه دك وکاهیجه صباحدن اخشامه دك بسط خلسپارهٔ ثقلت ایتمك جزء طبیعتی وترکی نامجوز عادتی ایدی (مصرع

ثقلت ذاتی کشش طاغی ایله دنکا دنك

چین جبین خداندن متغافل وکنایات وتعریضاتك هربرینی محل آخره صرف ایدوب البته برحسن محمل بولوردی نه احسان فی الجمله ایله مندفع ونه طشره ده برکیسه سزی استر کلامیله مرتفع اولوردی ینه برکون کماهو العاده علی الصباح کلوب مجلس شریفلرنده جانب غربه ناظر اولان پنجره‌لردن برر وزنه اوکنده مربع نشین ثقلت اولدی مرحوم مشار الیه حضرتلری کالاول آشنایی والتفات تام ایله انك خاطرینی تطییبدن صکره خطاب ایدوب بیوردیلرکه حالا پیشکاهنده اوتوردیغکز پنجره‌دن بعد العصر پرتو آفتاب دوشوب سزی آزرده ایدر بو طرفه بیورك دیو مقابلنده برجایکاه تعیین ایلدیلر (شعر

مات الکرام ومروا وانقضوا ومضوا
ومات فی اثرهم تلك الکرامات
وخلفونی فی قوم ذوی سفه
لوابصروا طیف ضیف فی الکری ماتوا

(مجالس الکرام حصون الکلام)

معنای لطیفی کریملرك مجلسلری جنس کلامك سورلریدر حصن قلعه باروسنه دیرلر حصون جمعیدر یعنی صاحب کرم اولنلرك مجلسلرنده واقع اولان کلام محفوظدر آنده قالور طشره ده نقل اولنماز (صدور الاحرار قبور

الاسرار) دخی بو معنایی افاده ایدر (المستشار مؤتمن)
حدیث شریفی بو امت مرحومه یه تنبیهدر که هر کسی
محرم اسرار ایتیوب تکمیل نفس ایتمش کیمسه لر ایله
استشاره ایلیه نته کیم دیمشلردر (شعر

ان رمت تدبیر امر ما یسرك
اذباشرته فاتخذ فی رأیه رجلا
عریف قد غارك الاهوال تجربة
اسن مقدام فی احواله بطلا
ان الامور اذا الاحداث دبرها
دون شیوخ تری فی اثرها خلل

رسول اکرم صلی الله علیه وسلم بعض غزواة وسرایا
ترتیبنده اصحاب کرامدن برقاچ ذات شریفله مشورت
ایدوب وقت شروعه دك عامهٔ صحابه یه کشف راز
ایتمزلردی (من کتم سره ملك امره) هر کسه افشای
راز ایلین مطلوبه نائل اولماز (شعر

در مشورت را چرا بستهٔ مکر مذهب عقل را جاحدی
نه ارباب حکمت چنین کفته اند که رایان خیر من الواحد

(منقبة المرء تحت لسانه)

منقبه مثلبه نك ضدیدر هنر معناسنه در معنای لطیفی
کشینك هنری لسانك التنده در یعنی برآدم (اذا خلی
وطبعه) انطاق اولنسه هر نه کونه مدحه سزا محاسنی

وارایسه

وارایسه اکا دائر سویلر (کل حزب بما لدیهم فرحون)
فحواسنجه هیچ بر کیمسه کندی عیوبندن بحث ایتیوب
مابه الافتخاری هر نه ایسه اول سمتدن مکالمه ایدوب
اندن صفایاب اولور مثلا حداد خطاطك صنعتنی
سویلمدن وایشتمه دن محظوظ اولماز وبالعکس (مصرع
وللناس فیما یعشون مذاهب ﴿ فی حرف النون ﴾

(نیل المنی فی الغنی)

معنای لطیفی آرزولره ایرشمك غناده در یعنی مطالب
دنیویه یه نیلان ودسترس غنا ایله اولور فقر ایله اولماز
فقر ایله مرادات اخرویه حاصله اولور لکن غنا ایله
مطالب اخرویه حصولی دخی ممکندر اکر شروطی
موجود اولورسه مثلا مال حلال طلبا لمرضات الله انفاق
اولنه وزکاتی دخی ویرلمش اوله ومن واذادن معرا
ومبرا اوله ومعطی له محل اوله اکر بو شروطدن بریسی
منعدم اولورسه ثوابی اولماز آنکچوندر که بی مراد
اولنلر فقر اختیار ایدرلر بودخی ممکندر که غنادن مراد
غنای قلب اولوب انده ومناده اولان الف ولام عهد
ایچون ومنادن مراد مطلب اعلی اولان رضاء الله اراده
اولنه (بیت

کف سؤال نمودار نعل وارونست
وکرنه برسر کنجست پای درویشی

(نور قبرك بالصلاة فى الظلم)

نور صيغهٔ امر در ظلم ضم ظاء معجمه وفتح لامله ظلمتك جمعيدر معناى لطيفى اى مؤمن وموحد سن قبريكى تنويرايله ليالئ مظلمه ده نمازايله مراد اجواف لياليده قلنان نوافلدر سيما صلاة تهجدكه انبياى كرامه صلوات الله على نبينا وعليهم اجمعين فرض ايدى بوامت مرحومه يه نافله اولدى مشايخ سنتدن ابن ماجه وترمذى وحاكم رحمهم الله روايتلريله شرط شيخين اوزره تصحيح اولنان احاديث شريفه دندركه قال النبى عليه الصلاة والسلام (ايها الناس افشوا السلام واطعموا الطعام وصلوا بالليل والناس نيام تدخلوا الجنة بسلام) وطبرانى بو حديث شريفى دخى روايت ايدر (شرف المؤمن قيام اليل وعزه استغناؤه عن الناس) صلاة تهجد حقنده آثار چوقدر وكبار مشايخ وعامهٔ صوفيه وقاطبهٔ صلحا بوكه ملازملردر وجملهٔ خواصندندركه متهجد اولان كيمسه نشيط اولوب كسل وفتوردن دور اولور وعدد ركعاتى اكثرى اون ايكى واقلى ايكيدر خواص عجيبه سى واردركه خامهٔ دوزبان بياندن عاجزدر حضرت بايزيد بسطامى قدس سره جنابلرينى بعد الارتحال اعزهٔ كرامدن بريسى رؤياده درجهٔ عاليه ده متنعم مشاهده ايدوب سبب وصولدن سؤال ايتدكده بيورديكه عالم

دنياده سعى ايتديكم بوقدر عبادات ورياضات وبالجمله عبارات واشارات اصلا بكا فريادرس اولمادى الا مكركه (دوكانهٔ نيم شبى) يعنى اجواف لياليده قائم اولديغم برايكى ركعت نماز مقبول دركاه عزت اولوب بوعلو درجه يه باعث نيلان اولدى وتهجدك برخاصه سى دخى آدمى منور الوجه ايدوب محبوب القلوب ايدر بوصورتده بو كلام لطيفه بر معنا دخى ممكندركه قبردن مراد جسم اوله وظلمده اولان الف ولام جنس ايچون اولوب ظلمت ظاهره وباطنه مراد اوله يعنى سن جسمكى منور قيل ظلمت شبده وظلمت بشريتده صلاتله ديمك اوله نوافله مواظبتك قربيت حق منتج اولديغى حديث قدسيله ثبوت يافته در بو جريدهٔ مختصره ده ايرادى اطناب واسهابه مؤدى اولديغندن ماعدا محضا تحرير وتسطير ايله وجدانيات افاده اولنماز بناء على ذلك حضرت مولوينك بو ابيات شريفه سيله اقتصار اولندى (مثنوى

پنج وقت آمد نماز رهنمون
عاشقانرا فى صلاة دائمون

نه به پنج آرام كيرد آن خمار
راست كويم نه بصد نه صدهزار

نيست زرغبا وظيفهٔ عاشقان
سخت مستغنيست جان صادقان

با وجودا نكه دريا در كشند
خشك لب باشند وهم در آتشند

(نورمشيبك لاتظلمه بالمعصية)

مشيب مصدر ميميدر قوجالق معناسنه معناى لطيفى
اى عبد مؤمن پيرلكك نورينى معصيت سببيله قرا كو
ايلمه يعنى پيرلكك وقتنده كناهدن محترز اولكه معاصى
ظلمتدر حضرت الله جل جلاله الشيب نورى بيورمش
زمان شيخوخت صاف اوله جق زماندر واسلامده
قوجايانلره حضرت حقك نيجه بشارتلرى واردركه
احاديث شريفه ايله ثابتدر ايمدى بعدالاربعين كناهدن
زياده پرهيز لازمدر شيخ كبير صدرالدين قنوى قدس
سره العزيز حضرتلرى كشف الاسرار نام كتابلرنده
(ثلثة لايكلمهم الله ولاينظر اليهم يوم القيمة ولايزكيهم
ولهم عذاب اليم ملك كذاب وشيخ زان وعائل متكبر)
حديث شريفنك شرحنده مذكور اولان اوچ طائفه نك
سبب عذابلرى ذكر اثناسنده شيخ زانينك خصوصنده
بيوررلركه پير زانينك علت عذابى ماده سنده مختفى
اولان سر اولدركه تحقيقا جوان تازه زنايه تجاسر
ايتدكده نوعا معذوريتى مقرردر زيرا حداثت سنى
حسبيله طبيعتى اكا منازعه اولوب دفع شهوتده متقاضيه
اولور وبر تازه يكتدن زنانك عدم ظهورى محل عجبيدر

انكچوندر

آنكچوندر كه قال صلى الله عليه وسلم (يعجب ربكم
من الشاب ليس له صبوة) اما پيركه حد خمسينى متجاوز
اوله انك شهوتى وقواسى منحطه در اكر زنا ايدرسه
اندن اول فعل قبيحك ظهورى برسبب ايله دكلدر الا
فساد طبيعتندندر واول كيمسه فساد اوزرينه مجبولدر
بو فساد اكا معاذالله وصف ذاتيدر نتايج رديه يى مستلزمدر
انتهى كلامه (بيت

رسمبستكه مالكان تحرير
ازاد كنند بندۀ پير

وبو دخى معلوم عزت اوله كه مطلقا انواع عبادات
درونى تطهير وظاهر سيماى آدمى تنوير ايدر واصناف
معاصى باطن انسانى سيف قسوت ايله جريح وبشرۀ
مؤمنى زشت وقبيح ايتمك بالخاصه مقرردر (سيماهم
فى وجوههم من اثر السجود) ودخى (يعرف المجرمون
بسيماهم) كريمه لرى بو مدعايه حجت واضحه در

(نار الفرقة احر من نار جهنم)

معناى لطيفى فرقت آتشى جهنم آتشندن زياده
حرارتلودر (بيت

دوزخه كيرمز ستمكدن يانان
قابل جنت دكل اهل عذاب

بو مضمونه ناظردر (بيت

ففى فؤاد المحب نار هوى
احر نار الجحيم ابردها

بو كلامى تضمنيدر فرقت محبوب مجازيدن قطع نظر

فی الحقیقه تدقیق اولنسه (ومن کان فی هذه اعمی فهو فی الاخرة اعمی) آیتی موجبنجه نار فراق دیدار الهی یه کوره آتش سعیر آب غدیردر بو محله مناسب کلماته بو مختصرده تاب کنجایش یوقدر نته کیم عمر بن فارض قدس سره حضرتلری بیوررلر (شعر

فطوفان نوح عند نوحی کادمعی
وایقاد نیران الخلیل کلوعتی
ولولا حجاب الکون قلت وانما
قیامی باحکام المظاهر مسکتی

(نور المؤمن من قیام الیل)

معنای لطیفی مؤمنك نور وجهی کیجه قائم اولمه دندر قیام لیل صلاة تهجددن کنایه در آنفا تفصیلی مرور ایتدی

(نسیان الموت صداء القلب)

معنای لطیفی موتی فراموش ایلمك قلبك پاسیدر یعنی موجب صداندر بونك دخی بیانی حسب المقدور افاده اولندی

(نعیت الی نفسك حین شاب رأسك)

نعیت صیغهٔ مجهولدر معنای لطیفی سن موتله نفسکه اخبار اولندك باشك اغاردیغی زمانده یعنی باشکده اولان مویك سفید اولدیغی وقتده نفسکه موت خبری کلدی بو بیان دخی سابقدر

(نضرة وجه المؤمن فی الصدق)

نضرت ضاد معجمه ایله تازه لك معناسنه در معنای لطیفی مؤمنك یوزینك طراوت وتازه لکی صدقده در صادق القول اولان کلامندن خجل اولمیوب عبوس الوجه اولماز نته کیم کاذبلر بویله اولورلر

(نم آمنا تکن فی امهد الفرش)

نم صیغهٔ امردر نومدن معنای لطیفی خلایقدن امین اولدیغن حالده نائم اولکه دوشکلرك زیاده ایوسنده یاتمش اولورسن زربفت ودیبادن دوشکلر اوزره خوفله یتانلر خار مغیلانده یاتمش کبی مضطرب اولورلر اما بی قیدان روزکار خاکتوده وخس خارا اوستنده یاتسه لر شکر خواب ایدرلر

(نضرة وجه المؤمن فی التقی)

معنای لطیفی مؤمنك وجهنك تازه لکی تقواده در اهل تقوانك حسن وجمالی ونضارت رویی آینه مثالی اصحاب بینشه خفی دکلدر زیرا (ان اکرمکم عند الله اتقیکم) فحواسنجه انلر عباد اللهك اکرملریدر وحضرت حق جل وعلا انلری سور حضرت خدای علام الغیوبك محبوبلری خلقه دخی محبوب القلوب اولمق حدیث شریفله ثابتدر فافهم ❊ فی حرف الواو ❊

(وضع الاحسان فی غیر موضعه ظلم)

معنای لطیفی احسانی محلنك غیری یه وضع ایتمك ظلمدر

نته كيم متنبى ديمشدر (بيت

و وضع الندى فى موضع السيف بالعلى
مضر كوضع السيف فى موضع الندى

اصل ظلمك تعريفى (وضع الشئ فى غير موضعه) وعدلك تعريفى (وضع الشئ فى موضعـه) در بو اصل محسـنه غلط بخش ديرز بو مقوله احسانك ثوابى دخى اولماز احسانك موضعى فقـرا در اغنيايه احسان وكرم دفع احتياج وتسرير قلبه مؤدى اولمديغى واضحدر (لمنشئه

متاع كاسـد اولور موقع عدمده وجود
محـل دوشر كه توانكر كدا يرين طوتمز

اخـلاق محسنى نام كتابده مسطوردركه خسرو پرويز حكمادن برينه سؤال ايتديكه طبقات خلايقده سزاوار احسان وعطا ولايق وازدرا كيملردر ديديكه خـلايق بش طبقـه در اولكيسى انلردركه فى حـد ذاتهم ايولر وخوشخولردر وانلردن خلقـه هر زمان ايلك ايريشور انلرى تقويه ايدوب انلر ايله صحبت ايتمك كركدر ايكنجى اول طائفه دركه كندى نفسلرنده ايولردر اما بركيمسه يه انلردن ايلك ايرشمـز بو مقوله لرى عزيز طوتوب خـيره حريص ايتمك كركدر اوچنجى اول فرقه دركه ميانه حال اولوب نه انلردن غـيره ايلك ونه كلك ايريشور انلره راه خـيرى كوستروب شردن تحـذير ايتمك كركدر دردنجى

اول قومدركه كنـدى نفسلرنده يرامزلردر اما شرلرى غيره سارى دكلدر انلرى خوار وحقير طوتمق كركدركه يرامزلغى ترك ايليه لر بشنجى اول بد نفسلردركه هم كندى نفسـلرنده يرامزلر وهم شرلرى آخره سرايت ايليـه بويله لره سـياست ايتمك كركدر اولا وعد ووعيد وثانيـا تنبيـه وتهـديد ايله ثالثـا ضرب وحبس ايله بونلر ايله اولمـازسه سقيمهٔ وجودين صحيفهٔ عالمدن حك ايله (بيت

آتشى راكه خلق ازو سوزند
جز بكشتن علاج نتوان كرد

(وزر صدقة المنـان اكبر من اجره)

معناى لطيفى منانك صدقه سنك كناهى اجرندن بيوكدر منان معطى اليهه تحميل منت ايدن كيمسه در (لا تبـطلوا صدقاتكم بالمن والاذى) نهى ايله منتهى اولمين كيمسه نك صدقه سى ابطال اولنور بونهيك عـدم اجتنابى وزر عظيمدر اكرچه فى الجمله محسن اليهك قلبنه حين اعطاده سرور ما القاسى ثوابى دخى ضايع اولماز اما وزر امتنان اول ثوابدن اعظم وكلاندر (فمن يعمـل مثقال ذرة خيرا يره ومن يعمـل مثقال ذرة شرا يره)

(وحدة المرء خير من الجليس السوء)

معناى لطيفى كشينك يالكزلغى يرامز مقارندن خيرلودر (شعر

اولمه ناقصلرله همدم كيم هميشه هوشمند

استمز کیم کنـدودن ادنی ایله اوله قرین
سندن اعلی اولنه پك اولمه هم ثقلت نما

اول دخی کندندن ادنی ایله اولمز همنشین

جلیس بدك مقارنتنده اولان مضرات علی وجه التفصیل شرح اولنمش ایدی تنها اوتوران کیمسه برقاچ آفاتدن سالم اولور از جمله غیبت ومساوی ناسدن وریادن وآفات چشم وکوشدن دخی نیجه نیجه معاصیدن که الفت خلقدن متولد اولور (شعر

باپدان کم نشین که صحبت بد
کرچه پاکی ترا پلید کند

آفتابی بدین بلندی را
ذرهٔ ابر ناپدید کند

(ولایة الاحمق سریع الزوال)

معنای لطیفی احمقك ریاستی سریع الزوالدر تیز نهایت بولور سببی اولدر که حماقت نیك وبد تمییزینه مانعدر هر عملك رجالنی استخدام ایتمز ونظر عواقب یینی منعدم اولدیغیچون (اول الفکر آخر العمل) مضمونندن غافل وصادق وکاذب فرقنده عاجز اولمغله سقیمی مستقیمدن صادقی منافقدن ترجیح ایده مز وعدل وظلمی تصحیح ایلیه مز بناء علی ذلك هرکسه منفور اولوب مدت قلیله ده منعزل ومهجور اولور (الکیس من دان نفسه وعمل

لما بعد الموت) والیٔ عاقل نفسنی افراد رعایادن فرض ایدوب (مصرع

کدالر پادشاه مشرب کرك شهلر کدا مشرب

خواسنجه تکبر وتجبری بالکلیه فراموش ومقتضای شرع اطهر ایله عمل ایدوب دائما خدامینك احوالنه چشم وکوش اولور (مثنوی

خوی شاهان در رعیت جا کند
چرخ اخضر خاکرا اخضر کند

شه چوحوضی دان حشم چون لولها
آب از لوله روان در لولها

چونکه آب جمله از حوضیست پاك
هریکی حوض آبی دهد خوش ذوقناك

ور دران آب شورست وپلید
هریکی لوله همان آرد پدید

(والاك من لم یعادك واساك من تغافل عنك)

والاك مفاعله در واساك کذلك معنای لطیفی سکا دوستلق ایتدی شول کیمسه که سکا دشمنلك ایتمدی وسکا مالی ایله مظاهرت وامداد ایلدی شول آدم که سندن تغافل ایتدی یعنی احوالنی تفحص ایتمدی مراد شریفلری ابنای زمانه تعریضدر زمانه ده شرط دوستنه مراعات اولنماز همان دوست اکا اطلاق اولنور که سکا عداوت

ایتمیه محبت ایتدیکی کبی ومال وجانله اخوت ایدر آدم نادردر شول کیمسه که سنك حالنی بیلوب بیلازلنه همان اول برادرك مرتبه سنده سكا معاونت ویاورلك ایتمش اولور (شعر

هست زیاری همه را ناکزیر
خاصه زیاری که بود دستکیر

این دوسه یاران که توداری نژند
خشك تراز حلقهٔ در بردرند

(ولی الطفل مرزوق)

معنای لطیفی طفلك ولیسی مرزوقدر طفل معصومك رزقی دخی منضم اولدقده بهرحال افزون اولور

(ویل لمن وتر الاحرار)

ویل شدت وعذاب معناسنه در (وترته توتیرا غلبته) احرار حرك جمعیدر رق انك ضدیدر معنای لطیفی شدت عذاب آخرت اول کیمسه ایچوندر که احراره غلبه ایلیه احراردن مراد رقبه لری ربقهٔ علایق شتای دنیویه دن آزاد اولان مردان راه حقدر که انلرك اللهدن غیری مطلبلری اولمیه بالکلیه قیود ماسوادن مطلق اولوب بحسب الضروره مصلحت کفاف عیال ایچون خلقله معامله ایلرلر قلبلری برنفس اللهدن غافل اولماز (رجال لاتلهیهم تجارة ولابیع عن ذکرالله)

بویله وجود مکرملر حقنده دراکثریا عادات ناسه مماشات ایتمزلر مکرکیم برعمل صالح اوله فی الجمله خلقك هواسنه مخالف حرکت ایتدکلری ایچون خلق انلره حقارت نظریله نظر ایدرلر قال النبی علیه الصلاة والسلام حاکیا عن ربه وعزتی وجلالی لاینال رحمتی من لم یوال اولیائی ولم یعاد اعدائی) کذا فی نوادرالاصول بوحدیث قدسیده حضرت رب العالمین جل شانه بیورر که عزتم وجلالم حقیچون بنم رحمتمه نائل اولماز شول کیمسه که بنم دوستلریمه محبت ودشمنلریمه عداوت ایلمیه بوخبر صحیح نوادر الاصول نام کتابده بویلجه مذکوردر (مثنوی

تو مکو که من کریزانم ازنیست
بلکه آواز توکریزا نست بنبست

نعلهای بازکونست ای سلیم
نفرت فرعون می دان ازکلیم

پس زدفع ظاهر اهل کمال
جان فرعونان بماند درضلال

ودخی بویله وجود پرسودلرك انکسارلرندن وتأثیر نفسلرندن زیاده احتراز لازمدر حکایت اولنور که حضرت ملا خداوندکار جنابلرینك والد ماجدلری سلطان العلما بهاولد قدس سره حضرتلری محمیهٔ قونیه یه ابتدا تشریف ایتدکلری اثناده برکون جامع شریفده

زانونشین تعبد ایکن بر دانشمند فراجه سنك آستینن
کیموب عزیز مشارالیه حضرتلرینك یانلرینه اوغرادقده
محضا تعلیم ادب قصدی ایله ملا فراجه نك یکلرینی
کی زیرا بو بیت خداده ادب لازمدر دیدکلرنده اول
دانشمند بد پیوند عنفله کیمه یتجه نه لازم کلور دیدی
حضرت عزیز دخی سنك جان خبیثك جسدکدن چقمق
لازم کلور دیدیلر همان اول ساعت اول کیمسه لرزان
اولوب نقد جانی خزینهٔ ارواحه تسلیم ایلدی مناقب
حضرت مولویده بو یلجه مسطوردر بعض عارفلر میانهٔ
ناسده اولیانك تمییز اولنملرنده اوچ علامت واردر اکر
برکیمسه ده اول اوچ علامت بولنورسه اول ذات شریف
ولایتدن حصه مند در دیمشلر (شعر

سه نشان بود ولی را ز نخست آن بمعنی
که چو روی او به بینی دل تو با وکر آید
دوم آنکه در مجالس چو سخن کند زمعنی
همه را ز هستیٔ خود بحدیث می زباید
سیم آن بود بمعنی ولی اخص عالم
که زهیچ عضو اورا حرکات بد نیاید

(ویل لمن ساء خلقه وقبح خلقه)

معنای لطیفی شدت عذاب اول کیمسه ایچوندر که خویی
چرکین وظاهر خلقی دخی قبیح اوله بو صورتده اهل

ظاهر وباطن اندن متنفر اولورلر دنیاده دخی بویله
آدم معذب اولور اما ظاهر خلقی چندان مستحسن
اولمیوب اخلاق حمیده سی اولان وجود عند العقلا
محبوب ومحمود اولور عکسی بویله دکلدر (شعر

از حسن نفس نیست مردم
از جوهر مردمی نفس است
زیبا صنمی که هست بدخو
چون خوب خط غلط نویس است

(ویل للحسود من حسده)

معنای لطیفی شدت عذاب واردر حسود ایچون حسدی
جهتندن نته کیم بعض بلغا دیمشدر (شعر

اصبر علی مضض الحسود   فان صبرك قاتله
فالنار تأكل نفسها   ان لم تجد ما تأكله

☼ فی حرف الهاء ☼

(هموم المرء بقدر همه)

معنای لطیفی کشینك غملری همتلری مقداریدر بو مضمون
علی التفصیل افاده اولندی

(هم السعید آخرته وهم الشقی دنیاه)

معنای لطیفی سعید اولان کشینك غم وهمی آخرتیدر
وشقی اولان آدمك غم وهمی دنیاسیدر سعیددن مراد
سعادت ازلیه یه مظهر اولان کیمسه در شقی دخی کذلك

ازلده شقی اولاندر سعید وشقینك بوعالمده بعض علایمی
واردر محجو بلره کوره والاکمل اولیایه حضرت الله بوسری
بیلدرمشدر لکن کشف ایتمزلر جملهٔ علایمدن بریسی
بودرکه سعید اولان فقر وغنایه اعتبار ایتمیوب اعمال
صالحه یه دائما صدق وخلوصله سعی ایدر وشقی بونك
خلافیدر فقیر اولسه دخی فقری مزداد اولدقجه اصراری
زیاده اولور (فاما من اعطی واتقی وصدق بالحسنی
فسنیسره للیسری) کریمه سنی بعض مفسرین سنعینه
ونوفقه للیسری یعنی لعمل اهل الجنة (واما من بخل
واستغنی وکذب بالحسنی فسنیسره للعسری) یعنی نخذله
فلا نوفقه للطاعة فسنیسره علیه طریق اهل المعصیة
دیو تفسیر ایتمشلر خلاصهٔ مرام اعمال صالحه یه میل
ومحبت علامت سعادت ازلیه وفسق وفجورده اصرار
امارت شقاوت ونشان مقت وبعد رحمت لم یزلیه
اولدیغی مضمون آیت ایله مستدلدر مشاغل دنیویه یه
صرف همت ولوازم آخرت تدارکندن بالکلیه غفلت
ایتمك عمای قلبك وضعف ایمان ویقینك ثمره سیدر (شعر
سر احوال جهان پرسیدم ازفرزانهٔ
کفت یا خوابست ویا باد است ویا افسانهٔ
کفتمش احوال عمر ما بکو تا چیست عمر
کفت یا برقست ویا شمعست ویا پروانهٔ

کفتم

کفتم انکس راچه کویی کاندرین دل می نهد
کفت یا کوراست ویا مستست ویا دیوانهٔ
(هربك من نفسك انفع من هربك من الاسد)
هرب هانك وراء مهمله نك فتحیله فرار معناسنه در معنای
لطیفی سنك نفسکدن فرارك شیردن فرارندن انفعدر
شیرك هلاکی حیات صوریه یی ازاله ایدر اما نفسك
هالکی حیات ابدیه دن محروم اولور نفسه تبعیت آدمی
(اولئك کالانعام بل هم اضل) ماصدقی ایلر (بیت
اقبل علی النفس واستکمل فضائلها
فانت بالنفس لا بالروح انسان
مرأت نفس زنکارکدورتدن مصیقله ومنجلی اولدقده
محل فیض الهی ومخزن اسرار نامتناهی اولوب بشریت
ملکیته متبدل ودخی (لا یسعنی سمائی ولا ارضی ولکن
یسعنی قلب عبد مؤمن تقی نقی) مرتبه سی حاصل
اولور (بیت
صائب زملائك مطلب رتبهٔ انسان
آیینهٔ بی پشت چه دیدار نماید
(اعدا عدوك نفسك التی بین جنبیك) نفس اماره نك
مضراتنی بیلمك مراد ایدن مرصاد العباد نام کتابه
مراجعت ایلسونلر
(هات ماعندك تعرف به)

تعرف مجهول ومجز ومدر معنای لطیفی کتور عندنده
اولان نسنه یی که انك سببیله بیلنورسن یعنی هنرك
هرنه ایسه بیان ایله که قدر و قیمتك اول مقدار اولوب
اول قدر معروف واول قدر مکرم اولورسن (لمنشئه
هنرمند اولمین ممتاز اولورمی اهل عالمدن

چنده هرکیه هم قدر ورد و یاسمین اولمز

(همة المرء قیمته)

معنای لطیفی کشینك همتیدر قیمتی (بیت

عاشقك احوالنه ایتمه نظر   همتنه قصدنه ابرامنه

(هامة المرء همته)

هامه دپه تارك معناسنه در معنای لطیفی کشینك دپه سی
همتیدر بوندن مراد کشینك هامه سی جسمنك طرف
علوده نهایتیدر یعنی هر آدمك نهایت علو رتبه سی
همتی مقداریدر (علو الهمة من الایمان) کشی همتنی
عالی ایتمك کرکدر مرتبه سنه کوره اما دسترس مستحیل
اولان ماده لرده همت فائده ایتمز (بیت

بخت بد و همت عالی بلاست

وآی برانکس که بدین مبتلاست

(هلك الحریص وهو لا یعلم)

معنای لطیفی حریص اولان هلاك اولدی حالبوکه هلاك
اولدیغن بیلمز هلاکدن مراد رحمت حقدن دورا ولمقدر

زیرا

زیرا دنیا اللهك مغبوضیدر حریص انی سودی اللهك
دشمننه دوست اولمق آدمی رحمت حقدن بعید ایدر
معاذالله رحمتدن بعد ایسه هلاك ابدیدر اکرچه
حریص شمدی بو حالی بیلمز روز جزاده ظاهر اولور
اول کونده ایسه ندامت فائده ایتمز (بیت

اذا ما اهان امرئ نفسه   فلا اکرم الله من یکرمه

(هشم الثرید غیر آکله)

هشم های هوز ایله وشین معجمه ایله اتمکی ترید ایتمکه دیرلر
معنای لطیفی نانی ترید ایلدی اکل ایلین کیمسه نك
غیری یعنی ترید ایلین اکل ایتمك میسر اولمدی مراد
مالی جمع ایلین تمتع ایده مدی بلکه غیریلر یعنی وارثلر
سودمند اولدی دیمکدر (ع) مال میراثی نباشد پایدار
خواسنجه نیجه خانمانلر وارث واحده انتقال ایدوب
زمان قلیلده نقود ومنقولات مقوله سنی اتلاف واسراف
ایلدکدن صکره یاران تصنع پیشه صورت حقدن کورینوب
ضیاع وعقار واملاك اطلاق اولنانلری دخی فروخت
ایتدکجه ثلث قیمتنه اشترا ایدوب برقاچ سنه ده اول وارث
سفاهت معتاد دزدار قلعهٔ افلاس آباد اولدیغی چوق
کورلمشدر سعادت اول غنی یه که مالندن هم کندی
کامیاب اولوب هم سفرهٔ سخاسی کشاده وقضای حوائج
فقرایه ازجان ودل آماده اوله (شعر

کبست اهل کرم انکس که چو سائل بدرش
آورد آن قدر امید که در دل کنجد
بکشاید کف احسان و بخشد چندان
که نه در حوصلهٔ همت سائل کنجد

(هیهات من نصیحة العدو)

هیهات اسم فعلدر بعد معناسنه نصیحت غیره خیر اراده سیدر معنای لطیفی دشمنك نصیحتدن خیر بعید اولدی یعنی دشمن دوست صورتنده کورینوب صورت حقده نصیحت ایدرسه اعتماد ایتمه زیرا دشمن آدمه خیر سوق ایتمز البته ضمننده بر سوء قصدی واردر حزم واحتیاط محلیدر (لمنشئه

نسبب روی دل دشمنه غرور ایتمه
ملایمت دخی کوسترسه خاره آلدانمه

(هلاك المرء فی العجب)

معنای لطیفی کشینك هلاکی عجبده در هلاکدن مراد هلاك معنویدر بونك تفصیلی بالاده کذار ایلدی ※ فی حرف لا ※

(لا ایمان لمن لا امانة له)

معنای لطیفی کمال ایمان یوقدر شول کیمسه ایچون که انك اما نتی اولمیه یعنی امین اولمیه خائن اوله

(لا دین لمن لا مروة له)

معنای لطیفی کمال دین یوقدر شول کیمسه ایچون که انك

مروتی اولمیه مروت انسانیت معناسنه در شرح هدایه ده مسطوردر که (المروة الانسانیة ویعبر بها بالفارسیة مردمی کردن) یعنی پرموجب عقل رفتن ونقل عن ابی القسم
دین بی مروت دامست مروت بی دین کارخامست ودین
بامروت کارتمامست

(لا غنی لمن لا فضل له)

معنای لطیفی غنا یوقدر شول کیمسه ایچون که انك فضلی اولمیه یعنی انسانیتده نقصانی اوله زیرا سخا وکرم تتمهٔ صفات انسانیه در علی طریق الکنایه دیمك اولورکه غنی اولماز سخی وکریم اولمین کیمسه فی الحقیقه بخیل ایله فقیرك فرقی یوقدر

(لا راحة للملوك)

معنای لطیفی پادشاهلر ایچون راحت یوقدر بهر حال دروننده خشیت ربانیه وغیرت انسانیه اولان پادشاه (کلکم راع وکلکم مسؤل عن رعیته) مضمونی فکر ایلیوب ظلم وبیداددن قصر ید ایدر وپادشاه عادل اولنجه وکلاسی تصدی ایده مزلر اما اقصای ممالکده برظالم ظلم ایدرسه آخرتده اول ظلمدن پادشاه مسؤل اولور حاصل کلام افکار کوناکون ایله هرساعت متلون اولوب محذورات فکردن خالی اوله مز از جمله اصلاح خدمه وتحصیل وحفظ اموال بیت المال واندیشهٔ اعداء

دين ودولت وتدارك احوال رعايا و برايا انديشه سى عاقل
اولان ملوك ذيشاندن بر لحظه منفك اولماز نته كيم
سلطان محمود غزنوى لساندن بو بيتلرى نقل ايدرلر (شعر

كاچكى بودى جاه نه　　خاشه روبى بودمى وشاه نه
خشك بادا پر وبال آن هماى　　كوم ادرساية خودداد جاى

(لاكرامة للكاذب)

معناى لطيفى يلانجى ايچون كرامت يوقدر كرامت ممدوحيه
معناسنه در يعنى كاذبك سائر خصوصده مدحه سزا
افعال واوصافى دخى اولسه انكچون ممدوحيت يوقدر
كذبك شأمتى وكاذبك لئامتى بوندن اسبق ايضاح اولنمش
ايدى اكر كرامت خارق عادت معناسنه اولورسه كاذب
فاسق اولديغى اعتبارايله اندن صادر اولان خارق
عادته كرامت دينلميوب استدراج اطلاق اولنور

(لاغم للقانع ولا فقر للعاقل)

معناى لطيفى صاحب قناعت ايچون غم رزق يوقدر
وصاحب عقل ايچون فقر واحتياج يوقدر قانع اولان
كيمسه رزق مقسوم تخلف ايتمديكن بيلوب مسرور
وخرم اولوب زياده طلبيله پرغم اولماز (بيت

آنكس كه خدا يرا بشناسد بيقين
داند كه بدست هيچكس كارى نيست

عاقل اولان معطىٔ حقيقى حضرت حق اولديغن يقينا

بيلوب جزم ايدوب غيره عرض احتياج ايتمز وغيره احتياجنى
بيلدرمين كيمسه يه فقير حقيقى دينلور انك فقرى فقر
محمدى اولوب فقرينى غناى قارونه دكشمز (بيت

هميشه خازن شهداست از حلاوت عيش
كسى كه خانه چو زنبور مختصر دارد

(لاحرمة للفاسق ولا قذف للفاحش)

فحش ضم فا ايله يرامزلق حدى تجاوز ايتمكه ديرلر معناى
لطيفى فاسق ايچون حرمت وتعظيم يوقدر ويرامزلقده
حدى تجاوز ايلين كيمسه ايچون قذف دشنام يوقدر
فاسق بالخاصه قلوب ناسده مبغوض اولوب كيمسه اكا
تعظيم وحرمت ايتمز بحسب الاقتضا اكرام ايدن دخى
درونى دكل جعلى ايدر وفاحش اولان كيمسه يه دشنام
ايدن آدمه حد قذف لازم كلمز (مثنوى

موجب لعنت بود در انتها　　نقض ميثاق وشكست توبها
پرده اى ستار ازما بر مكير　　باش اندر امتحان مارا مجير

(لاوفاء للمرأة ولا راحة للحسود)

معناى لطيفى عورت ايچون وفا يوقدر وحسود ايچون
راحت يوقدر (شعر

ثلثة لبس لها وفاء　　السيف والفرس والنساء

نسوان عقل ودينده وميراثده رجالدن ناقصه در وفا
عاقل وكاملك كاريدر بيوفا اولان بيخردلر دخى همان

نسوانه ملحقدر بوندن اقدم بونلرك بیانی مستوفی افاده
اولنمش ایدی ❊ فی حرف الیاء ❊

(یأتیك ما قدر لك)

قدر باب تفعیلدن صیغهٔ مجهولدر معنای لطیفی سکا
کلورسنك ایچون تقدیر اولنان نسنه (بیت

رزق ایچون فی الحقیقه غم یمه کیم
ضمن الله رزق کل احد

حضرت مولوی قدس سره العزیز مثنویٔ شریفلرنده
بیوردلر که برکیمسه نفسی ایله مجاهده اثناسنده بیابانه
چیقوب کیدوب و یمین ایلدیکه مادامکه برغیری کیمسه
آغزینه روغن وعسل دوکمدکجه کندی اختیاریله برشیٔ
تناول ایلمیه بیابان بی امانده کریوه رو خلاف اولوب
جاده دن خیلی دور وانسان اوغره یه جق سمتلردن
مهجور اولدی برقاچ کون روان اولدقدن صکره رفتاره تاب
وتوان قالمیوب ماننده ٔ مردهٔ بیجان ریك سوزان اوزره
افتاده اولدی برمقتضای اله برقافلهٔ کمکرده راه اول
مکانه تجسس طریق ایدرك کلوب کوردیلر که برآدم یاتور
آیا مرده میدر زنده میدر دیو یانـنه کلدکلرنده هنوز
وجودنده حیاتدن اثر مشاهده ایتملریله غالبا بودردمندك
ضعفی کرسنه لکدن اولمق کرکدر دیوب راحله لرنده بولنان
ماحضردن برمقدار انکبین وروغن چیقاروب آغزینی

بچاغله آچوب کلوسنه دوکدیلر عقلی باشنه کلدکده
ماجرایی انلره نقل ایلدی پس ایمدی جناب حقك
تقدیری هرنه ایسه لامحاله ظهور ایدر همان بنده یه
سزاوار اولان صبور اولمقدر (بیت

نباشد دردل مرغ قفس جز فکر آزادی
بکجا اندیشهٔ آب و غم نانست دلهارا

(یسود المرء قومه بالاحسان)

معنای لطیفی کشی قومنه احسان ایله بزرك اولور بونك
تجربه سی هرکسه معلومدر برقومك رئیسی هرنقدر
نااهل اولورسه ده اول قومه احسان ایله محبوب اولور
محبوب اولان استعظام اولنوب صاحب استیهال اولنلره
ترجیح اولنور (والله یحب المحسنین) بودعوایه برهاندر

(یزید الصدقة فی العمر)

معنای لطیفی صدقه عمری زیاده ایدر (ان الصدقة
والصلة یعمران الدیار و یزیدان فی الاعمار) حدیث
شریفنك شرحنده کمال پاشازاده دیرکه نظر دقیقك
مقتضاسی اولدرکه تحقیقا عمره طویل تقدیر اولنور
شول حیثیت ایله که اول عمره ایرشمك جائز اوله تقدیر
اول اوزره زیاده اولور تقدیر ثانی اوزره نقصان اولور
مع ذلك تقدیرده تغییر لازم کلمز بونك بیانی بویله درکه
تحقیقا هرشخصك مقدر اولان عمری انفاس معدوده در

اما محدوده دکلدر خفی دکلدر که انفاسدن مقدر اولان
نسنه‌ده صحت ومرض وتعب ایله زیاده ونقصان ممکندر
بو سر عجیبی فهم ایتدکسه بعض طوایفك حبس نفس
اختیار ایتملری معلوم اولوب صدقه نك وجهی دخی
متضح اولور انتهی کلامه (بیت

حفظ دولت در پریشان کردن سیم وزراست
دست احسان رشتهٔ شیرازهٔ این دفتراست

(یسعد الرجل بمصاحبة السعید)

معنای لطیفی آدم سعید اولان کیمسه نك مصاحبتی ایله
سعید اولور مر بیانه

(یأمن الخائف اذا وصل ماخافه)

معنای لطیفی قورقان کیمسه خوف ایتدیکی نسنه‌یه واصل
اولدیغی وقتده امین اولور (نکته) حضرت الله‌ه قرب
معنوی ایله قریب اولنلر خوف ورجا مرتبه‌سنی کذار
ایدرلر زیرا خوف ورجا خواص وجود موهومیدندر
فنای کلی ظهورندن صکره زائل اولور فهم من فهم (بیت

چون بدا نستی که ظل کیستی
فارغی کر مردی وکر زیستی

(یصیر امر الصبور الی مراده)

صیرورت رجوع معناسنه‌در معنای لطیفی زیاده صابر
اولان کیمسه نك امری یعنی کاری مرادینه رجوع

ایدر (مصرع) صبر تلخست ولیکن برشیرین دارد
سورهٔ عصرده بر برینه صبر ایله توصیه ایدن بنده‌لری
حضرت حق مدح ایلمش اندن معلوم اولور که بو صفت ایله
متصف اولان کیمسه واصل مرام اخروی اولور مقاصد
دنیویه‌دن حصولی مقدر اولان دخی صبر ایله وجود
پذیر اولور

(یأس القلب راحة النفس)

معنای لطیفی قلبك مأیوس اولمسی نفسه راحتدر (بیت

راح راحت نیست در جام غم انجام طمع
کاس یأس از کف منه کالیأس احد الراحتین

بو دخی مستوفی بیان اولنمشدر

(یعمل النمام فی الساعة فتنة اشهر)

نمام قوو بجی اشهر شهرك جمعیدر معنای لطیفی نمام اولان
کیمسه بر ساعتده برقاچ آیك فتنه‌سنی ایشلر یعنی برقاچ
آیده انجق وجود پذیر اوله‌جق فتنه‌یی بر ساعتده ایقاظ
ایدر نعوذ بالله نماملق بر یرامز صفتدر روز حشرده
بونلر میمون صفتده حشر اولورلر دیو حدیث شریفده
فخر الانبیا صلی الله علیه وسلم حضرتلری وعید
بیورمشلر (مثنوی

هر خیالی کو کند در دل وطن
روز محشر صورتی خواهد شدن

(يطلبك الرزق كما تطلبه)

معناى لطيفى رزق سنى طلب ايدر سن رزقى طلب ايتديكك كبى (مثنوى

رز آيد پيش هركه صبر جست
رنج كوششها ز بى صبرى تست
آنچنانكه عاشقى بر رزق وزار
هست عاشق رزق هم بر رزق خوار

زيرا كشينك رزقى سايه سى كبيدر سايه انساندن منفك اولمديغى كبى رزق دخى منفك اولماز حرف باده تحرير اولنان تفصيل ايله بو دعوى مبرهندر

(يبلغ المرء بالصدق الى منازل الكبار)

معناى لطيفى كشى صدقله منازل كباردينه ايريشور انواع اخلاق حميده دن هيچ بريسنده صدقك خاصيتى بوقدر زيرا اوصاف رحمانى صفت شيطانيدن امداد صدقله متميز اولور وعادت سيرتدن قوت صدقله فرق اولنور وكمال صاحب دل ونقصان صاحب نفسى ميزان صدقدن غيرى ايله فهم ايتمك اولماز وشايستهٔ مقعد صدق شول مردان راه يزداندركه (لهم قدم صدق عند ربهم) انلرك شاننده دينلمشدر سالك عزيمتكاره لازمدركه صدقى رهبر طريق مستقيم ايدوب افعال واقوال واحوالده بو صفت مباركه يه رعايت ايليه تاكه درجهٔ صديقنه

واصل

واصل اوله (مثنوى

صدق بيدارئ هر حس ميشود
حسها را ذوق ومونس ميشود
هيچ غير از راستى نرهاندت
او بسوى راستى ميخواندت
دل مگر رنجور باشد كه زبان
واندهاند چاشنئ اين وآن
چون شود از رنج وعلت دل سليم
طعم صدق وكذب را كردد عليم

الحمد لله رب العالمين والصلاة والسلام على اكمل الناس اجمعين وعلى آله واصحابه حماة الدين المبين بو نسخه بيك يوز يكرمى اوچ محرم الحرامنك يوم عاشرنده انجام رسيده اولوب قلم جامع الحروف بوكونه بسط اعذار ايلركه مزركش بافان دستگاه بلاغت ودقيقه دانان دادوستدكلريز عبارت بولنان خواجكان دستمايهٔ بينش وبصيرت جناب معالى نصابلرينه خفى دكلدركه فرايد تابدار صدف ولايتك سلك وتنظيمى يعنى افادهٔ حكم ومعانيسى خلالنده (مصرع

حاجت مشاطه نيست حسن خدا داد را

وزنجه طنانهٔ تعبيرات منشيانه ايله تحسين وتزيينه عدم احتياجدن قطع نظر لغزش پاى يراعهٔ براعه كار احتمالى

دخی ملحوظ اولوب لاسیما مالك نصاب نقود معارف
اولمین عشاق آتش نفسانك صعوبت استخراجندن
ناشی ملامسهٔ انظار کیمیا آثارلرندن بو مجلهٔ مختصره
بی بهره اولمسی خوفندن اثنای ابانه وایضاحده سرد
اولنان کلمات ترکانه تعبیرایله تحریر اولنمق صوابدید خاطر
فاتر اولمشدر منا الاستعذار ومن الکرام العفو والاستار

(لمنشئه)

نسیبا بو اثر یادکارك اولدی یارانه
دعای خیر اولورسه جائزه اعلا تجارتدر

هله اهل دل ودانش دعا احسان ایدر لابد
بلی شایسته طبع اهل عرفانه سخاوتدر

بو اوراق اوزره تحریر مقالات ایتدن مقصد
جناب حضرت شیر الهیدن شفاعتدر

اسیر سجن عصیانم بو نسخه عرضحالمدر
باقرلز عرضحال بنده یه شاهانه عادتدر

تاریخ تألیف

اولدی بو کتاب پرلطائف برعقده لآلئ سرائر
ختم اولدی دیدم آنك نسیبا تاریخنی رشتهٔ جواهر
۱۲۲۰

بمنه ومنه تعالی ❊ پادشاه اسلامپناه ❊ وشهنشاه
معتصم بحبل الله ❊ شارح متون نصفت وانصاف ❊
وقامع حصون ظلم واعتساف ❊ السلطان ابن السلطان
السلطان عبد المجید خان ❊ دام مجده وسلطانه
الی آخر الدوران ❊ افندیمز حضرتلرینك
سایهٔ شوکتوایهٔ ملوکانه لرنده اشبو کتاب
فیوضا تنصابك طبع وتمثیلی مفتقر لطف
الهی ❊ تقویم وقایع نظارتیله مباهی
السید محمد نائلك معرفت عاجزانه سیله
رسیدهٔ ختام اولمشدر
فی غرة ذ ۱۲۵۷

مممممم
مممم
مم
م